

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шугли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Хизматрасонӣ**

Касб: **Системаи компютерӣ ва Интернет технология**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **SI 3513**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **30**

Сатҳҳои Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2,3,4**

Тафсир: **01/соли 2024**

Рамзи умумии касб: **SI 3513-30-2,3,4-01/2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

**Стандарти салоҳиятҳои мазкур дар доираи Лоихаи
«Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст.**

**Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

ҚАРОР

аз «15» 10 соли 2024

№ 19

ш. Душанбе

Дар бораи тасдиқи стандартҳои салоҳияти 20 касбу ихтисосҳо

Мутобиқи талаботи банди 3 қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб» Ҳайати мушовараи Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон қ а р о р м е к у н а д:

1. Стандартҳои салоҳияти касбу ихтисосҳои «Истеҳсоли маҳсулоти заргарӣ», «Занбӯриасалпарвар», «Мошиначии автокран», «Дӯзанда (либоси занона)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», «Кандакорӣ дар чӯб ва пӯсти чӯб», «Барқчӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ)», «Челонгар-таъмирчии кузови автомобил», «Оператори мошини бофандагӣ», «Мошиначии булдозер», «Турагент», «Дуредгар», «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология», «Харрот», «Оператори мошини ресандагӣ», «Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ», «Гачкори чузъҳои меъморӣ», «Оператори мошини турбофӣ», «Оператори мошини рангкунӣ» ва «Челонгар - барқчии нерӯгоҳи барқии обӣ» тасдиқ карда шаванд (замима мегарданд).

2. Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли, Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим» ва Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» татбиқи стандартҳои салоҳиятро дар курсҳои кӯтоҳмуддат дар Муассисаи давлатии «Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон», корхонаҳои воҳиди давлатии назди Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли ва Муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ ба роҳ монанд.

3. Раёсати котибот ва Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вазифадор карда шаванд, ки нусхаҳои электронии стандартҳои салоҳиятро дар сомонаҳои вазорат, агентӣ, лоиха ва муассисаҳои таълимӣ ҷой намоянд.

4. Нашр ва дастрас намудани стандартҳои салоҳият ба зиммаи Лоихаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вогузор карда шавад.

5. Назорати иҷрои қарори мазкур ба зиммаи муовини вазир – Давлатзода Қ. гузошта шавад.

Раиси Ҳайати мушовара,
вазир

Г. Ҳасанзода

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲОИ КАСБИ
«СИСТЕМАИ КОМПЮТЕРӢ ВА ИНТЕРНЕТ ТЕХНОЛОГИЯ»**

Стандарти салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» дар ҷаласаи Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07.10.2024, №31 баррасӣ гардидааст.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» аз таҳхис (экспертиза)-и корфармоён ва ассотсиатсияҳои соҳавии зерин гузаронида шудааст:

№	Ташкилот	Ному насаб	Вазифа	Ҳуҷҷат дар бораи таҳхис
1.	Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон	Чаъфарзода С.	Директор	Хулоса аз 25.04.2024с, №1/11/330
2.	ҶДММ «ЕДониш»	Умарова Л.	Директори генералӣ	Хулоса аз 30.04.2024с, №1/151
3.	ҶДММ «Ватан ИКТ»	Тураев Б.	Директор оиди тичорат	Хулоса аз 25.04.2024с, №19/2024
4.	ҶДММ «Графика Принт»	Минияров И.	Директор	Хулоса аз 25.04.2024с.
5.	ҶДММ «Шедевр»	Субҳонов М.	Директор	Хулоса аз 25.04.2024с.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»-ро таҳия намуданд:

№	Ному насаб	Вазифа	Ташкилот
1.	Худоёров Ҳасан	Барномасоз	Муассисаи давлатии «Пажӯҳишгоҳи меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли»
2.	Шопулотов Алишер	Омӯзгори фанҳои таҳассусӣ	Муассисаи давлатии таълимии «Литсейи касбии техникии соҳтмони шаҳри Душанбе»
3.	Азиззода Хисрав	Сардори Раёсати технологияҳои иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ	Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Модераторҳо (миёнҷихо):

Данило Анишенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

Бахтиёров Озар – супервайзер оид ба методологияи таълим дар асоси салоҳият.

Мундариҷа

Ихтисорот	7
Муқаддима.....	8
Мафҳумҳои асосӣ.....	9
Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳои кор мекунад.....	11
Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа.....	12
Тавзеҳоти умумии касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»	13
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалий).....	20
Воҳидҳои салоҳияти заминавӣ (базавӣ)	29
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	36
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.....	58
Талабот ба довталабон.....	60
Талабот ба омӯзгорон	60
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ	60
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» сатҳи 3-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	63
Малақаҳои бокортаъминкунии касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология», сатҳи 3-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	63
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалий).....	65
Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ).....	73
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	75
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.....	92
Талабот ба довталабон	94
Талабот ба омӯзгорон	94
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ	94
Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» сатҳи 4-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	97
Малақаҳои бокортаъминкунии касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология», сатҳи 4-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	97
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	99
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.....	112
Талабот ба довталабон	114
Талабот ба омӯзгорон	114
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ	114
Рӯйхати адабиёт	116
Замимаи 1: Харитаи функционалии касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»	117
Замимаи 2: Хулосаҳои соҳа (экспертиза)	117

Ихтисорот

ТАС	Таълим дар асоси салоҳият
ТИКТО	Таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш
DACUM	Усули таҳлили функционалӣ (аз ихтисороти « <u>D</u>veloping <u>a</u> <u>c</u>urricul<u>u</u>m»), яъне «таҳияи барномаҳои таълимӣ») <u>m</u>
ТМТ ҚТ	Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
СС	Стандарти салоҳиятҳо
ВС	Воҳиди салоҳият
ЭС	Элементи салоҳият
МИ	Меъёрҳои иҷро
МБ	Малакаҳои бокортаъминкунӣ
СБТМ-08/ISCO-08	Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо-2008 (International Standard Classification of Occupations-2008)
ТМҚТ	Таснифоти машғулиятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
МТММСТ	Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим
МТКТ	Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон
ТИК/ICT	Технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ (Information and communication technologies (ICT))
ХМТБ	Ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ
ТС	Салоҳиятҳои фароумумӣ (Transversial Competencies)
SB	Салоҳиятҳои заминавии соҳаи хизматрасонӣ (Service basic)
SI	Салоҳиятҳои касбии соҳаи хизматрасонӣ (Service industry)

Муқаддима

Талабот ба ихтисосҳои муосири касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баланд мебошад. Стандарти салоҳиятҳо барои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» дар мамлакат вучуд надорад, чи хеле, ки барномаи таълимии муосир оид ба тайёр намудани касби мазкур вучуд надорад.

Бо мақсади баланд бардоштани сифати тайёркунии мутахассисони касбҳои коргарӣ, ки ба талаботи корфармоён ва мувофиқи меъёрҳои стандартҳои байналмилалӣ ҷавобгӯӣ бошад, стандарти салоҳияти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» таҳия карда шудааст.

Стандарти мазкур талаботи асосиро ба салоҳияти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» бо таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ муқаррар мекунад.

Стандарти салоҳияти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» дар ҳамаи муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ, ки мувофиқи қонунгузорӣ ҳуқуқи роҳандозӣ намудани фаъолияти таълимӣ барои амаликунии барномаи таълимӣ доранд, истифода карда мешавад.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» дар асоси Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёр намудани мутахассисон бо назардошти талаботи бозори меҳнат», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти ибтидоии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти калонсолон», Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб, Тартиби таъмини сифати таҳассусҳо ва тасдиқкунии таҳассусҳо, Барномаи миёнамуҳлати омода кардани касбҳои коргарии зинаи таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбиро барои солҳои 2023-2027 ва «Барномаи касбомӯзии шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» таҳия карда шудааст.

Стандарти салоҳиятҳо талаботи таҳассусиро нисбат ба касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология», ки ҷавобгӯи талаботи байналмилалӣ мебошанд, дар мувофиқа бо Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо СБТМ-08 (ISCO-08) таъмин менамояд.

Стандарти салоҳиятҳои мазкур баробарии имкониятҳои касбиро барои духтарон/ҷавонписарон, занон/мардон пешбинӣ намуда, барои тағйир додани қолабҳо ҳангоми интиҳоби касб ва дар оянда ба кортаъминкунии онҳо равона гардидааст.

Мафҳумҳои асосӣ

Бозори меҳнат – низоми ташаккулёбии талабот ва пешниҳодот ба қувваи корӣ.

Баҳодихӣ (салоҳиятҳо) – маҷмӯи усул ва равандҳо, ки барои баҳодихии дастовардҳои шахс (дониш, маҳорат, малака ва муносибати ӯ, яъне салоҳиятҳо), ки одатан бо шаҳодатномадихӣ анҷом меёбанд.

Воҳидҳои салоҳияти фароумумӣ (трансверсалӣ) – ин салоҳиятҳои умумӣ мебошанд, ки барои бештари касбҳо ва амалан барои ҳамаи соҳаҳо заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ) – ин чунин салоҳиятҳои мебошанд, ки дар доираи муайяни ин ва ё он соҳа талабот доранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ – ин салоҳиятҳои мебошанд, ки барои иҷро намудани фаъолияти касбии мушаххас заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои махсус – ин салоҳиятҳои мебошанд, ки барои иҷрои фаъолияти хоси касбӣ истифода карда мешаванд.

Воҳиди салоҳият – ин баёноти кӯтоҳи натиҷаи вазифаҳои салоҳият мебошад, ки маълумот дар бораи дониш, маҳорат, малака ва муносибатро дорад (дар бораи мақсадҳои воҳиди салоҳият ва доираи малакаҳои, ки ба онҳо тааллуқ дорад, васеъ маълумот медиҳад).

Дастур оид ба чамбоварии далелҳо – барои гузаронидани баҳодихӣ маълумоти заруриро пешниҳод менамояд, усулҳои муносиб, захираҳои амиқ ва шароитро, ки барои гузаронидани баҳодихии воҳиди салоҳияти мушаххас заруранд, тавсиф менамояд. Номзад дар баҳодихӣ далелҳои мушаххасро пешниҳод менамояд, ки ба баҳодихандагон барои муайян кардан ва қабули қарор, ки оё салоҳияти муайян аз худ карда шудааст ва ё шахси мазкур қорро дар ҷойи корӣ мувофиқи Стандарти салоҳиятҳои касбии тасдиқшуда иҷро карда метавонад, кӯмак мерасонад.

Дескриптор – (аз лотинӣ «descriptor» – тавсифкунанда) – воҳиди лексикӣ, ки барои шарҳ додани мазмуну моҳияти асосии ҳуҷҷат, истифода карда мешавад.

Касб – тарзи машғулият, намуди фаъолияти меҳнатие, ки тайёрии муайян, мавҷудияти донишҳои зарурӣ, маҳорат, малака ва салоҳиятнокиро талаб менамояд ва дар натиҷаи омӯзиши махсус ё таҷриба ба даст оварда мешавад.

Маҳорат – фаъолияти, ки дар инсон дар натиҷаи таълим ва такрори бисёрқарата ҳосил шуда, баъд ба раванди бошуурона табдил меёбад ва имкон медиҳад, ки шахс натавонад дар шароити муқаррарӣ, балки дар шароити тағйирёбанда низ амал кунад.

Малакаҳои бакортаъминкунӣ – ин амалҳои бошууронаи мутахассис, ки ба мутобиқшавии бомуваффақият дар бозори меҳнат равона карда шудаанд. Маҳорати ташкил карда тавонистани донишу малакаҳои банақшаگیرӣ ва пешравии касбӣ, баланд бардоштани сатҳи салоҳиятҳо барои пешравии бомуваффақият дар бозори меҳнат, дар ҳамаи бахшҳо ва зинаҳои шуғлро дар бар мегирад.

Навсонӣ (вариативӣ) муайян мекунад:

- аҳамияти истилоҳоти асосӣ, ки дар меъёрҳои иҷро истифода мешаванд;
- навсонӣ дар вазъияти корӣ ва ҳолатҳо, ки метавонанд ба фаъолият таъсир расонанд;
- фарқияти мазмунӣ дар вобастагӣ аз воҳидҳои салоҳият ва матни муайян (чун мизочони меҳмонхона аз мизочони барои таъмири кондитсионер фарқ мекунад);

танҳо ба воҳиди салоҳияти мушаххас дахл доранд, на ба ҳамаи воҳидҳои салоҳиятҳо дар умум.

Стандарт (standard) – ҳуҷҷати меъёрӣ, ки аз ҷониби мақомоти ваколатдор таҳия ва тасдиқ шудааст, дар он талаботи меъёрӣ, қоидаҳо, тавсифот ё принципҳои умумие, ки ба намудҳои гуногуни фаъолият ё натиҷаи онҳо дахл доранд, муайян карда мешаванд. Ҳадафи ин ҳуҷҷат расидан ба сатҳи беҳтарини низоми соҳаи мазкур мебошад.

Стандарти салоҳиятҳои касб – ин ҳуҷҷатест, ки талаботи меъёрии ҳадди аққали дониш, маҳорат, малака ва муносибат (яъне салоҳиятҳо), ки барои сатҳи муайяни таҳассуси касбӣ заруранд, муайян мекунад ва шахс онҳоро бояд дар ҷойи кор дар ҳолатҳои стандартӣ ё тағйирёбанда нишон диҳад. Ҳар як кор мумкин аст, аз стандарти муқарраргардида баландтар иҷро карда шавад, дар ҳеҷ сураат на пасттар аз он. Стандарти салоҳият ба корфармо барои муайян намудани мутобиқати сатҳи таҳассуснокӣ ба талаботи истеҳсолот ёрӣ мерасонад ва маҳорати касбии намоишдодаи шахсро эътироф намуда, доимӣ нигоҳ доштани стандарти олии касбии ӯро тасдиқ менамояд.

Сатҳи таснифоти таҳассусҳо – ин сатҳи нишондоди мураккабии кори иҷрошаванда, мустақилият ва масъулиятнокии коргар, мувофиқ ба ҳар як сатҳ мебошад. Гузаштан аз як сатҳ ба сатҳи дигар маънии онро надорад, ки ҳамаи нишондодҳои сатҳи таҳассусиро тавсифкунанда бояд фарқ кунанд: ҳар як сатҳи навбатӣ ба муносиби дараҷаи пешин мувофиқ кунонида мешавад ва воридкунии ниҳои ҳамаи тавсифоти сатҳи пешинаро дар назар мегирад.

СБТШ-08 (ISCO-08) – Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо (International Standart Classification of Occupations) соли 2008 низоми таснифот ва ҷамъбасти маълумотро дар бораи шугли касбӣ, ки дар асоси барӯйхатгирии омӯрӣ ва тадқиқот гирифта шудааст, ҳамчунин истифодабарии захираҳои маъмуриро ифода мекунад.

Салоҳият – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат, малака ва муносибат барои иҷрои супориш ё ҳалли масъалаҳо дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳияти касбӣ – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат ва малакаҳо барои иҷрои вазифаҳои касбӣ дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ – ин маҷмӯи дониш, малака, элементҳои таҷрибаи фарҳангӣ, ки ба шахс имкон медиҳанд дар муҳити иҷтимоӣ-иқтисодӣ озодона мавқеи худро муайян кунанд, элементҳои онро истифода барад ва муносибати онро барои иҷрои вазифаҳои касбӣ ташаккул диҳад. Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ аз воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ) ва малакаҳои бокортаъминкунӣ иборат мебошад.

Салоҳиятнокӣ – соҳиб будан ба дониш, малакаву маҳорат ва муносибат, ки барои фаъолияти пурсамар дар соҳаи муайян зарур аст.

Таҳлили функционалӣ – ин тавсифи фаъолияти меҳнатӣ тавассути амалкард (функсия) ва натиҷаҳо мебошад. Бартариин чунин муносибат дар он аст, ки он имкон медиҳад тағйирот дар технология ва ташкили меҳнат дар бозори меҳнат ҷавран ба назар гирифта шавад.

Талаботи бозори меҳнат – эҳтиёҷоти корфармоён ба қувваи корӣ аз рӯи гурӯҳҳои мушаххаси касб ва намудҳои машғулият.

Тахассус (квалификатсия) – камолоти касбии шахс ва дараҷаи омодагии он барои иҷрои намудҳои корҳои мушаххас, ки бо мавҷудияти салоҳиятҳои аз ҷониби корфармоён эътирофшуда муайян гардида, бо ҳуҷҷати намунаи давлатӣ тасдиқ карда мешавад.

Таснифоти миллии тахассусҳо (ТМТ) – ҳуҷҷати меъёрие, ки ҷаҳорҷӯбахоро муайян ва ҳамаи ихтисосҳои дар сатҳи миллий эътирофшударо идора менамояд. Таснифоти миллии тахассусҳо дорои ҷаҳорҷӯбахое мебошад, ки аз якҷанд сатҳ иборат буда, ҳар яки онҳо дар нишондиҳандаҳо (дискрипторҳо)-и салоҳиятҳо, ки алоқаҳои тахассусии байнибахширо дар бар мегиранд, тасвиф карда шуда, ҳамчунин додани ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи соҳиб шудан ба ихтисос дар он роҳандозӣ карда мешавад.

Таълим дар асоси салоҳият – муносибат ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш, ки ба чӣ тавр дар ҷойи кор шахс корро иҷро карда метавонад, таъяс мекунад.

Харитаи функционалии касб – ин инъикоси амалкард (функсия)-ҳои асосӣ, ки касби мазкурро ташкил медиҳанд, вазифаҳои ба ин амалкард (функсия)-ҳо дохилгардида ва амалҳои воқеӣ барои иҷро намудани супориш ва ҳалли масъалаҳо дар ҷойи кор, дар шароитҳои тағйирёбанда равона карда шудаанд.

Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳои кор мекунад

– Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои муайян кардани самаранокии амалиёти сохтори ТИКТО ҚТ, таъсиррасонии он ба болоравии иқтисодии давлат, яъне алоқа бо бозори меҳнат;

– мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр, ноҳия барои рушди минтақаи худ;

– дар бахши таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

– омӯзгорон барои донишҷӯи он, ки чиро ба таълимгирандагон омӯзонанд;

– таълимгирандагон, барои донишҷӯи он, ки чӣ хел ва чиро меомӯзанд;

– маъмурияти муассасаҳои таълимӣ барои донишҷӯи он, ки оё сатҳи тайёрии омӯзгорон ва хатмкунандагон ба талаботи бозори меҳнат мувофиқат мекунад ё не;

– корфармоён, ки стандартҳои салоҳиятҳои барои тақмили тахассуси касбии кормандон истифода мекунанд, то ин ки ба кормандон дар самти мутобиқшавӣ ба малакаву маҳорат ва донишҳои тағйирёбанда ва салоҳиятнокии онҳо бо сабаби дигаргуниҳои дар технологияи истеҳсолот бамиёномада тавсияҳо диҳанд;

– шаҳрвандони алоҳида, ки мехоҳанд маълумоти касбӣ гиранд ё сатҳи тахассусии касбии худро ба таври инфиродӣ тақмил диҳанд;

– шаҳрвандоне, ки мустақилона таълим гирифтаанд ва мехоҳанд ҳуҷҷати намунаи давлатӣ (сертификат ё шаҳодатнома) гиранд;

– оила, волидонии таълимгирандагон, ки мехоҳанд фаҳманд, чиро ва чӣ хел фарзандони онҳо таълим мегиранд, пас аз хатми таълим онҳо ба чӣ кор машғул мешаванд;

– шаҳрвандоне, ки мехоҳанд ба ҷойи кории дигар гузаранд;

- шаҳрвандоне, ки меҳоханд норасоӣҳои худро дар дониш, малака, маҳорат ва муносибат, яъне салоҳиятҳои худ бартараф намоянд;
- шаҳрвандоне, ки фаъолияти соҳибкорӣ худро васеъ кардан меҷӯянд;
- шаҳрвандоне, ки коргарони беҳтарин шудан меҷӯянд ва ғайра.

Стандартҳо ва меъёрҳои соҳа

Дар соҳаи хизматрасонӣ айни замон стандартҳо ва ҳуҷҷатҳои меъёрии зерин қабул шудаанд ва амал мекунаанд:

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи иттилоот» (аз 2 декабри соли 2002);
- СТ ҚТ 1065- 2004 Воситаҳои компютерӣ. Клавиатураҳо. Ҷойгиркунии клавишҳо ва рамзҳои алифбои тоҷикӣ;
- СТ ҚТ СТД Р 50914-2007 Таҷҳизоти табдили сигнал барои интиқоли ҳамзамон дутарафаи маълумот тавассути каналҳои коммутатсионӣ дар шабакаи телефони умумӣ ва каналҳои басомади овозӣ. Намудҳо ва параметрҳои асосӣ;
- СТ ҚТ 1049- 2002 Ҳифзи иттилоот. Арзёбии сифати воситаҳои барномавӣ. Муқаррароти умумӣ;
- СТ ҚТ 1050- 2002 Технологияи иттилоотӣ. Ҳифзи иттилоот аз хуруҷи радиатсияи электромагнитӣ ҳангоми коркарди он тавассути ҳисобкунакҳои техникӣ;
- СТ ҚТ 1051- 2002 Ҳифзи иттилоот. Технологияи иттилоотӣ. Усулҳои озмоиши техникаи электронӣ;
- СТ ҚТ 1069- 2005 Ҳифзи иттилоот. Истилоҳот ва мафҳумҳои асосӣ;
- СТ ҚТ 1070- 2005 Воситаҳои ҳисобкунакҳои техникӣ. Муҳофизат аз дастрасии беиҷозат ба иттилоот. Талаботи умумии техникӣ;
- СТ ҚТ 1072- 2005 Ҳифзи иттилоот. Объекти иттилоотишуда. Омилҳои, ки ба иттилоот таъсир мерасонанд. Муқаррароти умумӣ;
- СТ ҚТ 1073- 2005 Сифати иттилооти хизматӣ. Қоидаҳои пешниҳоди технологияҳои иттилоотӣ барои сертификатсия;
- СТ ҚТ 1074- 2005 Ҳифзи иттилоот. Озмоиши воситаҳои барномавӣ барои мавҷудияти вирусҳои компютерӣ. Дастури намунавӣ;
- СТ ҚТ ИСО/КБЭ 27001-2013 Технологияи иттилоотӣ. Усулҳои ҳимоя. Системаҳои идоракунии амнияти иттилоотӣ.

Тавзеҳоти умумии касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»

Мутахассиси системаи компютерӣ ва Интернет технология якқатор амалқардҳои калидиرو, ки барои таъмин намудани қори самарабахши шабақаҳои компютерӣ ва дастгирии амалқарди онҳо, равона карда шудаанд иҷро мекунад.

Мутахассиси системаи компютерӣ ва Интернет технология қорҳои васлкунӣ, хизматрасонӣ, таъмир ва танзимсозии шабақаҳои компютериро иҷро мекунад, ҳамчунин вай ба дастгоҳҳои телекоммуникатсионии ширкатҳо, ки дастрасии истифодабарандагонро ба шабақаҳои ҷаҳонии компютерӣ таъмин месозанд, хизматрасонӣ мекунад.

Мутахассиси системаи компютерӣ ва Интернет технология, насб, шабақаҳоро истифода мебаранд ва дигар системаҳои баррасии маълумотро хизматрасонӣ мекунанд.

Ба вазифаҳо дохил мегарданд:

- истифодабарӣ, хизматрасонӣ ва бартарафкунии носозҳои системаи шабақавӣ;

- истифодабарӣ ва хизматрасонии системаҳои интиқоли маълумот, ғайр аз шабақаҳо;

- расонидани ёрӣ ба истифодабарандагон дар ҳалли мушкилот бо шабақа ва додани маълумот;

- муайянкунии доираҳои азнавсозии дастгоҳо ва таъмини барномавӣ;

- насбкунии дастгоҳи компютерӣ, таъмини шабақавии барнома. Таъмини барномавии системаи амалиётӣ ва таъмини амалии барномаҳо;

- иҷро қардани амалиёти қорандозӣ ва қатқунӣ, ҳамчунин амалиётҳои нусхабардории захиравӣ ва барқароркунии садамаҳо дар шабақаҳои компютерӣ;

- насб қардани барномаҳои таъминотӣ, бартараф қардани нуқсон дар қори барнома ва навкунии онҳо;

- ба расмият даровардани шабақаҳои компютерӣ, пайвасткунии таҷҳизоти ғайримарказӣ ва қойҳои қор ба шабақа;

- таъмини беҳатарии иттилоотӣ, бартарафкунии нуқсонҳо, дар ҳолати актуалӣ нигоҳ доштани антивирусҳо ва барномаҳои таъминотии ҳимоявӣ;

- иҷро қардани қорҳои фаврӣ ва таъхирнопазир, қиҳати ошқорқунӣ ва бартарафкунии носозҳо, ҳангоми ба амал омадани нуқсонҳо ва аз қор мондани шабақаи компютерӣ.

Мутахассисони системаи компютерӣ ва Интернет технология маҷбуранд доимо малақаҳои худро рушд диҳанд, аз рӯйи тамоюлҳои охиринаи технологӣ назарат баранд ва ба талаботҳои тағйирёбандаи инфрасохтори шабақавии оянда худро мутобиқ гардонанд.

Рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»

Сатҳи Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯии воҳидҳои салоҳиятҳо
2	Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)	
	ТС-01-1/01	Гузаштан аз муоинаи тиббӣ
	ТС 03-1/01	Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон
	ТС 04-2/01	Расонидани ёрии аввалия
	Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
	SB 01-1/01	Риояи қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
	SB 02-1/01	Риоя намудани қоидаҳо ҳангоми истифодаи Интернет
	SB 02-2/01	Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ
	Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
	SI 3513-01-2/01	Насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows)
	SI 3513-02-2/01	Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда
	SI 3513-03-2/01	Насб намудани барномаҳои ёрирасон (драйверҳо)
	SI 3513-04-2/01	Истифода намудани қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер
	SI 3513-05-2/01	Кор кардан бо барномаҳои офисӣ
	SI 3513-06-2/01	Истифода намудани таҷҳизоти мултимедӣ
	SI 3513-07-2/01	Истифода намудани файлҳо ва қолаббандии онҳо
	SI 3513-08-2/01	Кор кардан бо барномаҳои архиваторӣ ва зиддивирӯсӣ
SI 3513-09-2/01	Кор кардан дар шабакаҳои Интернетӣ	
3	Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)	
	ТС 06-3/01	Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ
	ТС 07-3/01	Такмил додани таҳассуси касбӣ
	Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
	SB 02-3/01	Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна
	Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
	SI 3513-10-3/01	Кор кардан бо барномаҳои графикӣ
	SI 3513-11-3/01	Истифода намудани барномаҳои таҳлилӣ ва ташхискунандаи компютерӣ
	SI 3513-12-3/01	Барқарор намудани ҳуҷҷатҳои хориҷшуда
	SI 3513-13-3/01	Танзим намудани барномаи БИОС
	SI 3513-14-3/01	Танзим намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ
	SI 3513-15-3/01	Ташхис намудани хотираҳои берунаи компютер
	SI 3513-16-3/01	Кор кардан бо фармони сатрӣ (командная строка)
4	Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
	SI 3513-17-4/01	Пайваст намудани таҷҳизоти шабакавӣ

	SI 3513-18-4/01	Пайваст намудани шабакаи оптика волокон ва DSL
	SI 3513-19-4/01	Санчидани пайвастшавӣ ба шабака
	SI 3513-20-4/01	Қор қардан бо забони аломатгузори HTML
	SI 3513-21-4/01	Истифода намудани забонҳои барномасозӣ

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шугли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Хизматрасонӣ**

Касб: **Системаи компютерӣ ва Интернет технология**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **SI 3513**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **15**

Сатҳи Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **2**

Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» сатҳи 2-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалӣ (фароумумӣ)	
ТС-01-1/01	Гузаштан аз муоинаи тиббӣ
ТС 03-1/01	Қор қардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон
ТС 04-2/01	Расонидани ёрии аввалия
Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
SB 01-1/01	Риояи қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ
SB 02-1/01	Риоя намудани қоидаҳо ҳангоми истифодаи Интернет
SB 02-2/01	Муошират қардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
SI 3513-01-2/01	Насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows)
SI 3513-02-2/01	Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда
SI 3513-03-2/01	Насб намудани барномаҳои ёрирасон (драйверҳо)
SI 3513-04-2/01	Истифода намудани қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер
SI 3513-05-2/01	Қор қардан бо барномаҳои офисӣ
SI 3513-06-2/01	Истифода намудани таҷҳизоти мултимедӣ
SI 3513-07-2/01	Истифода намудани файлҳо ва қолаббандии онҳо
SI 3513-08-2/01	Қор қардан бо барномаҳои архиваторӣ ва зиддивирӯсӣ
SI 3513-09-2/01	Қор қардан дар шабакаҳои Интернетӣ

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология», сатҳи 2-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бокортаъминкунии	Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳоро байни ҳамкорон ва мизоҷон/фармоишгарон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> -шунидан ва дарк кардан; -бурро ва кушоду равшан баён намудан; -меҳрубон будан; -суботкор будан; -мубодилаи иттилоот кардан; -бо забони хоричӣ дар сатҳи заминавӣ муошират кардан.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кори самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> -дар дастаҳои синну соли гуногун, новобаста аз ҷинс, наҷод ва мансубияти динӣ кор кардан; -мустақилона ва ба сифати аъзои даста кор кардан; -дақиқӣ; -масъулнокӣ; -меҳнатдӯстӣ; -сарфакорӣ; -донистани Кодекси меҳнат.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> -зоҳир намудани мустақилият ва ташаббускорӣ дар ошқор ва бартараф кардани мушкилот; -дурандешӣ; -бовичдонӣ; -маҳорати расонидани ёрии аввалия.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои ба дастоварии натиҷаҳои инноватсионӣ мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> -мутобикшавӣ ба вазъиятҳои нав; -муайян кардани имкониятҳои барои дигарон ғайриҷашмдошт; -татбиқ кардани ғояҳо ба амал; -иштирок дар раванди ташаккулёбии пайваста; -омодагӣ ба навоарҳо; -зиракӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолияте, ки банақшагирии стратегии дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуҳлатро таъмин менамояд.	<ul style="list-style-type: none"> -мақсадгузории мушаххас ва натиҷаҳои кор; -банақшагирии кор ва истифодаи захираҳо, аз ҷумла идоракунии вақт; -муайян ва ҷобачокунии афзалиятҳо; -ҳамоҳангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; -бодикқатӣ; -муташаккилӣ; -қоидаҳои тартиботи дохилии ташкилот/корхона.
Худидоракуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> -мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; -боварӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; -устувории ахлоқӣ; -масъулиятнокӣ -риояи одоб (этика) ва зебоиносӣ (эстетика).
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> -этирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; -омода будан ба сарфи вақт ва саъю кӯшиш ба омӯхтани малакаҳои нав; -хоҳиши таълим дар ҷойи кор ва бидуни он; -самимият барои ғояҳо ва усулҳои нави идоракунии худомӯзӣ; -дастгирии ҳамкорон ва барқарор кардани робитаҳо;

	- истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан, омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии кор)
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	- донишҷӯи малакаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ; - хоҳиши аз худ кардани малакаҳои нави технологияи иттилоотӣ; - мавҷудияти тавоноии ҷисмонии мувофиқ.

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсали)

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Гузаштан аз муоинаи тиббӣ		ТС 01-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омодагӣ ва гузаштан аз муоинаи тиббиро бо мақсади таъмин намудани саломатӣ барои иҷрои ухдадорихоӣ вазифавӣ, ошкор ва табобати саривактии беморӣ ва пешгирӣ аз онро тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ба қор қабул шудан; - гузаштани муоинаи тиббии нақшавӣ ва ғайринақшавӣ тибқи чадвали ташкилот.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - маҳорати баён кардани мақсади худ; - маҳорати гӯш кардан ва шунидан; - маҳорати таҳлили тавсияҳои хаттӣ.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Шиносой бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ	1.1. Шиносой бо ҳуҷҷатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ. 1.2. Шиносой бо намудҳои муоинаи тиббӣ тибқи чадвали тасдиқшуда.	
2. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимаӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи чадвали тасдиқшуда. 2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба қорхона/ташкilot.	
Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани беҳдошт (гигиена)-и шахсӣ; - гирифтани маълумот оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ; - гузаштани муоинаи тиббии муқаддимаӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи чадвали тасдиқшуда; - пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба қорхона/ташкilot.	
Донишҳои талабшаванда:	- муқаррарот оид ба қонунгузории меҳнат; - маълумотнома/ дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) ва вазифаи он; - қоидаҳои гузаштан аз муоинаи тиббӣ.	
Муносибати талабшаванда ба қор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - боинтизом; - бомасъул; - бовичдон.	

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷаҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/худбаҳоидихӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1. Шиносой бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
1.1. Шиносой бо ҳуҷҷатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ			√								
1.2. Шиносой бо намудҳои муоинаи тиббӣ тибқи чадвали тасдиқшуда			√								
Элементи 2: Гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимавӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи чадвали тасдиқшуда											√
2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкilot											√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Намудҳои муоинаи тиббӣ	- муқаддимавӣ; - ҳатмӣ; - даврӣ; - ғайринавбатӣ.
-------------------------------	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон	ТС 03-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур корҳои умумии мақсадноки даста, ки вазифаи умумиро бо қоидаҳои муқаррарнамудаи ташкilot ҳалл мекунад, тавсиф менамояд. Коргарон дар комёбиҳои даста манфиати шахсӣ доранд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми кор дар коллективи ҳар ташкilot/корхона.	
- Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - вучуд надоранд.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ)-и ВС
1. Муайян кардани мақсад	1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо

ва вазифаҳо	<p>ҳамкорон.</p> <p>1.2. Муайян кардани ҷойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда.</p> <p>1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани уҳдадорихои инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда.</p>
2. Кор кардан дар даста	<p>2.1. Изҳори боварӣ кардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза.</p> <p>2.2. Эътирофи фарқиятҳои фарҳангӣ дар даста.</p> <p>2.3. Ҳангоми зарурат истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста.</p> <p>2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста.</p>
3. Риоя кардани одоб ва зебӣ (этика ва эстетика)	<p>3.1. Муошират намудан бо ҳамкорон боадабона, хушмуомила.</p> <p>3.2. Истифода бурдани забон ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хаттӣ ва ҳам шифоҳӣ.</p> <p>3.3. Истифода бурдани муоширати ғайришифоҳии мувофиқ.</p> <p>3.4. Таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ.</p> <p>3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан.</p> <p>3.6. Интихоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян.</p> <p>3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ.</p>

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - муошират, алоқаманд ба шумидан (гӯшдиҳӣ); - савол додан; - муоширати хаттӣ, возеҳ ва кӯтоҳ навиштани паём, қайдҳо, мактубҳо; - ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан; - ошкор ва воқиф шудан ба вазъияти муноқишавӣ, шикоятҳо дар доираи масъулият; - дар даста кор кардан; - гӯш додан ва шунавидан; - малакаҳои заминавии босаводона хондан; - малакаҳои худидоракуний.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон; - бартариҳои кор дар даста; - воситаҳои робитаӣ; - принципҳои кори даста; - тавсифот, усул ва меъёрҳои истифодаи воситаҳои гуногуни муошират; - намудҳои қабул ва қоидаҳои рафтор дар онҳо; - мафҳуми этика ва ахлоқ; - одоби сӯҳбат ва маданияти нутқ; - симои зоҳирӣ; - хусни рафтори расмӣ ва сиёсӣ; - тарзи рафтор дар ҷойҳои ҷамъияти, ҷойи кор; - одоби сӯҳбатҳои телефонӣ бо мизочон ва ҳамкорон; - калима, ибора ва услуби сӯҳбати телефонӣ.

Муносибати талабшаванда ба кор:	<ul style="list-style-type: none"> - ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан. Чунин бояд буд: <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - покизақор; - масъул; - уҳдабаро; - меҳрубон; - ташаббусқор.
---------------------------------	---

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоихавӣ	Ҷамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/Рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян кардани мақсад ва вазифаҳо											
1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон											✓
1.2. Муайян кардани ҷойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда											✓
1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани уҳдадорихоии инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда											✓
Элементи 2. Кор қардан дар даста											
2.1. Изҳори боварӣ қардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза											✓
2.2. Эътирофи фарқиятҳои фарҳангӣ дар даста											✓
2.3. Ҳангоми зарурат истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста											✓
2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва											✓

	<p>1.2. Ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида.</p> <p>1.3. Даъват намудани ёрии таъчилӣ.</p> <p>1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан.</p> <p>1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида.</p> <p>1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан.</p>
2. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд	<p>2.1. Бартараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири ҷараёни барқӣ озод кардан, ҳомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра).</p> <p>2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидкунанда.</p> <p>2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида.</p>
3. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ	<p>3.1. Расонидани ёрӣ дар боздошти хунравӣ.</p> <p>3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба ҷароҳат.</p>
4. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон	<p>4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст.</p> <p>4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст.</p> <p>4.3. Тахтаҷабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан.</p>
5. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ	<p>5.1. Додани нафаси сунъӣ.</p> <p>5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина.</p>
6. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ	<p>6.1. Истифода бурдани усули Геймлих.</p> <p>6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа.</p>
7. Расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан	<p>7.1. Баровардан ба ҷойи беҳатар.</p> <p>7.2. Коркарди ҷойи сӯхта.</p>
8. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна	<p>8.1. Санҷидани нишонаҳои зарбхӯрӣ.</p> <p>8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азҳушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарҷарҳзанӣ, дилбеҳузурӣ).</p>
9. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра	<p>9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра.</p> <p>9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ.</p>
10. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ	<p>10.1. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил.</p> <p>10.2. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб.</p> <p>10.3. Расонидани ёрӣ ҳангоми захролудшавӣ.</p>
11. Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёрӣ	<p>11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва ҷораҳои андешида.</p> <p>11.2. Иттилоъ додан оид ба доруворихои истифодашуда.</p>

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани қоидаҳои техникаи беҳатарии барқӣ; - муайян намудани хатарҳои барқӣ; - бартараф намудани хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - истифода намудани дастурамалҳо оид ба истифодабарии асбобу таҷҳизоти барқӣ; - арзёбии вазъият ва кам кардани хунравӣ; - ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм, ва арзёбии ҳолати ҷабрдида;
-------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> - даъват намудани ёрии таъчилӣ; - иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда; - оромона ба чабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан; - истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани чабрдида; - бо чабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан; - истифода намудани тахтача/чӯбча барои мустаҳкам кардани шикаст; - додани нафаси сунъӣ; - масҳ кардани дил ва қафаси сина; - хондан, фаҳмидани дастурамал ва истифода бурдани он; - истифодаи воситаҳои сӯхторхомӯшкунӣ; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб; - расонидани ёрӣ ҳангоми захролудшавӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои техникаи бехатарии барқӣ; - хатарҳои барқии ҳангоми кор руҳдода; - қоидаҳои бартарафкунии хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - амалҳо оид ба начот додани чабрдида; - дастури Ҳилоли Аҳмар оид ба принципҳои расонидани ёрии аввалия; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ ва нафасгиршавӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна ва осеб дидани сутунмуҳра; - монешавии роҳҳои нафасгирӣ/нафастангӣ; - сӯхтан (ҳароратӣ, кимиёвӣ, барқӣ, соишхӯрӣ); - қоида ва тартиби додани нафаси сунъӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бодикқат; - покизакор; - масъул; - уҳдабаро; - мушфик; - раҳмдил.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуҷчатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубохиса	Намоишдихӣ/Рӯнамой (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Арзёбии ҳолати руҳдода											
1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани хатар , ба вучуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон				√							
1.2. Ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида				√							
1.3. Даъват намудани ёрии таъҷилӣ				√							
1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан									√		
1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷхизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида									√		
1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан									√		
Элементи 2: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд											
2.1. Бартараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири ҷараёни барқӣ озод кардан, хомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра)									√		
2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидкунанда									√		
2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба начот додани ҷабрдида									√		
Элементи 3: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ											
3.1. Расонидани ёрӣ дар боздошти хунравӣ									√		

3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба чароҳат									√		
Элементи 4: Расонидани ёри аввалия ҳангоми шикасти устухон											
4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст									√		
4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст									√		
4.3. Тахтачабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан									√		
Элементи 5: Расонидани ёри аввалия ҳангоми ғарқшавӣ											
5.1. Додани нафаси сунъӣ									√		
5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина									√		
Элементи 6: Расонидани ёри аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ											
6.1. Истифода бурдани <i>усули Геймлих</i>									√		
6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа									√		
Элементи 7: Расонидани ёри аввалия зимни сӯхтан											
7.1. Баровардан ба ҷойи бехатар									√		
7.2. Коркарди ҷойи сӯхта									√		
Элементи 8: Расонидани ёри аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна											
8.1. Санчидани нишонаҳои зарбхӯрӣ									√		
8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азхушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарчархзанӣ, дилбеҳузурӣ)									√		
Элементи 9: Расонидани ёри аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра											
9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра									√		
9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ									√		
Элементи 10: Расонидани ёри аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ											
10.1. Расонидани ёри ҳангоми сактаи дил									√		
10.2. Расонидани ёри ҳангоми сактаи асаб									√		
10.3. Расонидани ёри ҳангоми захролудшавӣ									√		
Элементи 11: Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёри											
11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва чораҳои андешида									√		

11.2. Иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда									√		
---	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Хатар –	- ҷисмонӣ; - биологӣ; - кимиёвӣ; - марбут ба омили инсонӣ.
Усули Геймлих –	Тартиби амали Ҳангоми расонидани ёрӣ ба нафасгиршуда: - бояд аз паси ҷабрдида истода (агар Ҳанӯз рост истода ва ба ҳуш бошад), бо дастон ўро дар бар гирифтанд; - як дастро мушт карда, бо он тарафе, ки ангушти калон дорад, ба шиками ҷабрдида дар сатҳи байни нофу қавсаҳои тахта (қабурға)-ҳо гузоштан; - кафи дигар дастро ба болои мушт гузошта, бо тапишдиҳии зуд ба боло бо мушт ба шикам зер мекунанд; - дастонро баробари ин якбора аз оринҷ қат мекунанд, лекин қавсаи синаи ҷабрдида зер кардан лозим нест; - ин усулро Ҳангоми зарурат чанд маротиба такрор мекунанд, то роҳи нафас кушода нашавад; - агар роҳи нафас кушода шавад, нафасгирии одам барқарор мешавад ва рангу рӯяш муътадил мегардад.

Воҳидҳои салоҳияти заминавӣ (базавӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	SB 01 – 1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди қатъиян риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатариро дар ҷойи кор тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи кор Ҳангоми истифодаи таҷҳизот/дастгоҳ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 01-1/01 Гузаштан аз муоинаи тиббӣ; - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даст ва мизочон/фармоишгарон; - ТС 04-2/01 Расонидани ёри аввалия.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат	1.1. Риоя намудани талаботи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат. 1.2. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор. 1.3. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона.
2. Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ	2.1. Гузаштани дастурдиҳӣ (муқаддимавӣ, ибтидоӣ, такрорӣ, ғайринақшавӣ, мақсаднок) оид ба техникаи бехатарӣ. 2.2. Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ Ҳангоми истифодаи таҷҳизоти барқӣ. 2.3. Санҷидани ноқилҳои барқӣ пеш ва баъди анҷоми кор. 2.4. Хомӯш намудани таҷҳизот/дастгоҳҳои барқӣ баъди анҷоми кор.
3. Риоя намудани қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор	3.1. Гузаштани дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба бехатарӣ аз сӯхтор.

	<p>3.2. Истифода намудани воситаҳои оташнишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот.</p> <p>3.3. Кӯчонидан (тахлия)-и одамон аз қитъаи сӯхтор.</p>
Малақаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - кор кардан мувофиқи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат дар қойи кор; - шинос шудан бо санадҳои меъёрии техникӣ ҳуқуқӣ ва санадҳои маҳаллии меъёрию ҳуқуқии ҳифзи меҳнат; - пайдо намудани маълумот оид ба тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - санҷидани ҳолати коршоямии дастгоҳ/таҷҳизоти барқӣ пеш ва баъди анҷоми кор; - истифода намудани дастурамалҳои истифодабарии дастгоҳ/таҷҳизот; - истифодаи воситаҳои оташнишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот.
Донишҳои талабшаванда	<ul style="list-style-type: none"> - дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - санадҳои меъёрии техникӣ ҳуқуқӣ ва санадҳои маҳаллии меъёрию ҳуқуқии ҳифзи меҳнат; - тартиботи дохилии ташкилот/корхона оид ба ҳифзи меҳнат; - намудҳои дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ; - қоидаҳои бехатарии барқии ташкилот; - қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми кор бо дастгоҳ/таҷҳизоти техникӣ; - қоидаҳои бехатарии сӯхтори ташкилот; - қоидаҳои тахлияи одамон (кӯчонидан) ҳангоми вазъиятҳои фавқулода; - сабабҳои сар задани сӯхтор ва пешгирии аз онҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Чунин бояд буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ташаббускор; - бодикқат; - покизакор; - бомасъулият; - вазифашинос.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/сӯҳбат	Кори лоихавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯйи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Презентатсия (рӯнамоӣ)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат											
1.1. Риоя намудани талаботи дастурамалҳо оид ба ҳифзи меҳнат			√								

1.2. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор			√								
1.3. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона				√							
Элементи 2: Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ											
2.1. Гузаштани дастурдиҳӣ (муқаддимавӣ, ибтидоӣ, такрорӣ, ғайринақшавӣ, мақсаднок) оид ба техникаи бехатарӣ	√		√								
2.2. Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми истифодаи таҷҳизоти барқӣ	√		√								
2.3. Санҷидани ноқилҳои барқӣ пеш ва баъди анҷоми кор	√		√								
2.4. Хомӯш намудани таҷҳизот/дастгоҳҳои барқӣ баъди анҷоми кор	√		√								
Элементи 3: Риоя намудани қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор											
3.1. Гузаштани дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба бехатарӣ аз сӯхтор	√			√							
3.2. Истифода намудани воситаҳои оташнишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот	√			√							
3.3. Кӯчонидан (тахлия)-и одамон аз китъаи сӯхтор	√							√			

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Қоидаҳои техникаи бехатарӣ ин:	- системаи чорабиниҳои муташаккилона, санадҳои меъёрӣ, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи таъсири омилҳои хатарноки истеҳсолӣ ба коргар.
Гузаштани дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ:	- қабл аз иҷозатдиҳии коргар ба иҷрои вазифаи худ сардор ва шахсони масъул оид ба бехатарӣ уҳдадоранд бо одам ва корманд дастурдиҳии техникаи бехатариро гузаронанд. Қоидаи мазкур - шарти ҳатмии муносибатҳои меҳнатӣ, батартибдаровардашудаи Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Гузаштани он ҳатто ба роҳбари ширкат ҳатмист. Танҳо баъди шиносӣ бо дастур оид ба техникаи бехатарӣ кормандро метавон ба ҷойи кори худ иҷозат дод.
Қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор ин:	- системаи тадбирҳои муташаккилона, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи ҳолати хатари оташ, барҳамдиҳии он ва таъсиращасонии омилҳои хатарноки истеҳсолӣ ба коргарон.
Воситаҳои оташнишонӣ:	- воситаи махсуси дар ихтиёрдошта ва инчунин, асбобу сомонабзори (асбобу анҷом) истифодашаванда барои оташнишонӣ (ҳидрант, рӯдаҳои оташнишонӣ, оташнишонак,

	рег (қум), об, чангаки сухторнишонӣ, мисрон (лом), бел, сатил ва ғайра).
--	--

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Риоя намудани қоидаҳо ҳангоми истифодаи Интернет		SB 02-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди зарурати риояи қоидаҳо ва дастурҳои муайян барои таъмини бехатарӣ, дахлатнопазирӣ ва рафтори ахлоқиро дар шабакаҳои Интернетӣ тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми истифодаи Интернет.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Риоя намудани қоидаҳо ва талаботи бехатарии маълумот	1.1. Шинос шудан бо қоидаҳои асосии рафтор ва ахлоқи бехатарии маҷозӣ (онлайн) . 1.2. Риоя намудани қоидаҳо дар ҳолати гуногуни рафтори бехатарии маҷозӣ (онлайн). 1.3. Қбул намудани қарорҳои мувофиқ марбут ба истифодаи Интернет. 1.4. Риоя намудани қонунҳои танзимкунанда ҳангоми истифодабарии Интернет.	
2. Риоя намудани меъёрҳои ахлоқ ва эҳтиром	2.1. Риоя намудани ҳуқуқи муаллиф. 2.2. Нигоҳ доштани махфияти маълумоти шахсӣ.	

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани «сетикет» ҳангоми истифодаи Интернет; - ҳифз намудани ҳуқуқи муаллифон/ширкат; - истифода бурдани шабакаҳои Интернетӣ; - истифода намудани дастурамалҳо оид ба рафтор ва ахлоқи бехатарии маҷозӣ (онлайн); - таъмин намудани амнияти иттилоотӣ ҳангоми кор бо маълумотҳо; - истифода намудани рамзҳои (пароль) мураккаб; - муайян кардани ҳолати қаллобӣ дар шабакаи Интернетӣ; - санҷидани дурустии иттилоот; - муайян кардани маълумоти боэътимод (достоверность); - истифода намудани Интернет барои пешбурди сабабҳои мусбӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - қоидаҳо ва тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - қонунҳои асосии танзимкунандаи истифодабарии Интернет; - принципҳои асосии бехатарии маълумот; - усулҳои тартибдиҳии рамзҳои (паролҳои) бехатар; - маълумот оид ба аутентификатсияи дуомила (двухфакторный); - аломатҳои асосии фишинг; - тартиби арзёбии эътимоднокии иттилоот; - тартиби таҳлил ва тафтиши иттилоот дар Интернет; - усулҳои бехатарии пардохти маҷозӣ (онлайн); - усулҳои ҳифзи маълумот; - оқибатҳои иҷтимоии рафтори маҷозӣ (онлайн); - таъсири рафтори маҷозӣ ба муносибатҳои шахсӣ ва касбӣ.

Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - боэҳтиром; - эҳтиёткор; - ташаббускор; - пуртоққат.
---------------------------------	---

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоати тайёр	Ҳагтӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хучҷағҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳолидхӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Риоя намудани қоидаҳо ва талаботи бехатарии маълумот											
1.1. Шинос шудан бо қоидаҳои асосии рафтор ва ахлоқи бехатарии маҷозӣ (онлайн)				√							
1.2. Риоя намудани қоидаҳо дар ҳолати гуногуни рафтори бехатарии маҷозӣ (онлайн)	√										
1.3. Қабул намудани қарорҳои мувофиқ марбут ба истифодаи Интернет			√								
1.4. Риоя намудани қонунҳои танзимкунанда ҳангоми истифодабарии Интернет	√										
Элементи 2: Риоя намудани меъёрҳои ахлоқ ва эҳтиром											
2.1. Риоя намудани ҳуқуқи муаллиф				√							
2.2. Нигоҳ доштани махфияти маълумоти шахсӣ	√										

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Рафтор ва ахлоқи бехатарии маҷозӣ (онлайн) - ин:	- аз ҷумла канорагирӣ аз таъқиб, таъбиз (дискриминация) ва паҳн кардани маълумоти бардурӯғ ва ғайра, ки дар умум мафҳуми «сетикет» номида мешавад.
Фишинг - ин:	- намуди қаллобӣ дар Интернет, ки ҳадафи он дастрасӣ ба маълумоти махфӣи истифодабарандагонӣ шабақаҳои Интернетӣ аз ҷумла, логинҳо ва рамзҳо мебошад.

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи заминавӣ		SB 02-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур малака ва донишҳои барои фаҳмиш ва истифодаи забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ ва диг.), ибораҳои одии дар ҷои корӣ маъмулан истифодашавандаи хислати заминавӣ ва пешгӯйшаванда аз мисоли салому алейк, хайру хуш, марбут ба хизматрасонии инфиродии мизочон/фармоишгаронро инъикос мекунад, тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - кормандони ҳама сатҳи соҳаи мазкур.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - дониستاني ҳарфҳои алифбои русӣ/англисӣ.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Муошират кардан боадабона бо мизочон/фармоишгарон	1.2. Муайян кардани забони мушаххас барои муошират зарур. 1.3. Истифода намудани ибораҳои одии маъмулан истифодашавандаи одоб (салому алейк, хайру хуш, маъзаратпурсӣ, сипосгузорӣ) бо мизочон/фармоишгарон. 1.4. Истифода намудани забони имову ишора ё луғат ҳангоми пайдо шудани монетаи забонӣ. 1.5. Истифода намудани захираҳои мувофиқ ва мурочиат ба ёрии ҳамкорон - донандагони забони мазкур.	
2. Муошират кардан бо мизочон/фармоишгарон бо забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ) барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷои кор	2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳои кӯтоҳ ва имову ишораҳо барои давом додани муошират . 2.2. Истифода намудани ҳама гуна усулҳои дидорӣ (визуалӣ) барои беҳтар ва иваз кардани муоширати шифоҳӣ.	

Малакаҳои талабшаванда:	- малакаҳои коммуникативӣ ва байнишахсиятӣ барои таъмини муоширати мусбатона, боадабона бо мизочон/фармоишгарон; - истифодаи калимаҳои калидӣ, ибораҳо, ифодаҳои кӯтоҳ ва рақамҳои барои муошират бо мизочон/фармоишгарон зарур ва мутобиқ ба ҷойи кори мушаххас
Донишҳои талабшаванда:	- одоби салом, муаррифӣ ва посух ба саволҳои мизочон/фармоишгарон, ҳамкорон; - маданияти муоширати касбӣ; - методика ва таҷрибаи муошират бо имову ишора, забони бадан; - ҷанбаҳои равонии одоби муошират; - масоили равандҳои идрок ва фаҳмиши шарикӣ муошират; - мафҳум, мушкилот ва хусусиятҳои муоширати байнифарҳангӣ; - мундариҷаи мафҳумҳои асосии равонӣ - таҷҳисии (психодиагностики) шарикӣ муошират.
Муносибати талабшаванда ба кор:	- кӯшиши омӯхтани забони хоричӣ; Чунин бояд буд: - хушмуомила; - меҳрубон; - ташаббускор; - бофарҳанг.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагтӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусохиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хучҷағҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Презентатсия (Рӯнамоӣ)	Бозиҳои нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муошират кардан бо адабона бо мизочон/фармоишгарон											
1.1. Муайян кардани забони мушаххас барои муошират зарур				√							
1.2. Истифода намудани ибораҳои одии маъмулан истифодашавандаи одоб (салому алейк, хайру хуш, маъзаратпурсӣ, сипосгузорӣ) бо мизочон/фармоишгарон				√							
1.3. Истифода намудани забони имову ишора ё луғат ҳангоми пайдо шудани монетаи забонӣ				√							
1.4. Истифода намудани захираҳои мувофиқ ва муҷриат ба ёрии ҳамкорон - донандагони забони мазкур				√							
Элементи 2: Муошират кардан бо мизочон/фармоишгарон бо забони фарқкунанда аз тоҷикӣ (русӣ, англисӣ) барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷои кор											
2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳои кӯтоҳ ва имову ишораҳо барои давом додани муошират				√							
2.2. Истифода намудани ҳама гуна усулҳои дидорӣ (визуалӣ) барои беҳтар ва иваз кардани муоширати шифохӣ				√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ибораҳои одии маъмулан истифодашаванда	- субҳ ба хайр; - корҳо чӣ тавр?
---	-------------------------------------

	<ul style="list-style-type: none"> - то боздид; - ба шумо чӣ гуна хизмат расонам ва ғ.
Захираҳои мувофиқ	<ul style="list-style-type: none"> - дафтарчаи қайд, рӯзнома барои сабти калимаҳои маъмули истифода, барои зиёд кардани захираи калимаҳо; - луғати калимаҳо, ибораҳо; - луғатҳои гуногун (мавзӯӣ, касби алоҳида, бо расмҳо ва ғ.); - китобчаҳо; - аломатҳо бо тавзеҳот; - сайтҳо барои тарҷума.
Муошират	<ul style="list-style-type: none"> - гӯш додан ба маслиҳат ва эзоҳот; - пешниҳоди иттилооти ҷорӣ мисли: - расонидани кумак дар доираи уҳдадорихоӣ худ; - фаҳмонидан ва пешниҳоди дастурҳои одӣ ва ғ.
Усулҳои дидорӣ (визуалӣ)	<ul style="list-style-type: none"> - дар нақша нишон додан; - иттилооти заруриро дар хуччатҳо, хуччатҳои фармоиш ва нақшаҳо қайд кардан; - истифодаи калкулятор барои ҳисоби арзиши хароҷоти муайян ва ғ.; - истифодаи забони имову ишора, забони ҷисмонӣ; - нишон додани чизи мушаххас ва ғ.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Насб намудани системаи амалиётҳои виндовс (OS-Windows)	SI 3513-01-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди насб намудани системаи амалиётҳои виндовс (OS-Windows) бо истифода аз DVD-диск ва флеш-корт тавсиф менамояд. Ҳангоми насби системаи амалиётҳои виндовс ҳукуқи муаллифони ҳифз карда шавад.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми азнавсозӣ, корношоямӣ ва мушкилоти техникӣ системаи амалиётҳои виндовс.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-1/01 Риоя намудани қоидаҳо ҳангоми истифодаи Интернет; - SB 02-2/01 Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Насб намудани системаи амалиётҳои виндовс (OS-Windows) бо истифода аз DVD-диск	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Интихоб намудани DVD-диск. 1.2. Танзим кардани BIOS (UEFI) барои воридшавӣ ба DVD-диск. 1.3. Интихоб намудани дараҷанокии системаи амалиётӣ. 1.4. Ба қисмҳо ҷудо кардани диски саҳт. 1.5. Ворид шудан ба насбкунии Windows.
2. Насб намудани системаи амалиётҳои виндовс бо истифода аз флеш-корт	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Боргирии ISO файли системаи амалиётҳои виндовс. 2.2. Омода намудани флеш-кортҳои боркунанда (загрузочный) бо истифода аз барномаҳои махсус. 2.3. Пайваст намудани флеш-корт ба USB-порти компютер. 2.4. Танзим кардани BIOS (UEFI) барои пурборкунӣ аз диски флешӣ USB бо истифода аз Boot Menu. 2.5. Ворид намудани калиди фаъолнокии системаи амалиётҳои виндовс.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳифз намудани ҳуқуқи муаллифон/ширкат; - шинос шудан бо системаҳои амалиётӣ; - шинос шудан бо тафсири системаҳои амалиётӣ; - шинос шудан бо қоидаҳои фаълосозии (активация) системаи амалиётӣ; - кор кардан бо барномаҳои ISO файл; - сабт намудани барномаҳо дар дискдон ва флешкортҳо; - истифода бурдани шабакаҳои Интернетӣ; - муайян намудани калиди фаълнокии системаи амалиётӣ; - дастрас намудани калиди фаълнокӣ (литсензия)-ҳо; - ворид намудани калиди фаълнокӣ дар барномаҳои компютерӣ; - тақсим кардани дискҳои саҳт ба асосӣ ва иловагӣ; - истифода намудани дастгоҳи хотираи беруна.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - қоидаҳо ва тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - барномаҳои системаи амалиётӣ; - калимаҳои мураккаби мухтасаршуда (аббревиатура) оид ба технологияи компютерӣ; - маълумот оид ба воҳидҳои ченкунии миқдори иттилоот; - намудҳои системаи амалиётӣ ва тарзи истифодабарии онҳо; - дараҷанокии системаи амалиётӣи виндовс ва табиноти онҳо; - намуди калидҳои фаълнокии системаи амалиётӣ; - тафсир (версия)-ҳои системаи амалиётӣи виндовс; - намудҳои калиди фаълнокӣ; - тартиби танзимкунии BIOS (UEFI) барои пурборкунӣ аз диски флешӣ USB бо истифода аз Boot Menu; - намудҳои DVD-дискҳо ва дастгоҳи берунаи хотира ва тартиби истифодабарии онҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<ul style="list-style-type: none"> - Бояд чунин буд: - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозақор; - пуртоққат.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хучҷағҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) бо истифода аз DVD-диск											
1.1. Интиҳоб намудани DVD-диск				√							
1.2. Танзим кардани BIOS (UEFI) барои воридшавӣ ба DVD-диск	√										
1.3. Интиҳоб намудани <i>дараҷанокии системаи амалиётӣ</i>			√								
1.4. Ба қисмҳо ҷудо кардани диски саҳт	√										
1.5. Ворид шудан ба насбкунии Windows	√										
Элементи 2: Насб намудани системаи амалиётии виндовс бо истифода аз флеш-корт											
2.1. Боргирии ISO файли системаи амалиётии виндовс				√							
2.2. Омода намудани флеш-корт боркунанда (загрузочный) бо истифода аз барномаҳои махсус	√										
2.3. Пайваст намудани флеш-корт ба USB-порти компютер				√							
2.4. Танзим кардани BIOS (UEFI) барои пурборкунӣ аз диски флеш USB бо истифода аз Boot Menu	√										
2.5. Ворид намудани <i>калиди фаъолнокии</i> системаи амалиётии виндовс	√			√							

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Дараҷанокии системаи амалиётӣ - ин:	- дараҷанокӣ (бит) ин хусусияти системаи оператсионӣ, ҳаҷми иттилоотеро, ки дар як вақт амалиёт иҷро мекунад, муайян менамояд. Аз ин хулоса баровардан мумкин аст, ки то чӣ андоза дараҷанокӣ (бит) баланд бошад, ҳамон қадар он тез кор мекунад. Дараҷанокӣ ба ду қисм х32 ва х64 чудо мешавад.
Калиди фаъолнокӣ - ин:	- имкон медиҳад, ки барномаи системаи амалиётиро фаъол созем ва боварӣ ҳосил кунем, ки ин системаи амалиётӣ дар бештари компютерҳо истифода намешавад. Иҷозатномаи истифодаи калиди фаъолнокӣ аз ширкати истеҳсолкунанда харид ва дастрас карда мешавад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда	SI 3513-02-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда яъне архиваторҳо, барномаҳои офисӣ, мултимедӣ ва ғайраро тавсиф менамояд. Ҳангоми насби барномаҳо ҳуқуқи муаллифӣ ҳифз карда шавад.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳангоми истифодаи Интернет; - SB 02-2/01 Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ; - SI 3513-01-2/01 Насб намудани системаи амалиётӣи виндовс (OS-Windows).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ барои насбкунӣ	1.1. Санҷиш намудани талаботи барнома . 1.2. Санҷидани хусусиятҳои компютер. 1.3. Нусхабардорӣ намудани маълумоти муҳим. 1.4. Интиҳоб ва зеркашӣ намудани барномаҳо.
2. Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда	2.1. Насб намудани барномаи архиваторӣ. 2.2. Насб намудани барномаҳои офисӣ. 2.3. Насб намудани барномаҳои мултимедӣ.

Малақаҳои талабшаванда:	- сабт намудани барномаҳо дар флеш-кортҳо; - истифода бурдани шабақаҳои Интернетӣ; - кор кардан бо барномаҳои компютерӣ; - истифода намудани барномаҳои литсензионӣ; - истифода намудани барномаҳои компютерӣ; - истифода намудани браузерҳо; - дастрас намудани маълумот зарурӣ аз шабакаи Интернет; - истифода намудани фармонҳои асосии сатри фармон; - муайян намудани мушкилотҳо ҳангоми насбкунӣ; - нусхабардорӣ намудани маълумот.
Донишҳои талабшаванда:	- ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - қоидаҳои тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - тартиби нусхабардории маълумоти муҳим; - тартиби интиҳоб ва зеркашии барномаҳо; - принципҳои кор бо системаҳои оператсионӣ; - асосҳои кор бо файлҳо ва ҷузвдонҳо;

	- маълумоти заминавӣ оид ба бехатарии компютер; - тартиби навсозӣҳои нармафзор ва навсозии барномаҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозакор; - пуртоққат.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Муҳоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ барои насбкунӣ											
1.1. Санҷиш намудани талаботи барнома			√								
1.2. Санҷидани хусусиятҳои компютер	√										
1.3. Нусхабардорӣ намудани маълумоти муҳим	√		√								
1.4. Интиҳоб ва зеркашӣ намудани барномаҳо	√										
Элементи 2: Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда											
2.1. Насб намудани барномаи архиваторӣ	√										
2.2. Насб намудани барномаҳои офисӣ	√		√								
2.3. Насб намудани барномаҳои мултимедӣ	√										

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ба талаботи барнома - дохил мешаванд:	- хусусиятҳои компютер аз ҷумла: системаи амалиётӣ, протсессор, миқдори хотираи фаври фазои диски сахт ва ғайра.
---	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Насб намудани барномаҳои ёрирасон (драйверҳо)	SI 3513-03-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ барои насбкунии драйверҳои асосӣ ва иловагии таҷҳизот дар компютер ва насби онҳоро тавсиф менамояд. Ҳангоми насби драйверҳо коршоямии дастгоҳро санҷидан лозим аст.	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - Ҳангоми насб намудани таҷҳизот ба компютер.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-1/01 Риоя намудани қоидаҳо ҳангоми истифодаи Интернет; - SB 02-2/01 Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ; - SI 3513-01-2/01 Насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows); - SI 3513-02-2/01 Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ барои насбкунии драйверҳо	1.1. Муайян намудани рақам ва сохт (модел)-и таҷҳизот. 1.2. Боргирӣ намудани драйверҳо тибқи рақам ва сохт (модел)-и таҷҳизот аз сомонаи Интернетӣ. 1.3. Истифода намудани флеш-корт ё DVD-диск барои сабти драйверҳо. 1.4. Пайваст намудани дастгоҳ/таҷҳизот ба компютер.
2. Насб намудани драйверҳои асосӣ	2.1. Насб намудани драйверҳои асосӣ бо истифода аз барномаҳои махсуси компютерӣ. 2.2. Насб намудани драйвери корти тасвирӣ. 2.3. Насб намудани драйвери корти овозӣ. 2.4. Насб намудани драйвери портҳо. 2.5. Насб намудани драйверҳои ноутбукҳо (тачпад, изи даст).
3. Насб намудани драйверҳои иловагӣ	3.1. Насб намудани драйверҳои чопгар. 3.2. Насб намудани драйверҳои тасвиргир (сканер). 3.3. Насб намудани драйверҳои веб камераҳо. 3.4. Насб намудани драйверҳои модемҳо.
Малакаҳои талабшаванда:	- истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ; - сабт намудани барномаҳо дар дискдон ва флеш-кортҳо; - насб кардани барномаҳои компютерӣ; - истифода бурдани шабакаҳои Интернетӣ; - истифода бурдани флешкорт ё DVD-диск; - дастрас намудани драйверҳои компютерӣ мувофиқи дарҳости мизоч; - санҷидани кори таҷҳизот баъд аз насбкунии драйверҳо; - кор кардан бо барномаҳои компютерӣ; - гузаронидани ташҳиси таҷҳизоти компютерӣ; - муайян намудани носозиҳои таҷҳизот; - аз нав кардани (обновление) барномаҳои компютерӣ; - истифода намудани дастурамалҳои истифодабарии таҷҳизот; - кор кардан бо чопгар, тасвиргир ва дигар қисмҳои иловагии компютер.
Донишҳои талабшаванда:	- ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - қоидаҳо ва тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - рақам ва сохт (модел)-и таҷҳизот ва таъиноти онҳо; - намудҳои барномаҳои драйверӣ ва сохти онҳо; - тафсир (версия)-ҳои драйверҳои компютерӣ; - таҷҳизоти компютерӣ ва тартиби истифодабарии онҳо; - калимаҳои мураккаби муҳтасаршуда (аббревиатура) оид ба технологияи компютерӣ; - маълумот оид ба воҳидҳои ченкунии миқдори иттилоот;

	<ul style="list-style-type: none"> - асосҳои кор бо компютер; - асосҳои кор бо қисмҳои иловагии компютер; - сохт (модел)-и компютерҳои фардӣ ва ноутбукҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозакор; - ташаббускор.

Дастур оид ба ҷамъоварию далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварию ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоиди	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ барои насбкунии драйверҳо											
1.1. Муайян намудани рақам ва сохт (модел)-и таҷҳизот			√								
1.2. Боргирӣ намудани драйверҳо тибқи рақам ва сохт (модел)-и таҷҳизот аз сомонии Интернетӣ	√										
1.3. Истифода намудани флеш-корт ё DVD-диск барои сабти драйверҳо	√		√								
1.4. Пайваст намудани дастгоҳ/таҷҳизот ба компютер	√										
Элементи 2: Насб намудани драйверҳои асосӣ											
2.1. Насб намудани драйверҳои асосӣ бо истифода аз барномаҳои махсуси компютерӣ	√										
2.2. Насб намудани драйвери корти тасвирӣ	√		√								
2.3. Насб намудани драйвери корти овозӣ	√										
2.4. Насб намудани драйвери портҳо	√										

2.5. Насб намудани драйверҳои ноутбукҳо (тачпад, изи даст)	√			√							
Элементи 3: Насб намудани драйверҳои иловагӣ											
3.1. Насб намудани драйверҳои чопгар.	√		√								
3.2. Насб намудани драйверҳои тасвиргир (сканер).	√		√								
3.3. Насб намудани драйверҳои веб камераҳо.	√		√								
3.4. Насб намудани драйверҳои модемҳо	√		√								

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Драйверҳо ин:	- барномаи таъминоти компютерӣ ки тавассути он компютер бо дастгоҳ/таҷҳизот дастрасӣ пайдо мекунад.
Ба драйверҳои асосӣ дохил мешаванд:	- драйверҳои қисмҳои асосии блоки системавӣ (корти тасвирӣ, овозӣ, портҳо, шабакавӣ).
Барномаҳои махсуси драйвер насбкунанда:	- Driver Booster; - DriverPack Solution; - DriverHub; - Snappy Driver Installer; - Ccleaner; - EasyDrive; - Driver Genius; - SlimDrivers.
Ба драйверҳои иловагӣ дохил мешаванд:	- драйверҳои қисмҳои иловагии компютер барои таҷҳизот ва дастгоҳ (чопгар, тасвиргир, веб камера, модемҳо, дастгоҳи идоракунандаи бозиҳо (чостик), симуляторҳо, доскаи электронӣ ва ғайра).

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Истифода намудани қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер	SI 3513-04-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди истифодаи қисмҳои асосии компютер ки барои таъмини функцияҳои асосӣ ва иҷрои вазифаҳои гуногуни ҳар яке аз ин чузъҳо дар кори компютер нақши асосиро мебозанд ва мувофиқи талаботи корбар фаъолияти онро таъмин мекунад, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми истифода намудани қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-2/01 Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ; - SI 3513-01-2/01 Насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows); - SI 3513-02-2/01 Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда; - SI 3513-03-2/01 Насб намудани барномаҳои ёрирасон (драйверҳо).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС

1. Истифода намудани қисмҳои асосии компютер	1.1. Муайян намудани таркиб ва таъиноти қисмҳои асосии компютер. 1.2. Пайваст намудани <i>қисмҳои асосии компютер</i> . 1.3. Пайваст намудани <i>чӯзҳои компютер</i> .
2. Истифода намудани қисмҳои иловагии компютер	2.1. Муайян намудани мутобиқати таҷҳизот бо нармафзори компютер. 2.2. Санҷидани портҳои пайвастшавӣ компютер ва дигар хусусиятҳои техникӣ. 2.3. Пайваст намудани <i>қисмҳои иловагии компютер</i> . 2.4. Истифода намудани дастурҳо оид ба насб ва танзими навсозиҳо.

Малақаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ; - насб кардани барномаҳои компютерӣ; - истифода бурдани шабақаҳои Интернетӣ; - истифода бурдани флешкорт ё DVD-диск; - муайян намудани носозиҳои таҷҳизот; - муошират намудан дар сатҳи техникӣ; - санҷидани мунтазами ҳолати таҷҳизот; - кор кардан бо барномаҳои компютерӣ; - аз нав кардани (обновление) барномаҳои компютерӣ; - истифода намудани дастурамалҳои истифодабарии таҷҳизот; - кор кардан бо чопгар, тасвиргир ва дигар қисмҳои иловагии компютер.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳо ва тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - қоидаҳои истифодабарии таҷҳизоти асосӣ ва иловагии компютер; - мафҳумҳо ва луғатҳои техникӣ оид ба технологияи иттилоотӣ; - рақам ва сохт (модел)-и таҷҳизот ва таъиноти онҳо; - намудҳои барномаҳои драйверӣ ва сохти онҳо; - тафсир (версия)-ҳои драйверҳои компютерӣ; - қисмҳои компютер ва тартиби истифодабарии онҳо; - калимаҳои мураккаби мухтасаршуда (аббревиатура) оид ба технологияи компютерӣ; - асосҳои кор бо қисмҳои иловагии компютер; - сохт (модел)-и компютерҳои фардӣ ва ноутбукҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - пуртоққат.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Истифода намудани қисмҳои асосии компютер											
1.1. Муайян намудани таркиб ва табиноти қисмҳои асосии компютер			√								
1.2. Пайваст намудани қисмҳои асосии компютер	√										
1.3. Пайваст намудани ҷузъҳои компютер	√		√								
Элементи 2: Истифода намудани қисмҳои иловагии компютер											
2.1. Муайян намудани мутобиқати таҷҳизот бо нармафзори компютер	√										
2.2. Санҷидани портҳои пайвастшавӣ компютер ва дигар хусусиятҳои техникӣ	√		√								
2.3. Пайваст намудани қисмҳои иловагии компютер	√										
2.4. Истифода намудани дастурҳо оид ба насб ва танзими навсозиҳо	√		√								

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Қимҳои асосии компютер - ин:	- монитор, мушак, клавиатура ва блоки системавӣ:
Ҷузъҳои асосии блоки системавӣ ин:	- протсессор, хотираи оперативӣ, диски сахт, платаи асосӣ, корти тасвири, шабакавӣ, таъминоти барқ
Қисмҳои иловагии компютер	- чопгар, сканер, веб-камера, гӯшмонак ё гӯшмонакҳо бо микрофон, баландгӯякҳо, дастгоҳҳои нигоҳдорӣ (флешкарта)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан бо барномаҳои офисӣ	SI 3513-05-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди истифодаи барномаҳои офисӣ барои сохтани хуччатҳои матни, ҷадвалҳои электронӣ, рӯнамоиҳо, сабт ва чоп кардан тавсиф менамояд.	

Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - Ҳангоми кор бо барномаҳои офисӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-2/01 Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ; - SI 3513-04-2/01 Истифода намудани қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Сохтан ва таҳрир намудани ҳуҷҷатҳо, ҷадвалҳо ва рӯнамоиҳо бо барномаҳои офисӣ	1.1. Сохтани ҳуҷҷатҳо аз қабилӣ мактубҳо, ҳисоботҳо, расмҳо. 1.2. Тартиб додани ҷадвал, ҳисоб намудан, сохтани графикҳо ва диаграммаҳо. 1.3. Сохтани рӯнамо ва илова кардани матн, тасвирҳо ва аниматсияҳо.
2. Сабт ва ҷоп кардан дар барномаҳои офисӣ	2.1. Сабт намудани маълумот дар компютер ва нигоҳдорию абрӣ барои дастрасӣ ва таҳрири минбаъда. 2.2. Мубодила намудани файлҳо бо корбарони дигар тавассути почтаи электронӣ. 2.3. Ҷоп намудани ҳуҷҷатҳо, ҷадвалҳо ва рӯнамоиҳо.

Малақаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - истифода намудани шабақаҳои компютерӣ; - сабт намудани файлҳо дар компютер; - кор кардан бо барномаҳои компютерӣ; - истифода намудани барномаҳои литсензионӣ; - ворид намудани шрифтҳои тоҷикӣ ва ғайра дар компютер; - кор кардан бо ҳуҷҷатҳои гуногун; - кор кардан бо ҷадвалҳо ва формулаҳо; - сохтани рӯнамо ва ворид намудани аниматсия; - ҷоп намудани ҳуҷҷат бо усулҳои гуногун.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - барномаҳои офисӣ ва тартиби истифодабарии онҳо; - тартиби насби барномаҳои офисӣ; - функсияҳо ва имкониятҳои коркарди матн, ҷадвалҳои электронӣ ва рӯнамоиҳо; - тартиби сохтори ҳуҷҷат ва ҷадвалҳои электронӣ; - тартиби сохтан ва таҳрир кардани ҳуҷҷатҳо; - тартиби сохтан ва идора кардани рӯнамо; - принципҳои беҳатарии маълумот; - тартиби кори барномаҳои офисӣ ва омӯзиши онҳо ба дигар истифодабарандагон.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозақор; - пуртоққат.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳои маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозиҳои нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳои тарафи сеюм
Элементи 1: Сохтан ва таҳрир намудани ҳуҷҷатҳо, ҷадвалҳо ва рӯнамоиҳо бо барномаҳои офисӣ											
1.1. Сохтани ҳуҷҷатҳо аз қабилҳои мактубҳо, ҳисоботҳо, расмҳо			√								
1.2. Тартиб додани ҷадвал, ҳисоб намудан, сохтани графикҳо ва диаграммаҳо	√										
1.3. Сохтани рӯнамо ва илова кардани матн, тасвирҳо ва аниматсияҳо	√		√								
Элементи 2: Сабт ва ҷоп кардан дар барномаҳои офисӣ											
Сабт намудани маълумот дар компютер ва нигоҳдориҳои абри барои дастрасӣ ва таҳрири минбаъда	√										
2.2. Мубодила намудани файлҳо бо қорбарони дигар тавассути почтаи электронӣ	√		√								
2.3. Ҷоп намудани ҳуҷҷатҳо, ҷадвалҳо ва рӯнамоиҳо	√										

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Нигоҳдориҳои абри (облако) – ин:	- хидмати маҷозӣ аст, ки қобилияти нигоҳдорӣ, идора кардан ва мубодилаи ҳуҷҷатҳоро тавассути Интернет фароҳам меорад, ва дастрасии маълумотро аз ҳар ғӯшаи ҷаҳон таъмин мекунад.
---	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Истифода намудани таҷҳизоти мултимедӣ	SI 3513-06-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди шиносӣ бо таҷҳизоти мултимедӣ, банақшагири, омодагии макон, кашидани ноқилҳо, насби таҷҳизот ва санҷиши самаранокии қори таҷҳизотро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми истифодаи таҷҳизоти мултимедӣ.	

Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-2/01 Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ; - SI 3513-01-2/01 Насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows); - SI 3513-02-2/01 Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда; - SI 3513-03-2/01 Насб намудани барномаҳои ёрирасон (драйверҳо).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шинос шудан бо қоидаҳои истифодабарии таҷҳизоти мултимедӣ	1.1. Шинос шудан бо дастури истифодабаранда. 1.2. Шинос шудан бо хусусиятҳои таҷҳизот. 1.3. Гирифтани маълумот оид ба истифодаи бехатари таҷҳизот.
2. Истифода намудани таҷҳизоти мултимедӣ	2.1. Интиҳоб намудани таҷҳизоти мувофиқ барои вазифаи мушаххас. 2.2. Омода намудани таҷҳизоти мултимедӣ. 2.3. Иҷро намудани корҳои насбкунӣ ва пайвастунии таҷҳизоти мултимедӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани техникаи бехатарӣ ҳангоми истифодаи таҷҳизоти мултимедӣ; - шинос шудан бо маълумоти рақамӣ (рақамҳо); - шинос шудан бо маълумоти матнӣ (ҳарфҳо, калимаҳо, ҷумлаҳо, матнҳо); - шинос шудан бо маълумоти садой (мусиқӣ, суҳан, садоҳо); - шинос шудан бо видеомаълумотҳо (видеофилмҳо, кинофилмҳо); - шинос шудан бо хусусиятҳои техникаи таҷҳизот; - танзим намудани таҷҳизот; - истифодаи намудани нармафзорҳо (программное обеспечение); - кор кардан бо форматҳои аудио ва видео; - нигоҳубин кардани таҷҳизот тибқи дастури истеҳсолкунанда.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳуқуқи истеҳсолкунанда ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - қоидаҳо ва тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - намудҳои проекторҳо; - намудҳои кабелҳои пайвастунии таҷҳизоти мултимедӣ; - забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ; - маълумот оид ба портҳои таҷҳизот; - рақам ва сохт (модел)-и таҷҳизот ва таъиноти онҳо; - асосҳои кор бо компютер; - асосҳои кор бо таҷҳизоти мултимедӣ; - сохт (модел)-и таҷҳизоти мултимедӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозагор; - пуртоққат; - эҷодкор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳоиди	Баҳоиди тарафи сетом
Элементи 1: Шинос шудан бо қоидаҳои истифодабарии таҷҳизоти мултимедӣ											
1.1. Шинос шудан бо дастури истифодабаранда			√								
1.2. Шинос шудан бо хусусиятҳои таҷҳизот	√										
1.3. Гирифтани маълумот оид ба истифодаи беҳатари таҷҳизот	√		√								
Элементи 2: Истифода намудани таҷҳизоти мултимедӣ											
2.1. Интиҳоб намудани таҷҳизоти мувофиқ барои вазифаи мушаххас	√										
2.2. Омода намудани таҷҳизоти мултимедӣ	√		√								
2.3. Иҷро намудани корҳои насбкунӣ ва пайвасткунӣ таҷҳизоти мултимедӣ	√										

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Таҷҳизоти мултимедӣ - инҳо:	- проектор; - тахтаи электронӣ; - таҷҳизоти аудио ва видео; - барномаҳои интерактиви омӯзишӣ.
---------------------------------------	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Истифода намудани файлҳо ва қолаббандии онҳо	SI 3513-07-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди шиносӣ бо намудҳо ва хусусиятҳои файл ва иҷрои қолаббандии файлҳоро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми кор бо файлҳои барнома.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-2/01 Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ; - SI 3513-01-2/01 Насб намудани системаи амалиёти виндовс (OS-Windows); - SI 3513-02-2/01 Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС

1. Шинос шудан бо намудҳо ва хусусиятҳои файл	1.1. Шинос шудан бо намудҳои файлҳо ва вазифаҳои онҳо. 1.2. Муайян кардани намудҳои файлҳо барои истифодабарии мақсаднок. 1.3. Истифода намудани барномаҳои гуногун, барои сохтан, таҳрир ва идоракунии намудҳои файлҳо.
2. Иҷро намудани қолаббандии файлҳо	2.1. Иҷро намудани қолаббандии файл дар тавсеаи (расширение) docx, xlsx, jpeg. 2.2. Муайян намудани хосиятҳо ё танзимотҳои (атрибути) файл.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ; - истифода бурдани шабакаҳои Интернетӣ; - кор кардан бо барномаҳои компютерӣ; - истифода бурдани намудҳои гуногуни файлҳо; - истифода намудани навъҳои файл; - идора кардани файлҳо дар чувздонҳо; - истифода намудани барномаҳои литсензионӣ; - кор кардан бо бойгонӣҳо ва директорияҳо; - нусхаи эҳтиётӣ ва барқарорсозии маълумот; - нусхабардорӣ ва интиқоли маълумот; - муҳофизат намудани файлҳо аз вирусҳо.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - қоидаҳо ва тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - калимаҳои мураккаби мухтасаршуда (аббревиатура) оид ба технологияи компютерӣ; - маълумот оид ба воҳидҳои ченкунии миқдори иттилоот; - принципҳои асосии беҳатарии файл; - принципҳои кор бо системаҳои амалиётӣ; - ҳуқуқи дастрасӣ ба файлҳо ва чувздонҳо; - усулҳои сохтани файл; - намудҳои гуногуни файл; - тартиби нусхабардорӣ, интиқол ва иваз кардани номи файл; - усулҳои сохтани нусхаҳои эҳтиётӣ файлҳо ва чувздонҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозақор; - пуртоққат.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳоиди	Баҳоиди тарафи сетом
Элементи 1: Шинос шудан бо намудҳо ва хусусиятҳои файл											
1.1. Шинос шудан бо намудҳои файлҳо ва вазифаҳои онҳо			√								
1.2. Муайян кардани намудҳои файлҳо барои истифодабарии мақсаднок	√										
1.3. Истифода намудани барномаҳои гуногун, барои сохтан, таҳрир ва идоракунии намудҳои файлҳо	√		√								
Элементи 2: Иҷро намудани қолаббандии файлҳо											
2.1. Иҷро намудани қолаббандии файл дар тавсеаи (расширение) docx, xlsx, jpeg	√										
2.2. Муайян намудани хосиятҳо ё танзимотҳои (атрибути) файл	√		√								

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Намудҳои файл – ин:	- матн, тасвирҳо, аудио, видео ва ғ.
Тавсеаи файл – ин:	- номи файл аст, ки пас аз он файл баъди нуқтаи охири меояд ва одатан намуд ё формати мундариҷаи файло нишон медиҳад. Масалан, агар файле бо номи "document.docx" мавҷуд бошад, ".docx" тавсеаи файл буда, нишон медиҳад, ки он хуччат дар формати майкрософт ворд (Microsoft Word) аст.
Хосият ё танзимот – ин	- хосият ё танзимот, ки метавонад ба файл ё директория таъин карда шавад, ки хусусиятҳо ё рафтори онро муайян мекунад. Хосият ё танзимои файл метавонанд дар бар гиранд: - намуди файл; - андозаи файл; - сана ва вақти эҷоди файл, тағирдиҳии ва дастрасӣ ба он.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан бо барномаҳои архиваторӣ ва зиддивирӯсӣ	SI 3513-08-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди кор кардан бо барномаҳои архиваторӣ ва идоракунии барномаҳои зиддивирӯсиро барои эмин нигоҳ доштани системаи амалиётии компютерҳо аз барномаҳои зараровар ба монанди вирусҳои троянӣ ва дигар таҳдидҳо тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - кор кардан бо барномаҳои зиддивирӯсӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-2/01 Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ; - SI 3513-01-2/01 Насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows); - SI 3513-02-2/01 Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда; - SI 3513-07-2/01 Истифода намудани файлҳо ва қолаббандии онҳо.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Кор кардан бо барномаҳои архиваторӣ	1.1. Интиҳоб намудани барномаҳои архиваторӣ . 1.2. Якҷоя намудани файлҳои гуногун. 1.3. Сохтани архивҳо. 1.4. Идора кардани файлҳои архивкунанда.
2. Кор кардан бо барномаҳои зиддивирӯсӣ	2.1. Муайян намудани барномаҳои зараровар . 2.2. Хориҷ намудани барномаҳои зараровар. 2.3. Назорат намудани фаъолияти кори барнома. 2.4. Навсозӣ намудани маҳзани маълумоти барнома. 2.5. Тафтиш намудани системаи амалиётии компютер аз вирусҳо. 2.6. Андешидани чораҳои зарурӣ барои таҳдидҳои ошкоршуда.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - шинос шудан бо вазифаҳои асосии барномаҳои архиваторӣ ва зиддивирӯсӣ; - истифода бурдани шабакаҳои Интернетӣ; - кор кардан бо барномаҳои компютерӣ; - истифода намудани барномаҳои литсензионӣ; - ташкил ва бастабандӣ (упаковка) намудани архивҳо; - истихроч ва идора кардани архивҳо; - фаъол намудани барномаҳои зиддивирӯсӣ; - интиҳоб намудани барномаҳои зиддивирӯсӣ; - насб намудани барномаҳои зиддивирӯсӣ; - шинос намудани истифодабарандагон бо барномаҳои архиваторӣ ва зиддивирӯсӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - қоидаҳо ва тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - принципҳои кори барномаҳои архиваторӣ ва зиддивирӯсӣ; - тартиби насби барномаҳои архиваторӣ ва зиддивирӯсӣ; - маълумоти заминавӣ оид ба беҳатарии компютер; - талаботи системавии барномаҳои зиддивирӯсӣ; - тартиби навсозии барномаҳои зиддивирӯсӣ; - меъёрҳои интиҳоб ва насби барномаи мувофиқи зиддивирӯсӣ; - усулҳои навсозии (обновление) барномаҳои архиваторӣ ва зиддивирӯсӣ; - тартиби идоракунии файлҳо ва иҷрои амалиёти асосӣ;

	<ul style="list-style-type: none"> - форматҳои архив; - принципҳои асосии фишурдани маълумот; - вирусҳои таҳдидкунанда барои системаи компютер ва барномаҳои он.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозагор; - пуртоққат.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Кор кардан бо барномаҳои архиваторӣ											
1.1. Интиҳоб намудани <i>барномаҳои архиваторӣ</i>			√								
1.2. Яқҷоя намудани файлҳои гуногун	√										
1.3. Сохтани архивҳо	√		√								
1.4. Идора кардани файлҳои архивкунанда		√									
Элементи 2: Кор кардан бо барномаҳои зиддивирӯсӣ											
2.1. Муайян намудани <i>барномаҳои зараровар</i>	√		√								
2.2. Хориҷ намудани барномаҳои зараровар	√		√								
2.3. Назорат намудани фаъолияти кории барнома	√		√								
2.4. Навсозӣ намудани маҳзани маълумоти барнома	√		√								
2.5. Тафтиш намудани системаи амалиёти компютер аз вирусҳо	√		√								
2.6. Андешидани чораҳои зарурӣ барои таҳдидҳои ошкоршуда	√		√								

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Барномаҳои архиваторӣ – инҳо:	- WinRAR; - 7-Zip; - PeaZip; - Keka; - Zip Archiver; - The Unarchiver; - Archives.
Барномаҳои зиддивирӯсӣ – инҳо:	- Norton; - Bitdefender; - Kaspersky Anti-Virus; - TotalAV; - McAfee; - Intego.
Барномаҳои зараровар – инҳо:	- вирусҳои троянӣ, эксплойт, скрипт, руткит ва барномаҳое, ки барои расонидани зарар ба компютерҳо, маълумотҳо, шабакаҳо ё истифодабарандагон пешбинӣ шудаанд. Онҳо бо истифода аз барномаҳои зиддивирӯсӣ нест карда мешаванд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан дар шабакаи Интернетӣ	SI 3513-09-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди истифода намудани браузерҳои Интернетро барои дастрасӣ ба вебсайтҳо ва захираҳо дар Интернет, кушодани саҳифаҳои веб, ҷустуҷӯи маълумот, дидани мундариҷаи мултимедиявӣ (тасвирҳо, аудио ва видео) ва кор кардан бо почтаҳои электронӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми кор кардан дар шабакаи Интернетӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-1/01 Риоя намудани қоидаҳо ҳангоми истифодаи Интернет; - SB 02-2/01 Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ; - SI 3513-08-2/01 Кор кардан бо барномаҳои архиваторӣ ва зиддивирӯсӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Кор кардан бо браузерҳои Интернетӣ	1.1. Истифода намудани браузерҳои гуногун. 1.2. Насб намудани барномаҳои иловагӣ дар браузерҳои Интернетӣ . 1.3. Таҳия (разработка) ва озмоиш намудани барномаҳои веб. 1.4. Аз назар гузаронидани URL . 1.5. Таҳлил намудани URL.
2. Гирифтани маълумотҳои лозима аз шабакаҳои Интернетӣ	2.1. Интиҳоб намудани калима ва ибораҳои мувофиқ барои ҷустуҷӯи дақиқи иттилоот. 2.2. Арзёби намудани эътимоднокии (дастоверность) манбаъҳои иттилоот ва санҷиши эътибори (авторитетность) сомонаҳо. 2.3. Истифода намудани филтрҳо ва параметрҳои ҷустуҷӯ. 2.4. Дарёфти намудани иттилоот аз манбаҳои гуногун. 2.5. Зеркаши намудани маълумотҳои лозима аз шабакаҳои Интернетӣ. 2.6. Нигоҳ доштани маълумоти пайдошуда барои истифодаи минбаъда.

3. Кор кардан бо почтаҳои электронӣ дар Интернет	<p>3.1. Сохтани почтаҳои электронӣ.</p> <p>3.2. Фиристондан ва қабул кардани паёмҳо ва файлҳо.</p> <p>3.3. Идора намудани почтаҳои электронӣ.</p> <p>3.4. Таъмин намудани бехатарии почтаи электронӣ, аз қабилҳои истифодаи рамзҳои қавӣ.</p> <p>3.5. Захира кардани паёмҳои муҳим барои дастрасӣ ва истифодаи минбаъда.</p>
--	---

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - риоя намудани қоидаҳои истифодабарии шабакаҳои Интернетӣ; - ворид кардани URL-ҳои вебсайт; - замима кардани файлҳо аз қабилҳои ҳуҷҷатҳо, тасвирҳо ва файлҳои дигар; - ҷустуҷӯ ва таҳлил намудани иттилоот; - сохтани рӯйхати тамосҳо (контакты); - идора кардани тақвим ва вазифаҳо аз қабилҳои воҳӯриҳо, ёдраскуниҳо; - муайян намудани вебсайтҳои қаллобӣ; - сабт намудани маълумот дар компютер ва флешкортҳо; - дарёфти мавзӯҳо ва захираҳо (ресурс); - ворид шудан ба аккаунҳо ва кор кардан бо онҳо; - аз назар гузаронидани вебсайтҳо; - арзёбӣ намудани эътимоднокии манбаи иттилоот; - интиқол ва қабул намудани мактубҳо; - сохтани ҷузвдонҳо барои ташкил намудани паёмҳои электронӣ; - муайян намудани андозаи максималии файли замимакардашуда; - тартиб додани рамзи қавӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳо ва тартиботи дохилии ташкилот/корхона; - қоидаҳои истифодабарии шабакаи Интернет; - хусусиятҳо ва функцияҳои асосии браузер; - асосҳои ҷустуҷӯи маълумот дар Интернет; - равандҳои пардохти маҷозӣ; - тартиби бехатар ворид намудани маълумоти шахсӣ; - хусусиятҳои браузер; - асосҳои кор бо почтаи электронӣ; - принципҳои истифодаи хидматҳои абрӣ ва нигоҳдори дар он; - тартиби хондан ва таҳлили маълумот; - тартиби сохтани почтаи электронӣ; - талаботи интихоби пароли қавӣ ва нигоҳдори он; - тартиби замима кардани файлҳо ба паёмҳои почтаи электронӣ; - маҳдудиятҳои андоза ва намуди файлҳои замима кардашуда; - вазифаҳои тақвим ва почтаи электронӣ; - усулҳои бехатарии кор ҳангоми истифодаи почтаи электронӣ; - чораҳои пешгирии ҳамлаҳои фишингӣ ва муҳофизат аз замимаҳои зараровар.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият;

	- зирак; - бодикқат; - тозақор; - пуртоққат.
--	---

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Кор кардан бо браузерҳои Интернетӣ											
1.1. Истифода намудани браузерҳои гуногун			√								
1.2. Насб намудани барномаҳои иловагӣ дар <i>браузерҳои Интернетӣ</i>	√		√								
1.3. Таҳия (разработка) ва озмоиш намудани барномаҳои веб	√		√								
1.4. Аз назар гузаронидани URL	√		√								
1.5. Таҳлил намудани URL	√		√								
Элементи 2: Гирифтани маълумотҳои лозима аз шабакаҳои Интернетӣ											
2.1. Интиҳоб намудани калима ва ибораҳои мувофиқ барои ҷустуҷӯи дақиқи иттилоот	√										
2.2. Арзёби намудани эътимоднокии (дастоверность) манбаъҳои иттилоот ва санҷиши эътибори (авторитетность) сомонаҳо	√		√								
2.3. Истифода намудани филтрҳо ва параметрҳои ҷустуҷӯ	√										
2.4. Дарёфти намудани иттилоот аз манбаҳои гуногун	√										

2.5. Зеркаши намудани маълумотҳои лозима аз шабакаҳои Интернетӣ	√		√								
2.6. Нигоҳ доштани маълумоти пайдошуда барои истифодаи минбаъда	√		√								
Элементи 3: Кор кардан бо почтаҳои электронӣ дар Интернет											
3.1. Сохтани <i>почтаҳои электронӣ</i>	√		√								
3.2. Фиристондан ва қабул кардани паёмҳо ва файлҳо	√		√								
3.3. Идора намудани почтаҳои электронӣ	√		√								
3.4. Таъмин намудани беҳатарии почтаи электронӣ, аз қабилӣ истифодаи рамзҳои қавӣ	√		√								
3.5. Захира кардани паёмҳои муҳим барои дастрасӣ ва истифодаи минбаъда	√		√								

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Браузерҳои Интернетӣ – инҳо:	- Google Chrome; - Safari; - Firefox; - Opera; - Яндекс; - Microsoft Edge.
URL – ин:	- ҷойгиршавии захираро нишон медиҳад ва ба браузер ё барномаҳои дигар имкон медиҳад, ки маълумоти зарурӣ дарёфт ва зеркашӣ кунанд. Одатан, URL дорои префикс (ба мисли "http://" ё "https://"), номи домен (ба монанди "www.example.com") ва роҳ ба манбаи мушаххас дар сервер иборат аст. Намунаи URL: https://www.example.com/page1 .
Почтаҳои электронӣ – инҳо:	- Gmail; - Hotmail; - Yahoo!; - Lavabit; - FastMail; - Яндекс. Почта; - Рамблер; - Pochta. ru.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Ба кори мустақилонаи системаи компютерӣ ва Интернет технология шахсоне иҷозат дода мешаванд, ки аз муоинаи тиббӣ, аз дастурдиҳии ибтидоӣ, дастурдиҳии муқаддимаӣ, таълим ва таҷрибаҳосилкунӣ дар ҷойи кор, санҷиши донишҳои талаботи ҳифзи меҳнатро гузаштаанд.

Мутахассиси системаи компютерӣ ва Интернет технология уҳдадор аст:

- иҷро кардани танҳо он корҳое, ки дар дастурамали корӣ муқаррар гардидаанд;

- риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва талаботи дохилии тартиботи меҳнат;

- ба роҳбари бевосита ва роҳбари болоӣ, оид ба ҳама гуна ҳолатҳои хатарноки ба ҳаёт ва саломатии одамон таҳдидкунанда, оид ба ҳар як ҳодисаи нохуш, бад шудани вазъи саломатии худ, аз ҷумла зоҳир шудани аломатҳои шадиди бемории касбӣ (заҳролудшавӣ) фавран хабар расонад;

- гузаштан аз омӯзиши усул ва тарзҳои бехатарии иҷроии корҳо ва расонидани ёри аввалия ба зарардида дар истеҳсолот, дастурдиҳӣ оид ба ҳифзи меҳнат, санҷиши дониши қоидаҳои ҳифзи меҳнат;

- гузаштан аз муоинаи тиббии ҳатмии даврӣ (дар давоми фаъолияти меҳнатӣ), муоинаҳои тиббӣ (таҳқиқ) бо роҳмати корфармо дар ҳолатҳои пешбинишудаи Кодекси меҳнат ё дигар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- расонида тавонистани ёри аввалияи тодухтурӣ ба зарардидагон аз ҷараёни барқ ва дигар ҳодисаҳои нохуш;

- истифода бурда тавонистани воситаҳои аввалияи сӯхторхомушкунӣ.

Ҳангоми кор ба мутахассиси системаи компютерӣ ва Интернет технология, омилҳои истеҳсолии хатарнок ва зараровари зерин таъсир расонида метавонанд:

- баланд шудани сатҳи радиатсияи электромагнитӣ;

- баланд шудани сатҳи барқи статикӣ;

- камшавии ионизатсияи ҳаво;

- изофабори физикии статикӣ;

- шиддати аз ҳад зиёди анализаторҳои визуалӣ;

- тағйирпазирӣ ва намнокии ҳаво;

- дараҷаи баланди ғалоғула дар ҷои кор;

- аҳамияти баланди ҷараён дар занҷираи барқӣ.

Ҳангоми ҳодисаҳои ҷароҳатбардорӣ ва ё нотобӣ корро катъ карда, дар бораи ин роҳбарро хабардор созад ва ба муассисаи таълимӣ муроҷиат кунад.

Техникаи бехатарӣ

Дастурдиҳиро оид ба техникаи бехатарӣ ба чанд намуд ҷудо мекунанд. Таснифоти дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – ин марҳилаи муҳими фаъолияти ҳар як ширкат, аз ҷумла дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ маҳсуб меёбад. Дастурдиҳӣ аз рӯи мақсад, тавсифот, муҳлат, шахси мансабдор, инчунин, аз ваколатдоре, ки онро мегузаронад, ба

намудҳо ҷудо мешавад. Ҳама масъалаҳои таъмини беҳатарӣ дар истеҳсолот, мутахассиси дорои тахассуси муайян ҳал мекунад.

Дастурдиҳии муқаддимавиро оид ба техникаи беҳатарӣ муҳандиси техникаи беҳатарӣ ё мутахассиси дипломдор, шахсе, ки барои иҷрои ин гуна уҳдадорӣ тибқи фармон ваколатдор шудааст, мегузаронад. Ба дастурдиҳии муқаддимавӣ метавонанд кормандоне, ки барои беҳатарии тиббӣ ва беҳатарӣ аз сӯхтор масъуланд, ҷалб карда шаванд.

Дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба техникаи беҳатарӣ бо ҳамаи кормандони ба кор шурӯъ карда, новобаста аз собиқкаи корӣ, синну сол, сатҳи таҳсилот, гузаронида мешавад. Он барои хонандагоне, ки таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ мегузаранд, инчунин барои кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта ва коргарони муваққатӣ ҳатмӣ мебошад.

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи беҳатарӣ бояд маълумотро оид ба ҳама воситаҳои ҷимоявии аҳлона (коллективона) ва инфиродии дар корхона мавҷудбуда, инчунин тартиб додани пайдарҳамии онҳоро инъикос намояд. Ба дастурдиҳии мазкур масъалаҳои расонидани ёрии аввалия ба шахсони зарардида ҳангоми сӯхтор ё дигар ҳодисаҳои нохуш дарҷ мегарданд. Ин намуд дастурдиҳӣ ба кормандон дар ҳуҷраи техникаи беҳатарӣ гузаронида мешавад ва истифодаи воситаҳои техникийи омӯзиш ва воситаҳои аёни дар назар дошта мешаванд.

Хусусияти дастурдиҳии аввалия аз он иборат аст, ки он на дар ҳуҷраи мутахассиси техникаи беҳатарӣ, балки бевосита дар ҷойи корӣ гузаронида мешавад. Шахсоне, ки уҳдадоранд, ки онро бояд гузаранд:

– кормандони нав, аз ҷумла, мутахассисони системаи компютерӣ ва Интернет технологияи кироя;

– кормандони дар ду ё якчанд ҷой коркунанда тариқи шартномаи муҳлатнок;

– кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта;

– хонандагон, ки дар таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ қарор доранд;

– дигар шахсони дар фаъолияти корхона иштироккунанда.

Дастурдиҳии такрорӣ на кам аз як маротиба дар ним сол гузаронида мешавад. Санаи гузаронидан дар дафтари дастурдиҳии техникаи беҳатарӣ сабт карда мешавад

Ин чорабиниҳо дар доираи системаи ТИКТО аҳамияти махсус доранд. Масалан, пеш аз гузаронидани машғулиятҳои амалӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омӯзгор дар ҳар як дарс алгоритми амалҳои хонандагонро такрор мекунад, саволҳои дар мавзӯи дастурдиҳӣ дахлдоштаро медиҳад. Ин имкон медиҳад, ки ҳавфи ба вучуд омадани ҳодисаҳои нохуш дар машғулиятҳои амалӣ паст гардад, омӯзгорро аз ҳолатҳои нохуши аз ҷониби таълимгирандагон вайрон кардани тавсияҳои додасуда, эмин медорад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба тахассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботи ҳудро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии чориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ мегузаронад ва дар дафтар оид ба гузаронидани он

кайд мекунад. Ба ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсоли гузаронида мешаванд. Ба шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, барои баромадан ба таҷрибаомӯзӣ иҷозат дода намешавад.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки мехоҳанд касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»-ро омӯзанд ва салоҳиятҳои сатҳи 2-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- маҳорати ба таври шифоҳӣ ва хаттӣ муошират кардан;
- пешниҳод кардани ҳуҷҷатҳо мувофиқ ба талаботи муассисаи таълимӣ;
- гузаштан аз муоинаи тиббӣ.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 2-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»-ро меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС доштан;
- методикаи таълими салоҳиятхоро доро будан;
- на кам аз 3 соли таҷрибаи кории системаи компютерӣ ва Интернет технологияро доштан;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим будан;
- сатҳи таҳассусии омӯзгор бояд аз сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарсдиҳӣ дар муассисаи таълимии ТИКТО паст набошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузаштан.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ

Номгӯи асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Миқдор	Таҷҳизот	Миқдор	Мавод/дигар лавозимот	Миқдор
Калидҳо (печмуҳрагӣ, бозшаванда)	5 даста	Роутер	1 адад	Сӯхторхомӯшкунак	∞
Асбобҳои асосӣ		Свитчер	1 адад	Дорукуттӣ	∞
Асбоби пайваскунаки RJ-45 (Зажим)	5 дона	Компютерҳо (ноутбук, моноблок, нетбук)	1 адад	Удленител	∞
Маҷмӯи мурватоб	5 даста	Антеннаи Wi-Fi барои компютер	5 адад	Барномаҳои таъминотӣ	∞
Маҷмӯи мурватоби шашкунча	5 даста	Озмоишгари кабели шабакавии LAN RJ-45	1 адад		
		KVM - (switch)	1 адад		
		UPS	1 адад		

		Диски беруна	2 адад		
		Флеш-карта 32 Гб	1 адад		
		Диски саҳти беруна	1 адад		
		Стабилизатор	1 адад		
		USB-Озмоишгар (Tester)	1 адад		
		Универсал box M- Sata, Sata, M2;	1 адад		
		Дос- стансия USB, HDD, SSD	1 адад		
Мавод		Таҷҳизоти таълимӣ		Лавозимоти дафтардорӣ	
Кабели VGA, HDMI, DP, Type-C	100м	Проектор	1 адад	Қоғаз А4	1 баст
Кабель UTP-6	100м	Флипчарт	1 адад	Дафтар (журнал)	25 адад
HUB- Барномавӣ	1 адад	Тахта	10 адад	Маркер	1 баст
Конектор -RJ-45	500 адад	Компютерҳо	25 адад	Флипчарт	4 адад
		Экран	1 адад	Қалам	25 адад
		Тахтаи электронӣ/ интерактивӣ	1 адад	Блокнот	25 адад
				Маводи таълимӣ	
				Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
				Барномаи таълимии модуль	5 адад
				Дастур	∞
				Китобҳо	25 адад
				Видео (CD)	∞

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шугли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Хизматрасонӣ**

Касб: **Системаи компютерӣ ва Интернет технология**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **SI 3513**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **10**

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **3**

Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» сатҳи 3-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалий (фароумумӣ)	
ТС 06-3/01	Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ
ТС 07-3/01	Такмил додани таҳассуси касбӣ
Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
SB 02-3/01	Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
SI 3513-10-3/01	Кор кардан бо барномаҳои графикӣ
SI 3513-11-3/01	Истифода намудани барномаҳои таҳлилий ва ташхискунандаи компютерӣ
SI 3513-12-3/01	Барқарор намудани ҳуҷҷатҳои хоричшуда
SI 3513-13-3/01	Танзим намудани барномаи БИОС
SI 3513-14-3/01	Танзим намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ
SI 3513-15-3/01	Ташхис намудани хотираҳои берунаи компютер
SI 3513-16-3/01	Кор кардан бо фармони сатрӣ (командная строка)

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология», сатҳи 3-юми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бокортаъминкунии	Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳои байни ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - гӯш кардан ва шунидан; - бо забони модарӣ ва дигар забонҳо сухан рондан ва навиштан; - мубодилаи иттилоот кардан; - риоя кардани одоб дар муносибат бо ҳамкорон/мизочон; - бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна муошират кардан.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кори самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - муайян кардани нақши худ дар ҳайати даста; - муайян кардани тарафҳои қавии аъзоёни даста; - дар даста дар ҳолатҳои гуногун кор кардан, мисол дар ҳалли масъалаҳои бухронӣ; - суботкор (настойчивый) будан.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - зоҳир намудани мустақилият ва ташаббускорӣ дар ошкор ва ҳал кардани мушкилот; - қарорҳои эҷодкорона ва инноватсионӣ таҳия кардан; - истифодаи як қатор стратегия барои ҳалли мушкилот; - фавран ва самаранок ҳал намудани мушкилоти мизочон.
Ташаббус ва уҳдабарой,	- эҷодкорӣ ва идроки эҷодӣ;

ки барои бадастовариин натиҷаҳои инноватсионӣ мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - зоҳир намудани ташаббускорӣ ва уҳдабароӣ; - омода будан ба инноватсия; - дастгирӣ кардани қарорҳои инноватсионӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолияти, ки банақшагирии стратегии дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуҳлатро таъмин менамояд.	<ul style="list-style-type: none"> - гузоштани мақсадҳои мушаххас ва натиҷаҳои лоиҳа/кор; - таҳияи нақша/барномаҳои стратегӣ, дарозмуҳлат ва ҷорӣ; - банақшагирии кор ва истифодаи захираҳо; - идоракунии вақт ва афзалиятҳо; - ҳамоҳангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; - пешбурди баҳисобгирӣ.
Худидоракуни, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; - бовариин қатъӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; - масъулиятнокӣ; - устувории ахлоқӣ; - риояи этика ва эстетика.
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - эътирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; - омода будан ба сарфи вақт ва сайёю кӯшиш ба омӯхтани малақаҳои нав; - хоҳиши таълим дар ҷойи кор ва берун аз он; - самимӣ барои ғояҳо ва усулҳои нав; - идоракунии худомӯзӣ; - истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан, омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии кор); - иштирок дар равандҳои ташаккулёбии пайваста.
Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - доштани малақаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ; - хоҳиши аз худ кардани малақаҳои нави технологияи иттилоотӣ; - доштани донишҳо оид ба ҳифзи меҳнат, санитарияи истеҳсоли ва беҳдошт барои истифодабарии технологияҳо; - доштани тавоноии ҷисмонии мувофиқ; - риояи техникаи беҳатарӣ; - интиҳоб ва истифодабарии воситаҳои ҷимоявӣ барои беҳатарии шахсӣ ва коллектив дар ҷойи корӣ; - қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи беҳатарӣ ва ҷорабиниҳои зиддисӯхтор ҳангоми кор бо дастгоҳҳои барқӣ; - қоидаҳои ҷудокунӣ ва коркарди пасмондаҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсалӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ	ТС 06–3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ҳал ва батанзимории муноқишаҳоро, ки метавонад дар ҳолатҳои рӯзмарраи қорӣ руҳ диҳад, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҷойи қор.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03–1/01 Қор қардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайянсозии ҳолатҳои муноқишавӣ	1.1. Муайянкунии эҳтимоли ҳолатҳои руҳдиҳии муноқиша ва андешидани чораҳои пешгирии он. 1.2. Муайянкунии ҳолатҳо, ки дар он метавонад ба беҳатарии шахсии мизочон, ҳамкорон ва ба роҳ мондани ёри мувофиқ таҳдид кунад.
2. Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ	2.1. Масъулияти ҳалли муноқишаро дар доираи вақолатҳои хеш ба уҳда гирифтанд. 2.2. Эҳтиёткорона идора қардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳо чӣхати бартаараф қардани онҳо. 2.3. Истифодаи малақаҳои самараноки иртибот барои батанзимории муноқиша. 2.4. Пешниҳоди вариантҳои эҳтимолии ҳалли муноқиша. 2.5. Истифодаи усулҳои маъкули батанзимории муноқишаҳо барои идоракунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст.
3. Арзёбии ҳолатҳои муноқишавӣ	3.1. Тартибдиҳии ҳуҷҷат оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор. 3.2. Муайянкунии сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо ва пешниҳоди дастур барои беҳтар қардани вазъият дар ҷойи қорӣ.

Малақаҳои талабшаванда:	- муайянкунии тафсилот ва сабабҳои муноқиша бо роҳи мушоҳида, пурсуҷӯ ва фаъолони гӯш додан; пайдо намудани ҳалли мушкилиҳои ошкоршуда; - ҳал намудани масъалаҳои, ки сабаби муноқиша мегарданд; - додани тавсияҳо чӣхати бартаараф қардани муноқишаҳо; - истифода намудани малақаҳои муносиби муошират; - амал қардан тибқи тартиби баррасии шикоятҳо; - шинос шудан бо ҳуҷҷатҳо ва дастурҳо оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор.
Донишҳои талабшаванда:	- назарияи муноқиша: намуд ва нишонаҳои муноқиша, сабабҳои руҳдиҳии онҳо ва ғ.; - равандҳои гурӯҳӣ ва нақшҳои, ки одамон дар муноқиша мебозанд; - соҳти ташкилӣ, маданият ва принципҳои рафтор дар ҷойи қорӣ; - усулҳои маъкули батанзимории муноқишаҳо; - талаботи меъёрӣ, истеҳсолӣ ва қонунгузории мувофиқ, марбут ба ҳалли баҳсу мунозира;

	- қоидаҳо ва тартиби батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор; - қоидаҳои одоби муоширати касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - покизақор; - бовичдон; - адолатхоҳ; - мутмаин.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/Рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайянкунии ҳолати муноқишавӣ											
1.1. Муайянкунии эҳтимоли ҳолати рухдихии муноқиша ва андешидани чораҳои пешгирии он									√		
1.2. Муайянкунии ҳолат, ки дар он метавонад ба беҳатарии шахсии муштариён ва ҳамкорон таҳдид кунад ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ									√		
Элементи 2: Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ											
2.1. Масъулияти ҳалли муноқишаро дар доираи салоҳияти хеш ба уҳда гирифтани									√		
2.2. Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳои ҷиҳати бартараф кардани онҳо									√		
2.3. Истифодаи малакаҳои таъсирбахши иртибот барои ба танзимории муноқиша									√		

2.4. Дар назар доштани эҳтимоли вариантҳои ҳалли муноқиша									√		
2.5. Истифодаи усулҳои маъкули батанзимории муноқишаҳо барои идоракунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст									√		
Элементи 3: Арзёбии ҳолатҳои муноқишавӣ											
3.1. Тартибдиҳии ҳуҷҷати батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор									√		
3.2. Муайянсозии сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо ва пешниҳоди тавсия барои беҳтар кардани вазъият дар ҷойи қор									√		

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити қорӣ, вазъият, шароити асосии қорӣ)

Ба “ <i>ҳолатҳои руҳдиҳии муноқиша</i> ” марбут аст:	<ul style="list-style-type: none"> - шикояти мизочон/фармоишгарон; - беэҳтиромӣ нисбат ба ҳамкорон/ мизочон; - мушкилот ё сифати пасти маҳсулот; - андармонӣ ё иштибоҳ дар таъмини мол; - нофаҳмӣ ё монеаҳои иртиботӣ.
<i>Ҳолатҳое, ки дар он метавонад ба бехатарии шахсии мизоч ва ҳамкорон таҳдид намояд:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - шарикони таҳти таъсири маводи наъшаовар ва машрубот; - ашхоси изҳоркунандаи зуроварӣ ё таҳдиди хатар; - ашхоси мусаллаҳ ё беяроқ; - ҳолате, ки одам дигар шахсро меранҷонад; - шариконе, ки риояи оромиро инкор мекунанд.
Ба <i>малақаҳои самараноки иртибот</i> марбут аст:	<ul style="list-style-type: none"> - бодикқат гӯшдиҳӣ; - методикаи пурсупоси боназоқат; - савол додан, аниқ кардани нофаҳмиҳо барои қабули иттилоот ва дарки фаҳмиши мувофиқ; - дигар хел баён ё такрор кардани саволҳо, хоҳиш ва аризаҳо барои мутмаин шудан, дуруст фаҳмидан; - боваринокӣ; - иртиботи ғайришифоҳӣ; - қобилияти возеҳ гуфтан барои фаҳмида шудан.
Ба <i>усули батанзимории муноқишаҳо</i> марбут аст:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳалли мушкилот; - бурдани музокирот; - истифодаи малақаҳои муносиби муошират.
<i>Сабабҳои эҳтимолии бавуҷудоии муноқишаҳо</i>	<ul style="list-style-type: none"> - муоширати дурушт; - набудани иттилоот; - нофаҳмиҳои фарҳангӣ; - набудани ҳамдардӣ; - мушкилот ва вазнинӣ дар ҷойи қорӣ.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Такмил додани таҳассуси касбӣ	ТС 07–3/01
Воҳиди салоҳиятҳои мазкур натиҷаи малакаҳо, дониш ва муносибатҳои заруриро ҷиҳати рушди тафаккури таҳлилий ва эҷодӣ, такмили таҳассуси касбӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - зарурияти такмили ихтисоси касбӣ барои азхудкунии технологияҳои инноватсионӣ ва таҷҳизоти муосир.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - надорад.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Малакаҳоро инкишоф додан, ҷӣ гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва ғояҳои нав пайдо кардан	1.1.Инкишофи малакаҳои савол додан аз ҳар нуқтаи назар. 1.2.Муайянсозии саволҳои асосӣ/мушкилот бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо. 1.3.Савол додан ва зери шубҳа гузоштани посухҳои якқолаба. 1.4.Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳо, ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд. 1.5.Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назар.
2. Эҷоди ғояҳои нав, ёфтани роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошта	2.1.Мушоҳида, таҳлил, пурсучӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳо ҷой гирифтаанд. 2.2.Истифодаи манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд ҷудо намудан ва аз худ кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот. 2.3.Бошуурона ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ. 2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда. 2.5. Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикри андеша намудан. 2.6.Ҳалли масъалаҳои гузошта бо усули эвристикӣ. 2.7.Дарёфти ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудихо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо.
3. Инкишофи малакаҳои тафаккури эҷодӣ	3.1.Омӯхтан ва истифодаи усулҳои тафаккури эҷодӣ барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо. 3.2.Муайянкунии масдудкунанда (блокатор)-ҳои тафаккури эҷодӣ. 3.3.Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдихӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос. 3.4.Бо дигарон муошират кардан, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба ҷиғуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ.
4. Инкишофи таҳассуси касбӣ	4.1.Омӯхтани технологияҳои нав. 4.2.Омода будан ба тағйирёбии муносибатҳои бозоргонӣ. 4.3.Омӯхтани тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - инкишоф додани малакаҳои муошират, дар рафти муошират ошкор кардани фикру ғояҳои нав; - муайянсозии саволи асосӣ ва моҳияти мушкилот; - маҳорати саволгузори аз нуқтаҳои мухталиф; - истифода бурдани намудҳои мухталифи тафаккури эҷодӣ; - омӯхтан ва таҳлили доираи васеи иттилоот; - таҳлили моҳияти мавзӯ; - боадабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - омӯзиш ва худбаамалбарории ошкорсозӣ ва бартараф кардани норасоӣҳо дар вазъияти муҳити ношинос; - мунтазам такмил додани сифати салоҳиятнокии худ дар муносибати бозоргонӣ; - истифода бурдани ҳам тафаккури эҷодӣ ва ҳам таҳлилӣ; - мунтазам ба пешрафти тамоюлот дар соҳа ва касб тавачҷух кардан; - мутобиқ будан ба муҳити ивазшаванда; - такмил додани сифати донишҳои худ; - беҳтар кардани на танҳо фаъолияти касбӣ, аз ҷумла муносибати шахсӣ; самаранок кор кардан; - муайян намудани технологияи нав дар самти фаъолият; - кор кардан дар даста ва бо ҳамкорон.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - усулҳои тафаккури эҷодӣ ва истифодабарии онҳо; - муайянсозии масдудкунандаҳои (блокатор) тафаккури эҷодӣ; - таъсири тафаккури эҷодӣ ва таҳлилӣ ба одамон, ташкилот, ҷамъият; - усулҳои таровиш (филтрация) барои коркарди иттилооти гуногун; - тарзҳои васеъкунӣ ва рушди малакаҳои инфиродии тафаккури эҷодӣ; - тарзҳои васеъкунӣ ва пурра намудани дониш ва маҳорати хеш; - усулҳои амаликунии ғояҳои нав; - роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташудаи роҳбарияти корхона/ташкилот; - муносибатҳои инноватсионӣ ба омӯзиш ва тарзи тафаккур; - технологияи инноватсионӣ дар истеҳсолот; - тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаёти дар ҷойҳои шинос ва ношинос; - технологияи инноватсионӣ ва истифодаи онҳо истеҳсолот; - роҳҳои такмил додани таҳассуси касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<ul style="list-style-type: none"> - боадабона ва возеҳ нуқтаи назари хешро баён кардан; - аз мушкилот наҳаросидан. Чунин бояд буд: - мушоҳидакор; - суботкор; - бодикқат; - боирода; - фаъол.

2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда												√
2.5. Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектика на фикру андеша намудан												√
2.6. Ҳалли масъалаҳои гузошта бо усули эвристикӣ												√
2.7. Дарёфти ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудихо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо												√
Элементи 3: Инкишофи малакаҳои тафаккури эҷодӣ												
3.1. Омӯхтан ва истифодаи усулҳои тафаккури эҷодӣ барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо												√
3.2. Муайянкунии масдудкунанда (блокатор)-ҳои тафаккури эҷодӣ												√
3.3. Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдихӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаётӣ дар ҷойҳои шинос ва ношинос												√
3.4. Бо дигарон муошират кардан, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба ҷиғуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ												√
Элементи 4: Инкишофи таҳассуси касбӣ												
4.1. Омӯхтани технологияҳои нав												√
4.2. Омода будан ба тағйирёбии муносибатҳои бозоргонӣ												√
4.3. Омӯхтани тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ												√

Навсонӣ (вариативӣ) (мухити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

<p>Саволҳо метавонанд бошанд:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Оё кадом ҳудудҳое вучуд доранд, ки онро бояд ба назар гирифт? - Оё ғояи нав вучуд дорад, ки метавонад ба ин ҳолат орад? - Чӣ тавр ман метавонистам ин масъаларо ҳал кунам? - Оё дигар тарзи иҷрои он вучуд дорад? - Дигарон дар ин ҳолат чӣ тарз кӯшиш мекунанд? - Барои ман чӣ лозим аст, то ки онро беҳтар анҷом диҳам? - Ба ман кадом иттилооти иловагӣ зарур аст? - Ба ман чӣ намерасад? Боз чӣ тақозо карда мешавад? - Бо кӣ онро баррасӣ кунам? - Барои чӣ чунин руҳ дода истодааст?
<p>Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектика намунаи фикри андеша намудан –ифода мекунад:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - тафаккури индуктивӣ- вақте ки дар асоси як ё якчанд далелҳои хусусӣ ва мушоҳида ҷамъбаст мекунем, қоидаҳои умумӣ мебарорем; - тафаккури дедуктивӣ – усули тафаккур, ки натиҷаи он хулосаи мантиқӣ буда, дар он хулосаи ҷузъӣ аз умумӣ бароварда мешавад; - тафаккури диалектикӣ - кӯшиши якҷояшавии ақидаҳо/мушоҳидаҳои ба ҳам муқобил ё ихтилофи тавсиф менамояд.
<p>Усули эвристикӣ–ин:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - эҳтимоли нисбатан беҳтари стратегия ва тактикаи фаъолияти инсон - ҳалқунандаи масъалаҳои эҷодӣ, яъне дар раванди ҳал намудани масъалаҳои муайян чӣ кор кунад ва дар ин сурат чӣ тавр амал кардан зарур аст.
<p>Ба усули тафаккури эҷодӣ- марбутанд:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ҳучуми зеҳнӣ; - пайдарҳамии амал; - ёрии шабакаи иҷтимоӣ; - ҳаматарафа тасаввур ва андешаронӣ кардан; - бозӣҳои зеҳнӣ; - инъикоси мутобиқатӣ; - истифодаи маҷоз ва қиёс (аналог) - ҳо; - доираи назар; - визуализатсия.
<p>Масдудкунандаҳои тафаккури эҷодӣ мешаванд:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - фарҳангӣ; - эҳсосотӣ; - зеҳнӣ; - атрофиён; - оила; - ғоя ва тасаввуроти мо он аст, ки мо чӣ гуна бояд рафтор намоем; - фишороварии ҳамсолон; - пешгирии таваккал.
<p>Мафҳуми технологияи нав – ин:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - тағйирёбии технологияи истеҳсолоти таҷҳизот, яъне пешрафти техникаи истифодаи технологияи иттилоотӣ, мавод ва ашёи нави таъминкунандаи сатҳи баланди маҳсулоти истеҳсолшаванда, дигаргуншавии муносибати корманд ба кори худ.
<p>Муносибатҳои бозоргонӣ – ин:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - муносибатҳои ташаккулёфтаи иқтисодии байни истеҳсолкунанда, савдогар, харидор, истифодабарандагони мол ва хизматрасонӣ, мақомоти идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ оид ба мубодила, тақсмоти мол ва хизматрасонӣ, ҳавасмандӣ ба рушди рақобат.

Тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ –ин:	- муносибати навгонии на танҳо тағйирдиҳандаи симои тафаккури шахсӣ, балки муносибат ба таълим, ба ҳар гуна кор дар ҷомеа, қобилияти фавран арзёбии ҳолат дар ҳар гуна муҳит, интихоби варианти беҳтарини амалкунӣ дар асоси таҷрибаи донишҳои нав мебошад.
--	---

Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳидҳои салоҳият
Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна	SB 02-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муоширати шифоҳӣ ва хаттиро ҳангоми иҷрои корҳо тавсиф менамояд. Ҳангоми муошират бо мизочон/фармоишгарон одоби муошират риоя карда мешавад.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: – дар ҳама минтақаҳои қорӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон; - SB 02–2/01 Муошират кардан ба забони хоричӣ дар сатҳи заминавӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муошират кардан бо ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон	1.1. Истифодаи изҳори хушмуомилагии мувофиқ ҳангоми муошират бо ҳамкорон. 1.2. Пешниҳоди иттилооти заминавӣ, воқеӣ, шарҳи мушқилот, сабабҳои он ва маъзаратҳои ҳангоми зарурат. 1.3. Истифода бурдани ибораҳои оддӣ ҳангоми гуфтугӯ бо ҳамкорон. 1.4. Пешниҳоди тавсияҳо, дастурҳои оддӣ дар ҷойи кор оид ба масъалаҳои ҷорӣ.
2. Муошират кардан бо ҳамкорон барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷойи кор	2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳо, хитобҳо барои нигоҳдории муошират. 2.2. Истифодаи истинод (ссылки), эзоҳот, маводи мушаххас ва усулҳои дидорӣ (визуалӣ) барои нигоҳдории муошират. 2.3. Номбар кардани номгӯи асбоб ва таҷҳизот.
3. Маслиҳат ва дастурдиҳӣ ба ҳамкорон ва зертобеон	3.1. Таъмини иттилоот ва дастурдиҳии возеҳ, мухтасар ва пайдарҳам. 3.2. Нигоҳ доштани муошират бо истифодаи ибора ва саволҳои мантиқан алоқаманд. 3.3. Фаҳмидан ва фаҳмондани аҳамияти аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда ва ишораткунанда ба ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон.

Малақаҳои талабшаванда:	- малақаҳои робитавӣ ва байнишахсӣ барои таъмини муносибати мусбат ва хушмуомилогӣ бо ҳамкорон; - муошират кардан шифоҳӣ ва хаттӣ дар мавзӯи касбӣ ва рӯзмарра; - тарҷумаи матнҳои самти касбидошта (бо истифодаи луғат); - мунтазам мукамал додани захираи луғавӣ барои такмил додани нутқи шифоҳӣ ва хаттӣ; - истифода бурдани калимаҳои асосӣ, ибора, пешниҳод, захираҳои луғавии барои интиқоли маълумот, вақт, ҷой, фосила, хоҳишмандӣ, дастурҳо барои қонунгардонидани талаботи умумии ҳамкорон;
-------------------------	--

	- риоя кардани ишора ва аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда.
Донишҳои талабшаванда:	- воҳидҳои лексикӣ самти касбидошта; - грамматика барои хондани тарҷумаи (бо луғат) матнҳои хориҷии самти касбидошта; - аҳамияти аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда ва ишорадиҳанда.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - боадаб; - ташаббускор; - меҳнатдӯст.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Хатгӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубохиса	Презентатсия (Рӯнамоӣ)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳо диҳӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Муошират кардан бо ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон											
1.1. Истифодаи изҳори хушмуомилагии мувофиқ ҳангоми муошират бо ҳамкорон				√							
1.2. Пешниҳоди иттилооти заминавӣ, воқеӣ, шарҳи мушкilot, сабабҳои он ва маъзаратҳои ҳангоми зарурат				√							
1.3. Истифодаи бурдани ибораҳои оддӣ ҳангоми гуфтугӯ бо ҳамкорон				√							
1.4. Пешниҳоди тавсияҳо, дастурҳои оддӣ дар чойи кор оид ба масъалаҳои ҷорӣ				√							
Элементи 2: <i>Муошират</i> кардан бо ҳамкорон <i>барои иҷрои корҳои рӯзмарра</i> дар чойи кор											
2.1. Фаҳмидан ва истифодаи бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳо, хитобҳои барои нигоҳдории муошират				√							
2.2. Истифодаи истинод (ссылки), эзоҳот, маводи мушаххас ва усулҳои дидорӣ (визуалӣ) барои				√							

нигоҳдории муошират												
2.3. Номбар кардани номгӯи асбоб ва таҷҳизот				√								
Элементи 3: Маслиҳат ва дастурдиҳӣ ба ҳамкорон ва зертобеон												
3.1. Таъмини <i>иттилоот ва дастурдиҳии</i> возеҳ, мухтасар ва пайдарҳам.				√								
3.2. Нигоҳ доштани муошират бо истифодаи ибора ва саволҳои мантиқан алоқаманд.				√								
3.3. Фаҳмидан ва фаҳмондани аҳамияти аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда ва ишораткунанда ба ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон				√								

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Муошират барои иҷрои корҳои рӯзмарра:	<ul style="list-style-type: none"> - гуфтугӯ бо телефон; - қабули иттилоот; - мукотиба; - пешниҳоди иттилооти оддӣ чиҳати иҷрои кор; - посух додан ба саволҳои оддии ба кор алоқаманд.
Иттилоот:	<ul style="list-style-type: none"> - нақшаҳо, аломатҳо, диаграммаҳо, намудҳои таҷҳизот; - аломатҳои иттилоотӣ барои расонидани ёрӣ; - брошураҳо бо забони муайян навишташуда; - трендҳои байналхалқӣ, овезаҳо.
Дастурамалҳо:	<ul style="list-style-type: none"> - дастурамали вазифавӣ бо забони хоричӣ; - дастурамал оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - дастурамал оид ба истифодабарии таҷҳизот ва асбобҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан бо барномаҳои графикӣ	SI 3513-10-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омода намудани барномаҳои графикии гуногун барои эҷод, таҳрир ва коркарди графика ва тасвирҳо тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми таҳрири графика ва тасвирҳо.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SI 3513-02-2/01 Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда; - SI 3513-07-2/01 Истифода намудани файлҳо ва қолаббандии онҳо; - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Омода намудани барномаҳои графикӣ	1.1. Шинос шудан бо <i>барномаҳои графикӣ</i> . 1.2. Насб намудани барномаҳои графикӣ. 1.3. Фаъол ва танзим намудани барномаҳои графикӣ.

2. Таҳрир намудани расмҳо дар барномаҳои графикӣ	<p>2.1. Истифода намудани воситаҳои (инструменты) асосӣ барои сохтан ва таҳрири тасвирҳо.</p> <p>2.2. Тағйир додани андоза/масштаб, танзим (настройка разрешения) ва ислоҳ намудани ранг.</p> <p>2.3. Таҳрир намудани тасвирҳо, расмҳо ва логотипҳо.</p> <p>2.4. Якҷоя кардани тасвирҳо, эффе́ктҳо ва ҷойгиркунии элементҳо.</p> <p>2.5. Илова намудани маълумоти матнӣ ба тасвирҳо.</p> <p>2.6. Истифода намудани эффе́ктҳо ва филтрҳо.</p> <p>2.7. Содирот (экспорт) ва сабт намудани тасвир дар қолаб (формат)-и дилхоҳ.</p>
--	---

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - истифода намудани шабакаҳои компютерӣ; - сабт намудани файлҳо дар компютер; - кор кардан бо барномаҳои компютерӣ; - истифода намудани барномаҳои литсензионӣ; - кор кардан бо ҳуҷҷатҳои гуногун; - кор кардан бо ҷадвалҳо ва формулаҳо; - сохтани рӯнамо ва ворид намудани аниматсия; - ҷоп намудани ҳуҷҷат бо усулҳои гуногун. - интиҳоб намудани барномаҳои графикӣ; - кор кардан бо ҳуруфҳо, андозаҳо, фосилаҳо ва ҳамоҳангсозии матн; - интиҳоб намудани комбинатсияи рангҳо; - кор кардан бо графикаи векторӣ ва растрӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - вазифаҳои асосии барномаҳои графикӣ ба монанди Adobe Photoshop; - тартиби коркард ва тасвир, ислоҳи ранг; - ҳуруфҳои гуногун, андозаҳо, фосила ва баробаркунии матн дар барномаҳои графикӣ; - тартиби кори барномаҳои графикӣ ва омӯзиши онҳо ба дигар истифодабарандагон; - тасвирҳо, эффе́ктҳо ва ҷойгиркунии элементҳо тартиби кор бо онҳо; - маълумоти матнӣ ба тасвирҳо; - тартиби дохилкунии эффе́ктҳо ва филтрҳо; - тартиби сабти тасвир дар қолаб (формат)-и дилхоҳ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозакор; - ҷуртоққат.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуччаҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Омода намудани барномаҳои графикӣ											
1.1. Шинос шудан бо <i>барномаҳои графикӣ</i>			√								
1.2. Насб намудани барномаҳои графикӣ	√										
1.3. Фаъол ва танзим намудани барномаҳои графикӣ	√		√								
Элементи 2: Таҳрир намудани расмҳо дар барномаҳои графикӣ											
2.1. Истифода намудани воситаҳои (инструменты) асосӣ барои сохтан ва таҳрири тасвирҳо	√										
2.2. Тағйир додани андоза/масштаб, танзим (настройка разрешения) ва ислоҳ намудани ранг	√		√								
2.3. Таҳрир намудани тасвирҳо, расмҳо ва логотипҳо	√										
2.4. Якҷоя кардани тасвирҳо, эффектҳо ва ҷойгиркунии элементҳо	√										
2.5. Илова намудани маълумоти матнӣ ба тасвирҳо	√			√							
2.6. Истифода намудани эффектҳо ва филтрҳо	√		√								
2.7. Содирот (экспорт) ва сабт намудани тасвир дар қолаб (формат)-и дилхоҳ	√		√								

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Барномаҳои графикӣ – инҳо:	<ul style="list-style-type: none"> - Adobe Photoshop. - Adobe Illustrator. - CorelDRAW. - Sketch.
-----------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Artweaver. - Krita. - Affinity Designer. - Photoscape.
--	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Истифода намудани барномаҳои таҳлилий ва ташхискунандаи компютерӣ	SI 3513-11-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди истифода намудани барномаҳои компютерӣ, ки барои таҳлил ва ташхиси кори системаҳои компютерӣ, сахтафзор ва дигар қисмҳои компютер бо мақсади муайян кардани мушкилот, хатогиҳо ва камбудии пешбинӣ шудаанд, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми носозии барномаҳои компютерӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳангоми истифодаи Интернет; - SI 3513-01-2/01 Насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows); - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Истифода намудани барномаҳои таҳлилий	<p>1.1. Муайян ва интихоб намудани барномаҳои таҳлилий.</p> <p>1.2. Гирифтани маълумот дар бораи хусусиятҳои сахтафзори компютерӣ.</p> <p>1.3. Муайян кардани мушкилот бо чузъҳои гуногуни компютер.</p> <p>1.4. Санҷидани кори чузъҳои гуногуни компютер, аз қабилӣ (протсессор, корти видео ва RAM).</p> <p>1.5. Гузаронидани санҷишҳои дар шароити гуногуни сарборӣ (нагрузка).</p>
2. Истифода намудани барномаҳои ташхискунандаи компютерӣ	<p>2.1. Насб намудани барномаҳо ва утилитаҳои ташхискунанда.</p> <p>2.2. Истифода намудани утилитҳои мониторинги система.</p> <p>2.3. Истифода намудани утилитаҳои ташхиси сахтафзорҳо.</p> <p>2.4. Истифода намудани утилитаҳои ва суръатбахшии (ускорения) кори система.</p> <p>2.5. Истифода намудани утилитаҳои санҷиш ва барқарорсозии диск.</p> <p>2.6. Ташхис намудани барномаҳои компютерӣ.</p>
3. Ташхис намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows)	<p>3.1. Муайян намудани носозии системаи амалиётии виндовс (OS-Windows).</p> <p>3.2. Ташхис намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) бо истифода аз барномаи БИОС.</p> <p>3.3. Ташхис намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) бо истифода аз барномаҳои махсуси ташхискунанда.</p>

Малақаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - интихоб намудани барномаҳои таҳлилий ва ташхискунандаи компютер; - санҷидани самаранокии кори компютер; - чамъоварӣ намудани маълумот дар бораи чузъҳои компютер; - сабт намудани барномаҳо дар флеш-кортҳо; - ташхис намудани қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер; - истифода намудани барномаҳои литсензионӣ; - истифода намудани барномаҳои зиддивирӯсӣ; - арзёбӣ ва муайян намудани мушкилотҳои ҷойдошта ҳангоми
-------------------------	--

	<p>таҳлил ва ташхиси барномаҳои компютерӣ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - тартиб додани гузориши ташхисӣ, дар бораи мушкилоти ёфтшуда; - додани тавсияҳо барои ислоҳи ҳолати система; - интихоб намудани барномаи мувофиқи ташхискунанда; - муайян кардани мушкилот ё монеаҳои эҳтимоли дар кори ҷузъҳои компютер; - додани тавсияҳо барои ҳалли мушкилот; - таҳия намудани гузоришҳо; - барқарор кардани системаи амалиётӣ; - барқарор кардани маълумотҳо; - истифода намудани дастурҳо; - таҳлил намудани натиҷаҳои ташхис.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - намудҳои асосии барномаҳои ташхиси компютерӣ; - барномаҳои махсуси ташхискунандаи компютер; - ҷузъҳои сахтафзори компютер; - маълумот дар бораи ҳолати компютер ва ҷузъҳои он; - усулҳои санчиши самаранокии ҷузъҳои гуногун барои арзёбии иҷрои онҳо; - тартиби назорати ҳарорат ва сарборӣ барои пешгирӣ кардани гармӣ ва дигар мушкилот; - тартиби таҳлили натиҷаҳои ташхис барои муайян кардани мушкилот ва монеаҳо; - тартиби пешниҳоди тавсияҳо барои ҳалли мушкилот дар асоси таҳлили натиҷаҳо; - раванди навсозии нармафзор ва драйверҳо барои беҳтар кардани кори компютер; - тартиби омода кардани ҳисоботи муфассал дар бораи натиҷаҳои ташхис барои таҳлили минбаъда ва ҳалли мушкилот; - аҳамияти сохтани нусхаҳои эҳтиётии маълумот ва қобилияти барқарор кардани онҳо; - усулҳои асосии бехатарии компютерӣ ҳангоми ташхис ва ҳалли мушкилот.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозақор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳолиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳатгӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоихавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳолиҳӣ	Баҳолиҳии тарафи сеюм
	Элементи 1: Истифода намудани барномаҳои таҳлилий										

1.1. Муайян ва интихоб намудани барномаҳои таҳлилий			√								
1.2. Гирифтани маълумот дар бораи хусусиятҳои сахтафзори компютерӣ	√										
1.3. Муайян кардани мушкилот бо чузъҳои гуногуни компютер	√		√								
1.4. Санчидани кори чузъҳои гуногуни компютер, аз қабили (процессор, корти видео ва RAM)	√			√							
1.5. Гузаронидани санчишҳои дар шароити гуногуни сарборӣ (нагрузка)	√			√							
Элементи 2: Истифода намудани барномаҳои таъхискунандаи компютерӣ											
2.1. Насб намудани барномаҳо ва утилтаҳои таъхискунанда	√										
2.2. Истифода намудани утилтаҳои мониторинги система	√		√								
2.3. Истифода намудани утилтаҳои таъхиси сахтафзорҳо	√										
2.4. Истифода намудани утилтаҳои ва суръатбахшии (ускорения) кори система	√										
2.5. Истифода намудани утилтаҳои санчиш ва барқарорсозии диск	√			√							
2.6. Таъхис намудани барномаҳои компютерӣ	√			√							
Элементи 3: Таъхис намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows)											
3.1. Муайян намудани носозиҳои системаи амалиётии виндовс (OS-Windows)	√		√								
3.2. Таъхис намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) бо истифода аз барномаи БИОС	√		√								

3.3. Ташхис намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) бо истифода аз барномаҳои махсуси таъхискунанда	√		√									
---	---	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Навсонӣ (вариативноқӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Сахтафзори компютерӣ – ин:	- маҷмӯи воситаҳои техникаи ба ҳам алоқамандро меноманд, ки онҳо вазифаи воридот, коркард, ниғаҳдорӣ ва содироти иттилоотро ба уҳда доранд.
Барномаҳои махсуси таъхискунанда:	- барои санҷиш, таҳлил ва ташҳиси кори компютер, утилитаҳои зерин истифода карда мешаванд: - OCCT; - CPU-Z; - GPU-Z; - AIDA64; - Furmark; - MSI Afterburner; - CrystalDisk Mark.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Барқарор намудани ҳуҷҷатҳои хориҷшуда	SI 3513-12-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди барқарорсозии файлҳо ва ҳуҷҷатҳоеро ки дар натиҷаи ноқомии система, форматкунии диск ё дигар ҳолатҳои шабех тасодуфан хориҷ ё нест карда шудаанд, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми барқарор намудани ҳуҷҷатҳои хориҷшуда.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SI 3513-02-2/01 Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда; - SI 3513-07-2/01 Истифода намудани файлҳо ва қолаббандии онҳо; - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро намудани корҳои омодагӣ барои барқароркунии ҳуҷҷатҳои хориҷшуда	1.1. Муайян намудани сабабҳои хориҷшавии ҳуҷҷатҳо. 1.2. Дастрас намудани барномаҳои барқароркунандаи ҳуҷҷатҳои хориҷшуда . 1.3. Насб намудани барномаҳои барқароркунандаи файлҳо ва ҳуҷҷатҳо дар системаи амалиётӣ.
2. Барқарор кардани ҳуҷҷатҳои хориҷшуда аз системаи амалиётӣ компютер, флешкортҳо ва дискҳои саҳт (чандирӣ)	2.1. Истифода намудани барномаҳои махсуси барқароркунандаи ҳуҷҷатҳои хориҷшуда. 2.2. Интиҳоб намудани қолаб (формат)-и ҳуҷҷатҳои хориҷшуда. 2.3. Интиҳоб намудани ҷо барои сабти ҳуҷҷатҳои хориҷшуда. 2.4. Сохтани ҷузвдон (папка) ва сабти онҳо дар он.
Малақаҳои талабшаванда:	- истифода намудани барномаҳои литсензионӣ; - кор кардан бо равзанаи барнома; - кор кардан бо системаи оператсионӣ; - интиҳоб намудани усулҳои дурусти барқарорсозии маълумот; - истифода намудани намудҳои гуногуни системаҳои файли (NTFS, FAT32, exFAT ва ғ.);

	<ul style="list-style-type: none"> - истифода намудани барномаҳои барқароркунандаи маълумот; - нусхабардорӣ кардани маълумот; - таҳлил намудани натиҷаҳо ва шарҳ додани онҳо; - шинос шудан бо мафҳумҳои асосии кор бо дискҳои сахт, флеш-дискҳои USB, картҳои хотира ва дигар воситаҳои нигоҳдорӣ; - махфӣ нигоҳ доштани маълумот; - истифода намудани дискҳои сахт, флеш-дискҳои USB, картҳои хотира ва дигар воситаҳои нигоҳдорӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - барномаҳои литсензионӣ ва тартиби дастрас намудани онҳо; - хусусиятҳои системаи оператсионӣ; - тартиби кор бо барномаҳои барқарорсозии маълумот, аз ҷумла насб, оғоз ва амалиёти асосӣ; - маълумот дар бораи бехатарии маълумот; - фармонҳои асосӣ ва тартиби кор кардан бо сатри фармон; - тартиби насб ва истифодаи барномаҳои барқарорсозии маълумот; - сабабҳои хорич шудани маълумот; - тартиби сабти маълумот; - усулҳои пешгирии талафи маълумот; - тартиби идоракунии барномаҳои барқарорсозии маълумот.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозагор; - пуртоққат.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сетом
Элементи 1: Иҷро намудани корҳои омодагӣ барои барқароркунии ҳуҷҷатҳои хоричшуда											
1.1. Муайян намудани сабабҳои хоричшавии ҳуҷҷатҳо			√								
1.2. Дастрас намудани барномаҳои барқароркунандаи ҳуҷҷатҳои хоричшуда	√										

1.3. Насб намудани барномаҳои барқароркунандаи файлҳо ва ҳуҷҷатҳо дар системаи амалиётӣ	√		√								
Элементи 2: Барқарор кардани ҳуҷҷатҳои хориҷшуда аз системаи амалиётии компютер, флешкортҳо ва дискҳои сахт (чандирӣ)											
2.1. Истифода намудани барномаҳои махсуси барқароркунандаи ҳуҷҷатҳои хориҷшуда	√										
2.2. Интиҳоб намудани қолаб (формат)-и ҳуҷҷатҳои хориҷшуда	√		√								
2.3. Интиҳоб намудани ҷо барои сабти ҳуҷҷатҳои хориҷшуда	√										
2.4. Сохтани ҷузвдон (папка) ва сабти онҳо дар он	√										

Навсонӣ (вариативноӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Барномаҳои барқароркунандаи ҳуҷҷатҳои хориҷшуда. – инҳо:	<ul style="list-style-type: none"> - Hetman Partition Recovery; - R-Studio; - Wondershare Data Recovery; - Recuva; - Pandora Recovery; - PC INSPECTOR File Recovery; - MiniTool Power Data Recovery; - Recover My Files; - GetDataBack.
--	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Танзим намудани барномаи БИОС	SI 3513-13-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур насб намудани барномаи БИОС дар компютерро тавсиф менамояд. Ҳангоми насби намудани барномаи мазкур қоидаҳои техникаи бехатарӣ риоя карда шавад.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми насб намудани барномаи БИОС дар компютер	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SI 3513-01-2/01 Насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows); - SI 3513-09-2/01 Кор кардан дар шабакаҳои Интернетӣ; - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Иҷро кардани корҳои омодагӣ барои танзими барномаи БИОС (BIOS)	1.1. Муайян намудани тамғаи БИОС-и платаи асосӣ. 1.2. Ворид шудан ба барномаи стандартии БИОС.
2. Танзим намудани барномаи стандартии БИОС	3.1. Санҷидани батареякаи платаи системавӣ. 3.2. Санҷидани қори SATA-контроллер (АНСИ). 3.3. Санҷидани қори барномаи стандартии БИОС бо истифода аз

	сатри фармонҳо (командная строка) ё фармони ичро кардан (выполнить (Windows+R))
Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - кор кардан бо барномаҳои системаи амалиётӣ; - ворид шудан ба барномаи стандартии БИОС-и моделҳои гуногуни компютер ва ноутбукҳо; - истифода намудани барномаи ёрирасон (утилитъ); - гирифтани маълумот оид ба БИОС (BIOS); - истифода бурдани таҷҳизотҳо барои пайваस्तшавӣ ба шабакаи Интернетӣ; - гирифтани маълумот оид ба тамғаи платаи асосӣ.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - қоидаҳои техникаи бехатарӣ; - намудҳои тамғаи платаи асосӣ; - забони БИОС (BIOS); - қоидаҳои гузаронидани ташҳис ва танзими BIOS; - ташҳиси BIOS-и тамғаҳои гуногуни компютерҳо; - истифодаи сомонаҳои интернетӣ.
- Муносибати тақозошаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозақор; - пуртоққат.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии махсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоихавӣ	Ҷамъоварии хуччатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сегом
Элементи 1: Иҷро кардани корҳои омодагӣ барои танзими барномаи БИОС (BIOS)											
1.1. Муайян намудани тамғаи БИОС-и платаи асосӣ	√			√							
1.2. <i>Ворид шудан ба барномаи стандартии БИОС</i>	√			√							
Элементи 2: Танзим намудани барномаи стандартии БИОС											
2.1. Санҷидани батареякаи платаи системавӣ	√										
2.2. Санҷидани қори SATA-контроллер (AHCI)	√										

2.3. Санчидани кори барномаи стандартии БИОС бо истифода аз сатри фармонҳо (командная строка) ё фармони иҷро кардан (выполнить (Windows+R))	√										
---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Навсонӣ (вариативнокӣ) (мухити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Барои ворид шудан ба барномаи стандартии БИОС фармони зерин иҷро кардан зарур аст:	F1	IBM
	F2	Dell Inspiron, Dell Precision, IBM E-pro Laptop
	F10	Compaq
	Del	CompUSA, eMachine, Intel Tangent, Roverbook, Tiget
	Esc	Cybermax
	F1, F2	Gateway, HP (Hewlett-Packard)
	F1, F3	Dell 400
	F1, Esc	Toshiba
	F2, F3	Sony VAIO
	F2, Del	Dell Dimension, Dell Optiplex
	F2, Fn + F1	Dell Latitude
	F1, F2, Del	Micron, Packard Bell
	F1, F2, Ctrl + Alt+ Esc	Acer
	Ctrl + Alt + Del, Ctrl + Alt+ Esc	AST
Ctrl + Alt + Del, Ctrl + Alt+Ins	IBM PS/2	

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Танзим намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ	SI 3513-14-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди танзими системаи амалиётии виндовс, барномаҳои асосӣ, танзими бехатарӣ, интерфейс, навсозӣ ва идоракуни дастрасиро (доступ) тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми насб ва навсозии системаи амалиётии виндовс ва барномаҳои компютерӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SI 3513-01-2/01 Насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows); - SI 3513-09-2/01 Кор кардан дар шабакаҳои Интернетӣ; - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна; - SI 3513-13-3/01 Танзим намудани барномаи БИОС.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ) ВС
1. Навсозӣ намудани (обновление) системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ	1.1. Муайян намудани ҳолати навсозии системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ. 1.2. Ворид намудани аккаунт барои навсозӣ. 1.3. Зеркашӣ намудани барномаҳо аз вебсайтҳои расмӣ.
2. Танзим намудани параметрҳои системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ	2.1. Танзими ибтидоӣ/оптимизатсияи виндовс пас аз насбкунӣ. 2.2. Танзим намудани параметрҳои барнома аз қабилӣ тағйир додани забони интерфейс ва танзими огоҳиномаҳо. 2.3. Танзим намудани бехатарии барнома. 2.4. Насб намудани барномаҳои иловагӣ барои танзими системаи амалиётӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - истифода намудани барномаҳои литсензионӣ; - насб намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ; - чустучӯ намудани навсозиҳои системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ; - дастрас намудани навсозиҳои системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ; - зеркашӣ намудани навсозиҳои системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ; - идора кардани барномаҳои насбкардашуда; - муайян намудани тафсир (версия)-ҳои охиринаи барномаҳо тавассути равандҳои автоматӣ ё дастӣ; - тағйир додани забони интерфейс.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - раванди конфигуратсияи танзимоти бехатари ба монанди паролҳо ва иҷозатҳои дастрасӣ; - раванди зеркашӣ ва насби барномаҳо дар компютер; - системаи амалиётии Windows ва интерфейси он; - тартиби кор бо лавҳаи идоракунӣ; - манбаъҳои зеркашии барномаҳои бехатар ва боэътимод; - менечерҳои мавҷудаи навсозӣ, ба монанди Windows Update, нақш ва функсияҳои онҳо; - фарқияти байни тафсир (версия)-ҳои барномаҳо ва раванди навсозӣ ба тафсири охирин; - сохтори интерфейси барнома ва ҷойгиршавии функсияҳо ва танзимоти асосӣ; - бехатарии маълумотҳо ва махфият ҳангоми танзими барнома; - тарзи тағйир додани забони интерфейси барнома ва идоракунии он; - тартиби танзими огоҳиномаҳои (уведомления) барнома.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозақор; - пуртоққат; - ташаббусқор.

Дастур оид ба ҷамъовариҳои далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоихавӣ	Ҷамъовариҳои хуччатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мувоҳида	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Навсозӣ намудани (обновление) системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ											

1.1. Муайян намудани ҳолати навсозии системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ			√								
1.2. Ворид намудани аккаунт барои навсозӣ	√										
1.3. Зеркашӣ намудани барномаҳо аз вебсайтҳои расмӣ	√		√								
Элементи 2: Танзим намудани параметрҳои системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ											
2.1. Танзими ибтидоӣ/оптимизатсияи виндовс пас аз насбкунӣ	√										
2.2. Танзим намудани параметрҳои барнома аз қабилӣ тағйир додани забони интерфейс ва танзими огоҳиномаҳо	√		√								
2.3. Танзим намудани беҳатарии барнома	√										
2.4. Насб намудани барномаҳои иловагӣ барои танзими системаи амалиётӣ	√										

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Аккаунт – ин:	- маҷмӯи маълумотест, ки истифодабарандаро муайян мекунад.
Забони интерфейс – ин:	- забонест, ки дастурҳо ва маълумоти заминаро дар экран нишон медиҳад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ташхис намудани хотираҳои берунаи компютер	SI 3513-15-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ташхиси дастгоҳҳои ниғаҳдории беруна ба монанди дискҳои USB, Воҳ-HDD, SSD барои ошкор кардани мушкилот ва муайян кардани ҳолати онҳоро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ташхиси хотираҳои берунаи компютер.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SI 3513-09-2/01 Кор кардан дар шабакаҳои Интернетӣ; - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна; - SI 3513-14-3/01 Танзим намудани системаи амалиётии виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ) ВС
1. Пайваст кардани хотираҳои беруна ба компютер	1.1. Пайваст намудани ноқилҳои хотираҳои беруна ба компютер. 1.2. Муайян кардани дастгоҳҳо дар системаи амалиётӣ. 1.3. Муайян намудани носозихҳои хотираи берунаи компютер.

2. Ташхис намудани хотираҳои берунаи компютер	2.1. Истифода намудани утилитҳои системаи амалиётӣ барои ташхиси хотираи беруна. 2.2. Санчидани хотира ва суръати онҳо.
--	--

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - кор кардан бо барномаи БИОС (BIOS - basic input/output system); - истифода намудани барномаҳои ташхискунанда; - ошкор намудани садоҳои ғайриоддӣ ҳангоми кор кардани дастгоҳ; - тафтиш намудани кори дурусти дастгоҳҳо; - санчидани пайвастунакҳои стандартӣ (USB, SATA); - истифода намудани барномаҳои таҳлили SSD, ба монанди CrystalDiskInfo ё SMART Utility; - истифода намудани сатри фармон барои иҷрои фармонҳои гуногуни ташхис ба монанди CHKDSK дар Window.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - чузъҳои асосӣ ва принципҳои кори дискҳои USB, HDD-ҳои беруна ва SSD-ҳо; - технологияҳои гуногуни нигоҳдорӣ ба монанди NAND flash барои SSD ё диски магнитӣ барои HDD; - интерфейсиҳои гуногуни пайвастшавӣ ба монанди USB, SATA, Thunderbolt ва хусусиятҳои онҳо; - системаҳои гуногуни файлӣ, аз қабилӣ NTFS, FAT32, exFAT ва хусусиятҳои онҳо, аз ҷумла маҳдудиятҳои андозаи файл; - технологияи интеллектуалӣ барои ташхиси ҳолати HDD ва SSD; - асбобҳои гуногуни нармафзор барои ташхис ва мониторинги ҳолати дастгоҳҳои нигоҳдорӣ ба монанди CrystalDiskInfo, HDDScan, Samsung Magician; - системаҳои оператсионӣ (Windows, macOS, Linux) ва кори онҳо бо дастгоҳҳои нигоҳдории хотираи беруна.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозагор; - пуртоққат; - бехатарӣ.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамой (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
	Элементи 1: Пайваст кардани хотираҳои беруна ба компютер										

1.1. Пайваст намудани ноқилҳои хотираҳои беруна ба компютер			√								
1.2. Муайян кардани дастгоҳҳо дар системаи амалиётӣ	√										
1.3. Муайян намудани носозҳои хотираи берунаи компютер	√		√								
Элементи 2: Таъхис намудани хотираҳои берунаи компютер											
2.1. Истифода намудани утилитҳои системаи амалиётӣ барои таъхиси хотираи беруна	√										
2.2. Санҷидани хотира ва суръати онҳо	√		√								

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Хотираҳои берунаи компютер – инҳо:	- USB, Vox-HDD, SSD.
---	----------------------

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан бо фармони сатрӣ (командная строка)	SI 3513-16-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди кор бо системаи оператсионӣ тавассути интерфейси фармони сатрӣ дар асоси матн бидуни истифодаи интерфейси графикаи корбар аз қабилӣ идоракунии файлҳо, навсозии система, идоракунӣ ва санҷиши компютерро тавсиф мекунад.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - кор кардан бо фармони сатрӣ (командная строка).	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SI 3513-09-2/01 Кор кардан дар шабакаҳои Интернетӣ; - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна; - SI 3513-14-3/01 Танзим намудани системаи амалиётӣи виндовс (OS-Windows) ва барномаҳои компютерӣ; - SI 3513-15-3/01 Таъхис намудани хотираҳои берунаи компютер.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ) ВС
1. Истифода намудани фармони сатрӣ (командная строка)	1.1. Истифода намудани фармонҳои асосӣ ва синтаксиси онҳо ба монанди <i>cd, dir, mkdir, del, copy</i> ва ғайра. 1.2. Истифода намудани фармонҳо барои кор бо дискҳо ба монанди <i>diskpart</i> ва идоракунии қисмҳои диск. 1.3. Истифода намудани фармони сатрӣ барои дидани мушкилоти шабака ва маълумот дар бораи пайвастшавӣ ба шабака аз қабилӣ <i>ping, ipconfig, netstat</i> .
2. Идора кардани фармони сатрӣ дар Windows	2.1. Тағйир додани танзимоти система бо фармонҳои <i>regedit</i> ва <i>reg</i> . 2.2. Истифода намудани фармонҳои идоракунии корбар ва гурӯҳҳо ба монанди <i>net user</i> и <i>net localgroup</i> барои сохтан, таҳрир ва хорич намудани истифодабаранда ва гурӯҳҳо. 2.3. Идора намудани насб ва навсозии нармфзор ба монанди фармонҳои <i>msiexec</i> .

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - гирифтани маълумот оид ба фармонҳои асосӣ; - гирифтани маълумот оид ба синтаксисҳои сатри фармон; - идора кардани файлҳо ва ҷузвдонҳо; - пайваст намудани қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер; - танзим намудани параметрҳои шабака; - ворид кардани фармони DxDiag; - идора кардани хидматҳои (службами) системаи амалиётӣ; - истифода намудани фармонҳои таҳрир ва хоричи корбарон тавассути дармони сатрӣ; - кор кардан бо дискҳо ва қисмҳо.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - амалҳо тавассути фармони сатрӣ; - форматкунии дискҳо ва тартиби идоракунии қисмҳо; - принципҳои асосии кори фармони сатрӣ; - принципҳои асосии кори системаи оператсионии Windows; - ҷанбаҳои асосии системаи файли Windows; - сохтори директория, атрибутҳои файл; - маълумот дар бораи танзимои шабака, санҷиши пайвасти шабака ва иҷрои вазифаҳои шабака; - маълумот дар бораи файлҳо барои автоматикунони иҷрои амалиёти фармон; - фармонҳо ва асбобҳои асосӣ барои идоракунии дискҳо; - усулҳои эҳтиётӣ ва барқарорсозии маълумотҳо.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозақор; - пуртоққат; - бехатарӣ.

Дастур оид ба ҷамъоварию далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Хатгӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварию хуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Истифода намудани фармони сатрӣ (командная строка)											
1.1. Истифода намудани фармонҳои асосӣ ва синтаксиси онҳо ба монанди cd, dir, mkdir, del, copy ва ғайра			√								

1.2. Истифода намудани фармонҳо барои кор бо дискҳо ба монанди diskpart ва идоракунии қисмҳои диск	√										
1.3. Истифода намудани фармони сатрӣ барои дидани мушкилоти шабака ва маълумот дар бораи пайвастишавӣ ба шабака аз қабилҳои <i>ping, ipconfig, netstat</i>	√		√								
Элементи 2: Идора кардани фармони сатрӣ дар Windows											
2.1. Тағйир додани танзимоти система бо фармонҳои regedit ва reg	√										
2.2. Истифода намудани фармонҳои идоракунии корбар ва гурӯҳҳо ба монанди net user ва net localgroup барои сохтан, таҳрир ва хориҷ намудани истифодабаранда ва гурӯҳҳо	√		√								
2.3. Идора намудани насб ва навсозии нармафзор ба монанди фармонҳои <i>msiexec</i>	√										

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

<i>cd</i> – ин:	- барои тағйир додани директория (чувздон) кори истифода мешавад. "cd" маънои "тағйир додани директория" -ро дорад.
<i>dir</i> – ин:	- барои намоиш додани рӯйхати файлҳо ва зеркаталогҳо дар директорияи (чувздон) ҷорӣ истифода мешавад.
<i>mkdir</i> – ин:	- барои сохтани директорияи (чувздон) нав истифода мешавад. "mkdir" маънояш "чувздон созед" аст.
<i>del</i> – ин:	- барои хориҷ як ё якчанд файл истифода мешавад. "del" маънои "хориҷ кардан" аст.
<i>copy</i> – ин:	- ки барои нусхабардории як ё якчанд файл аз як ҷо ба ҷои дигар истифода мешавад.
<i>ping</i> – ин:	- хидмати шабакавӣ аст, ки барои санҷиши дастрасии компютер дар шабака ва чен кардани вақти он барои аз ирсолкунанда ба қабулкунанда истифода мешавад.
<i>ipconfig</i> – ин:	- утилитаи фармони Windows барои дидан ва танзими танзимоти шабакаи компютерӣ мебошад.
<i>netstat</i> – ин:	- утилита барои намоиш додани омори шабакавӣ ва маълумот дар бораи пайвастиҳои шабакавӣ мебошад.
<i>msiexec</i> – ин:	- файли иҷрошаванда барои идоракунии насб ва навсозии нармафзор дар формати Windows Installer (.msi) мебошад.
<i>DxDiag</i> – ин:	- воситаи таҳқиқ ки тамоми маълумоти техникиро дар бораи компютер нишон медиҳад (моделҳои корти графикӣ, микдори хотира дар Винчестер, тафсири системаи амалиётӣ).

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Ба кори мустақилонаи системаи компютерӣ ва Интернет технология шахсоне иҷозат дода мешаванд, ки аз муоинаи тиббӣ, аз дастурдиҳии ибтидоӣ, дастурдиҳии муқаддимавӣ, таълим ва таҷрибаҳосилкунӣ дар ҷойи кор, санчиши донишҳои талаботи ҳифзи меҳнатро гузаштаанд.

Мутахассиси системаи компютерӣ ва Интернет технология уҳдадор аст:

– иҷро кардани танҳо он корҳои, ки дар дастурамали корӣ муқаррар гардидаанд;

– риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва талаботи дохилии тартиботи меҳнат;

– ба роҳбари бевосита ва роҳбари болоӣ, оид ба ҳама гуна ҳолатҳои хатарноки ба ҳаёт ва саломатии одамон таҳдидкунанда, оид ба ҳар як ҳодисаи нохуш, бад шудани вазъи саломатии худ, аз ҷумла зоҳир шудани аломатҳои шадиди бемории касбӣ (заҳролудшавӣ) фавран хабар расонад;

– гузаштан аз омӯзиши усул ва тарзҳои бехатарии иҷроӣ корҳо ва расонидани ёри аввалия ба зарардида дар истеҳсолот, дастурдиҳӣ оид ба ҳифзи меҳнат, санчиши дониши қоидаҳои ҳифзи меҳнат;

– гузаштан аз муоинаи тиббии ҳатмии даврӣ (дар давоми фаъолияти меҳнатӣ), муоинаҳои тиббӣ (таҳқиқ) бо роҳмати корфармо дар ҳолатҳои пешбинишудаи Кодекси меҳнат ё дигар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;

– расонида тавонистани ёри аввалияи тодухтурӣ ба зарардидагон аз ҷараёни барқ ва дигар ҳодисаҳои нохуш;

– истифода бурда тавонистани воситаҳои аввалияи сӯхторҳомӯшкунӣ.

Ҳангоми кор ба мутахассиси системаи компютерӣ ва Интернет технология, омилҳои истеҳсолии хатарнок ва зараровари зерин таъсир расонида метавонанд:

– баланд шудани сатҳи радиатсияи электромагнитӣ;

– баланд шудани сатҳи барқи статикӣ;

– камшавии ионизатсияи ҳаво;

– изофабори физикии статикӣ;

– шиддати аз ҳад зиёди анализаторҳои визуалӣ;

– тағйирпазирӣ ва намнокии ҳаво;

– дараҷаи баланди ғалоғула дар ҷои кор;

– аҳамияти баланди ҷараён дар занҷираи барқӣ.

Ҳангоми ҳодисаҳои ҷароҳатбардорӣ ва ё нотобӣ корро катъ карда, дар бораи ин роҳбарро хабардор созад ва ба муассисаи таъбиқоти муроҷиат кунад.

Техникаи бехатарӣ

Дастурдиҳиро оид ба техникаи бехатарӣ ба чанд намуд ҷудо мекунанд. Таснифоти дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – ин марҳилаи муҳими фаъолияти ҳар як ширкат, аз ҷумла дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ маҳсуб меёбад. Дастурдиҳӣ аз рӯи мақсад, тавсифот, муҳлат, шахси мансабдор, инчунин, аз вақолатдоре, ки онро мегузаронад, ба

намудҳо ҷудо мешавад. Ҳама масъалаҳои таъмини бехатарӣ дар истеҳсолот, мутахассиси дорои тахассуси муайян ҳал мекунад.

Дастурдиҳии муқаддимави оид ба техникаи бехатарӣ муҳандиси техникаи бехатарӣ ё мутахассиси дипломдор, шахсе, ки барои иҷрои ин гуна уҳдадорӣ тибқи фармон ваколатдор шудааст, мегузаронад. Ба дастурдиҳии муқаддимаӣ метавонанд кормандоне, ки барои бехатарии тиббӣ ва бехатарӣ аз сӯхтор масъуланд, ҷалб карда шаванд.

Дастурдиҳии муқаддимаӣ оид ба техникаи бехатарӣ бо ҳамаи кормандони ба кор шурӯъ карда, новобаста аз собиқаи корӣ, синну сол, сатҳи таҳсилот, гузаронида мешавад. Он барои хонандагоне, ки таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ мегузаранд, инчунин барои кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта ва коргарони муваққатӣ ҳатмӣ мебошад.

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ бояд маълумотро оид ба ҳама воситаҳои ҷимоявии аҳлона (коллективона) ва инфиродии дар корхона мавҷудбуда, инчунин тартиб додани пайдарҳамии онҳоро инъикос намояд. Ба дастурдиҳии мазкур масъалаҳои расонидани ёрии аввалия ба шахсони зарардида ҳангоми сӯхтор ё дигар ҳодисаҳои нохуш дарҷ мегарданд. Ин намуд дастурдиҳӣ ба кормандон дар ҳуҷраи техникаи бехатарӣ гузаронида мешавад ва истифодаи воситаҳои техникийи омӯзиш ва воситаҳои аёнӣ дар назар дошта мешаванд.

Хусусияти дастурдиҳии аввалия аз он иборат аст, ки он на дар ҳуҷраи мутахассиси техникаи бехатарӣ, балки бевосита дар ҷойи корӣ гузаронида мешавад. Шахсоне, ки уҳдадоранд, ки онро бояд гузаранд:

- кормандони нав, аз ҷумла, мутахассисони системаи компютерӣ ва Интернет технологияи киро;

- кормандони дар ду ё якҷанд ҷой коркунанда тариқи шартномаи муҳлатнок;

- кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта;

- хонандагон, ки дар таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ қарор доранд;

- дигар шахсони дар фаъолияти корхона иштироккунанда.

Дастурдиҳии такрорӣ на кам аз як маротиба дар ним сол гузаронида мешавад. Санай гузаронидан дар дафтари дастурдиҳии техникаи бехатарӣ сабт карда мешавад

Ин чорабиниҳо дар доираи системаи ТИКТО аҳамияти махсус доранд. Масалан, пеш аз гузаронидани машғулиятҳои амалӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омӯзгор дар ҳар як дарс алгоритми амалҳои хонандагонро такрор мекунад, саволҳои дар мавзӯи дастурдиҳӣ дахлдоштаро медиҳад. Ин имкон медиҳад, ки хавфи ба вучуд омадани ҳодисаҳои нохуш дар машғулиятҳои амалӣ паст гардад, омӯзгорро аз ҳолатҳои нохуши аз ҷониби таълимгирандагон вайрон кардани тавсияҳои додашуда, эмин медорад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба тахассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботи ҳудро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мегузаронад ва дар дафтар оид ба гузаронидани он

кайд мекунад. Ба ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсоли гузаронида мешаванд. Ба шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, барои баромадан ба таҷрибаомӯзӣ иҷозат дода намешавад.

Талабот ба довталабон

Хошишмандоне, ки меҳоҳанд касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»-ро омӯзанд ва салоҳиятҳои сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- маҳорати ба таври шифоҳӣ ва хаттӣ муошират кардан;
- пешниҳод кардани ҳуҷҷатҳо мувофиқ ба талаботи муассисаи таълимӣ;
- ҳуҷҷат (сертификат) дар бораи аз ҳудкунии салоҳиятҳои сатҳи 2-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон дошта бошад;
- гузаштан аз муоинаи тиббӣ.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»-ро меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС доштан;
- методикаи таълими салоҳиятҳоро дора будан;
- на кам аз 5 соли таҷрибаи кории системаи компютерӣ ва Интернет технологияро доштан;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим будан;
- паст нашудани сатҳи таҳассусии омӯзгор на бояд аз сатҳи 4-уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- аз муоинаи тиббӣ гузаштан.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ

Номгӯии асбоб, таҷҳизот ва масолахҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Миқдор	Таҷҳизот	Миқдор	Мавод/дигар лавозимот	Миқдор
Калидҳо (печмуҳрағӣ, бозшаванда)	5 даста	Роутер	1 адад	Сӯхторхомӯшкунак	∞
Асбобҳои асосӣ		Свитчер	1 адад	Дорукуттӣ	∞
Асбоби пайваскунаки RJ-45 (Зажим)	5 дона	Компютерҳо (ноутбук, моноблок, нетбук)	1 адад	Удленител	∞
Маҷмӯи мурваттоб	5 даста	Антеннаи Wi-Fi барои компютер	5 адад	Барномаҳои таъминотӣ	∞
Маҷмӯи мурваттоби шашкунча	5 даста	Озмоишгари кабели шабакавии LAN RJ-45	1 адад		

		KVM - (switch)	1 адад		
		UPS	1 адад		
		Диски беруна	2 адад		
		Флеш-карта 32 Гб	1 адад		
		Диски сахти беруна	1 адад		
		Стабилизатор	1 адад		
		USB-Озмоишгар (Tester)	1 адад		
		Универсал box M- Sata, Sata, M2;	1 адад		
		Дос- стансия USB, HDD, SSD	1 адад		
Мавод		Таҷҳизоти таълимӣ		Лавозимоти дафтардорӣ	
Кабели VGA, HDMI, DP, Type-C	100м	Проектор	1 адад	Коғази А4	1 баст
Кабель UTP-6	100м	Флипчарт	1 адад	Дафтар (журнал)	25 адад
HUB- Барномавӣ	1 адад	Тахта	10 адад	Маркер	1 баст
Конектор -RJ-45	500 адад	Компютерҳо	25 адад	Флипчарт	4 адад
		Экран	1 адад	Қалам	25 адад
		Тахтаи электронӣ/ интерактивӣ	1 адад	Блокнот	25 адад
				Маводи таълимӣ	
				Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
				Барномаи таълимии модуль	5 адад
				Дастур	∞
				Китобҳо	25 адад
				Видео (CD)	∞

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Хизматрасонӣ**

Касб: **Системаи компютерӣ ва Интернет технология**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **SI 3513**

Миқдори воҳидҳои салоҳият: **5**

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **4**

Тафсир: **01/соли 2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

Рӯйхати воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» сатҳи 4-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номгӯи воҳидҳои салоҳиятҳо
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
SI 3513-17-4/01	Пайваст намудани таҷҳизоти шабакавӣ
SI 3513-18-4/01	Пайваст намудани шабакаи оптика волокон ва DSL
SI 3513-19-4/01	Санҷидани пайвастшавӣ ба шабака
SI 3513-20-4/01	Кор кардан бо забони аломатгузории HTML
SI 3513-21-4/01	Истифода намудани забонҳои барномасозӣ

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология», сатҳи 4-уми Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон

Малакаҳои бокортаъминкунии	Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб (мавзун) будани муносибатҳои байни ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - муошират бо ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон барои мушаххас муайян кардани талаботи онҳо; - пешниҳоди иттилооти мушаххас ва аниқ ба мизочон/фармоишгарон барои бадаст овардани ҳамдигарфаҳмӣ; - мубодилаи иттилоот бо ҳамкорон; - тафсир (интерпретатсия)-и шарҳи иттилооти шифоҳӣ ва хаттӣ оид ба талаботи мизоч барои таъмини кори самаранок.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кории самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - кор бо менечерони корхона ва таъминкунандагон; - фаҳмиши мақсадҳо барои бадастории сифати хизматрасонӣ; - фаҳмиши нақши шахсӣ дар даста барои қонеъ гардонидани талаботи ҳамкорон ва мизочон; - кор кардан ба сифати аъзои даста барои бадастории мақсадҳои гузошта.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - пешбинӣ ва мушаххас кардани мушкилот, ки метавонанд дар раванди фаъолият бавучуд оянд; - ҳал кардани мушкилот бо роҳи тасҳеҳи қобили қабул мутобик ба талабот ва дархости мизочон; - масъулият аз ҳалли мустақилонаи мушкилот ё мурочиат ба менечерон ва роҳбарони корхона бо ин мақсад; - муайянкунии қаблии мушкилоти баҳрабардории пояи моддӣ-техникӣ.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои бадастовари натиҷаҳои инноватсионӣ (навоварона) мусоидат менамояд	<ul style="list-style-type: none"> - зоҳир намудани ташаббускории зарурӣ дар хизматрасонии ҳамкорон ва мизочон барои таъмин намудани кори самаранок; - мутобикшавӣ ба вазъият ва мушкилоти бавучудомада бо роҳи ташаббускорӣ ва амалӣ кардани қарорҳои эҷодӣ; - беҳтар кардани сифати маҳсулот ва хизматрасонӣ барои корхона ва мизочони он.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолият, ки	<ul style="list-style-type: none"> - ҷамъи иттилоот оид ба мизочон, маҳсулот ва таъминкунандагон бо таҳлили минбаъда барои таъмини кори самаранок;

<p>банақшагирии стратегии дарозмуҳлат ва кӯтоҳмуддатро таъмин менамояд.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ҷамъ, ҷудо, таҳлил ва ҷамъбаст кардани иттилооти махсуси мувофиқ барои қонё гардонидани дархост/талаботи дастаи муайяни мизочон; - иштирок барои мунтазам беҳтар кардан ва ташаккул додани фаъолият бо дарназардошти муваффақият ва норасоӣҳои маҳсулот/хизматрасонӣҳои пешниҳодшуда.
<p>Худидорақуни, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд</p>	<ul style="list-style-type: none"> - дарк кардани уҳдадорӣҳои худ ва нақши шахсӣ; - ташкили самараноки вақти қорӣи худ; - муқаррар ва ҷобачоқуни афзалиятҳо дар фаъолияти худ; - таҳлили натиҷаҳои қори худ оид ба хизматрасонӣ нисбат ба талаботи мизочон/фармоишгарон ва ҳамқорон; - робитаи мутақобила бо роҳбарият.
<p>Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкатҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд</p>	<ul style="list-style-type: none"> - даркқуни дониш ва малақаҳои шахсӣ, паҳлӯҳои қавӣ ва заифӣи худ ҳамчун мутахассис; - масъулият барои рушди шахсии касбӣ; - ҷустуҷӯи иттилоот ва имкониятҳои таълим бо истифодаи як қатор воситаҳо барои мунтазам ва фаъолонанав кардани донишҳои умумӣ ва махсус оид ба хизматрасонӣ.
<p>Технологияе, ки барои ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд</p>	<ul style="list-style-type: none"> - дарки имконияти технологияҳои муосир барои омодагӣ ва пешниҳоди хизматрасонии сифатноки мизочон; - маҳорати интиҳоб ва истифодаи технологияҳои самаранок мувофиқи мақсад ва вазифаҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Пайваст намудани таҷҳизоти шабакавӣ	SI 3513-17-4/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди пайвасти роутер, таҷҳизотҳои беноқил (Wi-fi) ва идоракунии кори дастгоҳро, ки барои пайвастшавӣ ба шабакаҳои компютерӣ пешбинӣ шудаанд, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми истифодаи таҷҳизоти шабакавӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 01-1/01 Риояи қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - SB 02-1/01 Риоя намудани қоидаҳои ҳангоми истифодаи Интернет; - SI 3513-09-2/01 Кор кардан дар шабакаҳои Интернетӣ; - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна; - SI 3513-16-3/01 Кор кардан бо фармони сатрӣ (командная строка).	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Пайваст намудани роутер	1.1. Қойғир намудани роутер барои фарогирии сифати сигнал. 1.2. Пайваст намудани роутер бо медиа конвертер. 1.3. Кушодани браузер ва ворид намудани IP-суроғаҳо. 1.4. Ворид намудани маълумотҳо барои идоракунии роутер аз қабилҳои SSID (номи шабака) ва рамзи он. 1.5. Таъин намудани рамз ба панели идоракунии роутер.
2. Пайваст намудани таҷҳизотҳои беноқил (Wi-fi)	2.1. Фаъол намудани функсияи Wi-Fi дар дастгоҳ. 2.2. Тағйир додани логин ва рамзи Wi-Fi. 2.3. Санҷиш намудани ҳолати пайвастшавии Wi-Fi ба шабака.
3. Идора кардани таҷҳизоти шабакавӣ	3.1. Танзим намудани суроғаҳои IP . 3.2. Назорат намудани ҳолати кори таҷҳизотҳои шабакавӣ. 3.3. Нусхабардорӣ намудани конфигуратсияҳои таҷҳизоти шабакавӣ барои барқарорсозии кори шабака. 3.4. Навсозӣ намудани барномаҳо ва нигоҳдории таҷҳизотҳои шабакавӣ.
Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - пайваст кардани компютер ба роутер; - муайян намудани портҳои гуногун дар роутер; - идора кардани DHCP, суроғаҳои IP ва дигар танзимоти шабака; - санҷидани суръат ва устувории пайвасти Интернет; - сохтани рамзҳои боэътимод; - навосозӣ намудани барномаи роутер; - идора кардани суръати интернет; - омода кардани таҷҳизоти беноқил; - ҷустуҷӯ намудани шабакаҳои дастрас; - танзим кардани аутентификатсия ва дигар чораҳои бехатарӣ; - идора ва танзим кардани шабакаҳои беноқил (Wi-Fi); - нусхабардорӣ кардани конфигуратсия ва барқарорсозӣ; - фаъол кардани функсияи Wi-Fi дар дастгоҳ; - пайдо кардани бахши танзимоти Wi-Fi дар дастгоҳ; - истифода намудани суроғаҳои асосии IP; - кор кардан бо топологияҳои шабакавӣ; - нигоҳ доштани бехатарии шабака; - муайян ва таҳлил намудани мушкилоти шабака.
Донишҳои талабшаванда:	- асосҳои TCP/IP ва Ethernet;

	<ul style="list-style-type: none"> - тартиби танзими роутерҳо ва коммутаторҳо; - тарзи кор бо VLAN ва VPN; - тартиби ба кор даровардани роутер; - усулҳои танзими параметрҳои асосӣ; - усулҳои дастрасӣ ба панели идоракунии роутер тавассути браузерҳои веб; - суроғи IP ва зершабакаҳо; - беҳатарии шабака ва конфигурацияи он; - протоколҳои мониторинг; - тартиби барқарорсозии маълумоти конфигурация; - тафсири рӯйхати шабакаҳои дастрас; - тартиби пайвасти симӣ ё бесим; - тартиби танзими Wi-Fi ба монанди SSID; - навъи рамзгузорӣ барои таъмини пайвасти беҳатар; - конфигурацияҳои шабака; - тартиби гузаронидани санҷиши пайвастшавӣ; - тартиби тафтиши устуворӣ ва суръати пайвасти Интернет; - тарзи интихоби шабакаҳои лозимӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - ташаббускор; - бодикқат.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маълумоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Муҳоҷиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бози нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоиди	Баҳоиди тарафи сетум
Элементи 1: Пайваст намудани роутер											
1.1. Чойгир намудани роутер барои фарогирии сифати сигнал			√								
1.2. Пайваст намудани роутер бо медиа конвертер	√										
1.3. Кушодани браузер ва ворид намудани IP-суроғҳо	√		√								
1.4. Ворид намудани маълумотҳо барои идоракунии роутер аз қабилӣ SSID (номи шабака) ва рамзи он	√		√								
1.5. Таъин намудани рамз ба панели идоракунии роутер	√										
Элементи 2: Пайваст намудани таҷҳизотҳои бепокил (Wi-fi)											

2.1. Фаъл намудани функцияи Wi-Fi дар дастгоҳ	√										
2.2. Тағйир додани логин ва рамзи Wi-Fi	√		√								
2.3. Санчиш намудани ҳолати пайвастшавии Wi-Fi ба шабака	√										
Элементи 3: Идора кардани таҷҳизоти шабакавӣ											
3.1. Танзим намудани <i>суроғаҳои IP</i>	√		√								
3.2. Назорат намудани ҳолати кори таҷҳизотҳои шабакавӣ	√		√								
3.3. Нусхабардорӣ намудани конфигуратсияҳои таҷҳизоти шабакавӣ барои барқарорсозии кори шабака	√		√								
3.4. Навсозӣ намудани барномаҳо ва нигоҳдории таҷҳизотҳои шабакавӣ	√		√								

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Роутер:	- вазифаи асосии роутер тақсим кардани шабакаи Интернет ба ҳамаи дастгоҳҳои ба он пайвастшуда мебошад.
Суроғаҳои IP – ин:	- рақами ададӣ аст, ки ба ҳар як дастгоҳи шабака барои мубодилаи маълумот таъин шудааст.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Пайваст намудани шабакаи оптика волокон ва DSL	SI 3513-18-4/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди пайвасти оптика волокон ва DSL барои технологияи интиқоли маълумот тавассути хатҳои телефонӣ ки интиқоли суръати баланди маълумотро барои дастрасӣ ба Интернет таъмин мекунад, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми пайвасти шабакаи оптика волокон ва DSL	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 01-1/01 Риояи қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - SB 02-1/01 Риоя намудани қоидаҳо ҳангоми истифодаи Интернет; - SI 3513-09-2/01 Кор кардан дар шабакаҳои Интернет; - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна; - SI 3513-16-3/01 Кор кардан бо фармони сатрӣ (командная строка); - SI 3513-17-4/01 Пайваст намудани таҷҳизоти шабакавӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Пайваст намудани оптика волокон	1.1. Омода намудани таҷҳизот ва ноқили оптикӣ-волоконӣ . 1.2. Пайваст намудани чузъҳои зарурӣ. 1.3. Санчидани кори шабака ва танзим намудани он.
2. Пайваст намудани шабакаи DSL	2.1. Пайваст кардани модем ба хати телефон. 2.2. Пайваст кардани компютери ба модеми DSL . 2.3. Насб кардани барнома ва танзими конфигурация компютер. 2.4. Санчиш намудани кори Интернет.

Малакаҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - интихоб намудани модеми мувофиқ; - санчидани ҳолати кори хати Интернет; - интихоб намудани қой барои қойгиршавии модем; - истифода намудани дастурҳо; - интихоб намудани симрудаҳои мувофиқ; - интихоб намудани провайдер ва тарофаҳои мувофиқ барои пайвастшавӣ ба Интернет; - танзим намудани параметрҳои шабакаи Интернет.
Донишҳои талабшаванда:	<ul style="list-style-type: none"> - принсипи кори шабака; - раванди пайвасткунии таҷҳизот; - тафсири (интерпритировать) нишондиҳандаҳои LED дар модеми DSL; - шартҳои Интернет – провайдер; - модем ва хусусиятҳои он; - асосҳои технологияҳои шабакавӣ; - тафсири нишондиҳандаҳои ҳолати модем; - тартиби танзими шабака; - тартиби санчиши пайвастшавӣ; - усулҳои баргараф кардани мушкilotи асосӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	<p>Бояд чунин буд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозақор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоихавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз ҷури тадқиқот/case study	Мувоҳида	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи ҳонанда/худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сегом
Элементи 1: Пайваст намудани оптикаи волокон											
1.1. Омода намудани таҷҳизот ва ноқили <i>оптикӣ-волоконӣ</i>			√								
1.2. Пайваст намудани ҷузъҳои зарурӣ	√										
1.3. Санчидани кори шабака ва танзим намудани он	√		√								
Элементи 2: Пайваст намудани шабакаи DSL											
2.1. Пайваст кардани модем ба хати телефон	√										
2.2. Пайваст кардани компютери ба модеми <i>DSL</i>	√		√								

2.3. Насб кардани барнома ва танзими конфигурация компютер	√										
2.4. Санчиш намудани кори Интернет	√										

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

DSL - ин:	- (Digital Subscriber Line) технологияест барои интиқоли маълумот тавассути хатҳои телефони муқаррарӣ.
Оптикӣ-волоконӣ - ин:	- технологияи интиқоли иттилоот дар шакли импульси рӯшноӣ тавассути нахи шишагӣ ё пластикӣ мебошад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Санчидани пайвастишавӣ ба шабака	SI 3513-19-4/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди санчиши пайвастишавӣ ба шабака бо назардошти танзими адаптери таҷҳизот тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми санчидани пайвастишавӣ ба шабака.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SI 3513-09-2/01 Кор қардан дар шабакаҳои Интернетӣ; - SB 02-3/01 Муошират қардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна; - SI 3513-16-3/01 Кор қардан бо фармони сатрӣ (командная строка); - SI 3513-17-4/01 Пайваст намудани таҷҳизоти шабакавӣ; - SI 3513-18-4/01 Пайваст намудани шабакаи оптикаи волокон ва DSL.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Санчидани пайвастишавӣ ба шабака	1.1. Санчидани пайвастиҳои симруда (кабел). 1.2. Санчидани коршоямии дастгоҳ. 1.3. Аз назар гузарондани нишондиҳандаҳои таҷҳизоти шабакавӣ.
2. Танзим намудани адаптери шабакавии таҷҳизот	2.1. Кушодани сатри фармон ва ворид намудани фармони "ipconfig, ping" . 2.2. Санчидани танзимотиҳои DNS . 2.3. Муайян намудани ҳолати пайвастишавии адаптери шабакавии таҷҳизот.

Малакаҳои талабшаванда:	- пайваст намудани шабакаи локалӣ; - танзим намудани шабака; - танзим намудани DHCP; - танзим намудани IP-суроғаҳо; - санчидани ҳолати адаптери шабака; - фаъол намудани адаптери шабака; - навсозӣ намудани драйверҳо; - кушодани веб-браузерҳо; - ворид намудани суроғаи сомонаҳо; - кушодани фармони сатрӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- усулҳои кори Ethernet; - шабакаи дохилӣ/локалӣ ва тартиби ташкил қардани он; - танзими асосии шабака ба монанди суроғаҳои IP; - фармонҳо барои тафтиши ҳолати пайвастишавии шабака; - протоколҳои DHCP ва нақши DNS;

	- усулҳои навсозии драйверҳо; - фармони ping ва вазифаи он; - паёмҳои хатогӣ ё огоҳиҳо ҳангоми кушиши дастрасӣ ба захираҳои веб.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бомасулият; - зирак; - бодиккат; - тозагор; - пуртоқкат.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элементҳо ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳолиҳои маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷағҳо аз рӯи тадқиқот/case study	Мубоҳиса	Рӯнамоӣ (Презентация)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳолиҳӣ	Баҳолиҳои тарафи сеюм
Элементи 1: Санҷидани пайвастшавӣ ба шабака											
1.1. Санҷидани пайвастҳои симруда (кабел)			√								
1.2. Санҷидани коршоямии дастгоҳ	√										
1.3. Аз назар гузарондани нишондиҳандаҳои таҷҳизоти шабакавӣ	√		√								
Элементи 2: Танзим намудани адаптери шабакавии таҷҳизот											
2.1. Кушодани сатри фармон ва ворид намудани фармони " <i>ipconfig, ping</i> "	√										
2.2. Санҷидани танзимоҷҳои <i>DNS</i>	√		√								
2.3. Муайян намудани ҳолати пайвастшавии адаптери шабакавии таҷҳизот	√										

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

<i>ipconfig</i> – ин:	- утилитай фармони Windows барои дидан ва танзими танзимоҷи шабакаии компютерӣ мебошад.
<i>ping</i> – ин:	- хидмати шабакавӣ аст, ки барои санҷиши дастрасии компютер дар шабака ва чен кардани вақти он барои аз ирсолкунанда ба қабулкунанда истифода мешавад.
<i>DNS (System Domain Name System)</i> – ин:	- системаи табдил додани номҳои домен ба суроғаи, IP барои мубодилаи маълумот дар Интернет мебошад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан бо забони аломатгузории HTML	SI 3513-20-4/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муайян кардани сохтор ва мундариҷаи саҳифаи вебро бо истифода аз тегҳои гуногуни HTML, аз қабилҳои сарлавҳаҳо, параграфҳо, рӯйхатҳо, чадвалҳо ва дигар элементҳо инчунин тархрезии матн ва мундариҷа бо истифода аз тегҳои мувофиқ барои эҷоди услубҳои гуногун ва эффеҶтҳои визуалӣ дар бар мегирад, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми кор бо забони аломатгузории HTML.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна; - SI 3513-17-4/01 Пайваст намудани таҷҳизоти шабакавӣ; - SI 3513-18-4/01 Пайваст намудани шабакаи оптикаи волокон ва DSL; - SI 3513-19-4/01 Санҷидани пайвастшавӣ ба шабака.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шинос шудан бо сохтори асосии забони аломатгузории HTML	1.1. Шинос шудан бо тегҳо. 1.2. Эҷод ва ташкил намудани сохтори хуччатҳои HTML бо истифода аз тегҳо ва атрибутҳо. 1.3. Тақсим кардани мундариҷа (контент) ба блокҳои гуногун ва таъмини иерархияи мантиқии онҳо.
2. Истифода намудани элементҳои семантикӣ	2.1. Истифода намудани <i>элементҳои семантикии HTML</i> . 2.2. Интиҳоб намудани элементҳои семантикии мувофиқ хусусиятҳои функционалии мундариҷаи веб.
3. Ороиш додани элементҳои интерактивӣ ва форматкунии мундариҷа	3.1. Истифода намудани тегҳои HTML барои формат кардани матн, эҷоди рӯйхатҳо, ворид кардани тасвирҳо ва дигар элементҳои мултимедиявӣ. 3.2. Муайян ва сохтани гиперҳавола ва атрибутҳо. 3.3. Илова намудани шарҳҳо барои нуктаҳои муҳим.
Малакаҳои талабшаванда:	- ҳифз намудани ҳуқуқи муаллифон/ширкат; - шинос шудан бо забонҳои барномасозӣ; - шинос шудан бо сохтори хуччат; - истифода намудани тегҳо ва атрибутҳо; - қолаббандӣ кардан (форматкуни)-и матн; - сохтани рӯйхатҳо; - илова кардани гиперҳаволаҳо; - ворид кардани тасвирҳо; - истифода намудани шарҳҳо; - санҷидани рамзи HTML.
Донишҳои талабшаванда:	- ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - қоидаҳо ва тартиби дохилии ташкилот/корхона; - элементҳои асосии хуччати HTML; - атрибутҳо ва аломатгузорӣ; - тартиби қолаббандӣ кардан (форматкуни)-и матн; - тарзи истифодабарии тегҳои рӯйхатҳо; - гиперҳаволаҳо бо истифода аз тег; - тартиби ворид кардани тасвирҳо; - тартиби илова кардани шарҳҳо; - тартиби таҳрири саҳифаҳои HTML; - тартиби озмоиш бо тегҳо ва атрибутҳои гуногун.
Муносибати талабшаванда	Бояд чунин буд:

ба кор:	- бомасулият; - зирак; - бодикқат; - тозақор; - пуртоққат.
---------	--

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/Рунамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Шинос шудан бо сохтори асосии забони аломатгузории HTML											
1.1. Шинос шудан бо тегҳо	√			√							
1.2. Эҷод ва ташкил намудани сохтори хуччатҳои HTML бо истифода аз тегҳо ва атрибутҳо	√			√							
1.3. Тақсим кардани мундариҷа (контент) ба блокҳои гуногун ва таъмини иерархияи мантиқии онҳо	√			√							
Элементи 2: Истифода намудани элементҳои семантикӣ											
2.1. Истифода намудани элементҳои семантикии HTML	√			√							
2.2. Интиҳоб намудани элементҳои семантикии мувофиқ хусусиятҳои функционалии мундариҷаи веб	√			√							
Элементи 3: Ороиш додани элементҳои интерактивӣ ва форматкунии мундариҷа											
3.1. Истифода намудани тегҳои HTML барои формат кардани матн, эҷоди рӯйхатҳо, ворид кардани тасвирҳо ва дигар элементҳои мултимедиявӣ	√			√							
3.2. Муайян ва сохтани гиперҳавола ва атрибутҳо	√			√							
3.3. Илова намудани шарҳҳо барои нуктаҳои муҳим	√			√							

Навсонӣ (вариативноқӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Элементҳои семантикии HTML:	- аз қабилӣ < header >, <nav>, <main>, <footer> барои беҳтар кардани сохтор ва дастрасии саҳифаҳои веб.
------------------------------------	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Истифода намудани забонҳои барномасозӣ	SI 3513-21-4/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омӯзиш ва дарки забонҳои гуногуни барномасозиро тавсиф мекунад. Ин раванд азҳудкунии синтаксиси забон, мафҳумҳо ва имкониятҳои асосии он ва ташаккули қобилияти истифодаи ин донишхоро барои ҳалли мушкилот ва эҷоди маҳсулоти барнома дар бар мегирад.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми шиносӣ ва кор кардан бо забонҳои барномасозӣ аз рӯи синфашон.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - SB 02-3/01 Муошират кардан бо забони хоричӣ дар сатҳи миёна; - SI 3513-17-4/01 Пайваст намудани таҷҳизоти шабакавӣ; - SI 3513-18-4/01 Пайваст намудани шабакаи оптика волокон ва DSL; - SI 3513-19-4/01 Санҷидани пайвастшавӣ ба шабака; - SI 3513-20-4/01 Кор кардан бо забони аломатгузори HTML.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МИ) ВС
1. Шинос шудан бо забонҳои барномасозӣ	1.1. Шинос шудан бо қоидаҳои навиштани рамз (код) бо забони мушаххас . 1.2. Истифода намудани намудҳои додаҳо ва тағирёбандаҳо . 1.3. Шинос шудан бо конструксияҳои идоракунии .
2. Истифода намудани забони барномасозии CSS	2.1. Муайян намудани намуди умумӣ, тарҳбандии интерфейси чӯзӯҳо ки ороишро талаб мекунанд. 2.2. Муайян намудани ташкилоти файл ва сохтори рамз барои идоракунии. 2.3. Эҷод ё таҳрир намудани файлҳои CSS барои элементҳои ороиш. 2.4. Татбиқ намудани қоидаҳои услуб ба элементҳои гуногуни HTML бо истифода аз селекторҳо. 2.5. Таъйин намудани рангҳо, ҳуруфҳо, андозаҳо, тарҳбандӣ ва дигар атрибутҳо. 2.6. Санҷидани мутобикати саҳифаҳо дар веб браузерҳо ва дастгоҳҳои гуногун.
3. Истифода намудани забони барномасозии Scratch	3.1. Шинос шудан бо имкониятҳои асосии забони барномасозӣ ва принципҳои кори он. 3.2. Шинос шудан бо мафҳумҳои асосӣ, ба монанди пайдарпаии фармон, шартҳо, сиклҳо, рӯйдодҳо ва тағирёбандаҳо. 3.3. Истифода намудани блокҳои фармонҳои гуногун ба монанди аниматсияҳо. 3.4. Такмил додан, илова кардани хусусиятҳои нав, беҳтар кардани графика, чорӣ кардани садо ва ғайра.
4. Истифода намудани забони барномасозии JavaScript	4.1. Танзим ва пайваст кардани JavaScript. 4.2. Шарҳ додани принципҳои асосии синтаксиси JavaScript. 4.3. Эълон намудани тағирёбандаҳо ва ба онҳо таъин намудани арзишҳои намудҳои гуногуни маълумот. 4.4. Истифода бурдани операторҳои арифметикӣ ва муқоисавӣ барои иҷроӣ амалҳои гуногун. 4.5. Истифода бурдани операторҳои арифметикӣ ва муқоисавӣ барои иҷроӣ амалҳои гуногун. 4.6. Шарҳ додани навъҳои гуногуни сиклҳо фарқияти онҳо. 4.7. Шинос шудан бо кори объектҳо, коркарди рӯйдодҳо, ва кор бо шаклҳо.

<p>5. Истифода намудани забони барномасозии Python</p>	<p>5.1. Шинос шудан бо синтаксиси асосии Python, аз ҷумла қоидаҳои номгузории тағирёбанда, изҳороти шартӣ, сиклҳо, функцияҳо ва ғайра.</p> <p>5.2. Шинос шудан бо намудҳои гуногуни додаҳо дар Python, аз қабилҳои сатрҳо, рақамҳо, рӯйхатҳо, наворҳо, луғатҳо ва маҷмӯаҳо, фаҳмиши амалҳо ва усулҳои асосии онҳо.</p> <p>5.3. Истифода намудани модульҳо ва функцияҳои фармоишӣ барои иҷрои вазифаҳои гуногун.</p> <p>5.4. Кор кардан бо дархостҳои шабакавӣ ва коркарди маълумоти аз манбаъҳои беруна гирифташуда.</p> <p>5.5. Истифода намудани функцияҳо ва имкониятҳои китобхонаи стандартии Python барои <i>ҳалли масъалаҳои гуногун</i>.</p>
--	---

<p>Малакаҳои талабшаванда:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ҳифз намудани ҳуқуқи муаллиф/ширкат; - шинос шудан бо забонҳои барномасозӣ; - таҳия намудани шартҳои мантиқӣ; - истифода намудани изҳороти шартӣ ва сиклҳо; - истифода намудани синтаксиси забонҳои барномасозӣ; - навиштани изҳороти шартӣ (условных операторов); - қолаббандӣ кардани (форматирование) ҳуҷҷати веб саҳифа тариқи чадвали каскадии стилҳо; - сохтани ва таҳрир намудани блокҳо; - тағйир додани ҳосияти визуалии тугмаҳо; - намоиш додани рӯйхатҳо; - нусхабардорӣ намудани объектҳо; - кор кардан бо тағирёбандаҳо ва операторҳо; - идора кардани тағирёбандаҳо; - кор кардан бо тағирёбандаҳо ва тағир додани онҳо; - истифода намудани операторҳои муқоисавӣ; - истифода намудани операторҳои мантиқӣ ва арифметикӣ; - таҳия намудани алгоритмҳо.
<p>Донишҳои талабшаванда:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он; - қоидаҳо ва тартиби дохилии ташкилот/корхона; - асосҳои математика; - барномаҳои зарурӣ; - шартҳо ва операторҳои мантиқӣ; - синтаксиси изҳороти шартӣ; - мантиқ ва шартҳо; - тартиби истифодаи сиклҳо; - хarakterистикаи забонҳои барномасозӣ; - компонентҳои забонҳои барномасозӣ; - селекторҳо, синфҳо ва элементҳо; - қоидаҳои форматкунии чадвали каскадии стилҳо; - қобилият ё вазифаҳои забонҳои барномасозӣ; - тартиби истифодаи операторҳои муқоисавӣ; - тарзи пешгирии хатогиҳо; - тартиби назорати чараёни иҷрои барнома; - тартиби таҳияи алгоритмҳо бо истифода аз сохторҳои идоракунӣ (управляющих конструкций); - тартиби оптимизатсияи амалиёти сиклӣ; - тартиби идоракунӣ дар вазифаҳои гуногуни барномасозӣ.

Муносибати талабшаванда ба кор:	Бояд чунин буд: - бомасулият; - зирак; - бодикқат; - ташаббускор; - пуртоққат
---------------------------------	--

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусохиба	Кори лоихавӣ	Чамъоварии хуччагҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/Рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Шинос шудан бо забоҳои барномасозӣ											
1.1. Шинос шудан бо қоидаҳои навиштани рамз (код) бо забони мушаххас	√			√							
1.2. Истифода намудани намудҳои додаҳо ва тағирёбандаҳо	√			√							
1.3. Шинос шудан бо конструксияҳои идорақунӣ	√			√							
Элементи 2: Истифода намудани забони барномасозии CSS											
2.1. Муайян намудани намуди умумӣ, тарҳбандии интерфейси ҷузъҳо ки ороишро талаб мекунанд	√			√							
2.2. Муайян намудани ташкилоти файл ва сохтори рамз барои идорақунӣ	√			√							
2.3. Эҷод ё таҳрир намудани файлҳои CSS барои элементҳои ороишӣ	√			√							
2.4. Татбиқ намудани қоидаҳои услуб ба элементҳои гуногуни HTML бо истифода аз селекторҳо	√			√							
2.5. Таъйин намудани рангҳо, ҳуруфҳо, андозаҳо, тарҳбандӣ ва дигар атрибутҳо	√			√							
2.6. Санчидани мутобикати саҳифаҳо дар веб браузерҳо ва дастгоҳҳои гуногун	√			√							

Элементи 3: Истифода намудани забони барномасозии Scratch										
3.1. Шинос шудан бо имкониятҳои асосии забони барномасозӣ ва принципҳои кори он	√			√						
3.2. Шинос шудан бо мафҳумҳои асосӣ, ба монанди пайдарпаии фармон, шартҳо, сиклҳо, рӯйдодҳо ва тағирёбандаҳо	√			√						
3.3. Истифода намудани блокҳои фармонҳои гуногун ба монанди аниматсияҳо	√			√						
3.4. Такмил додан, илова кардани хусусиятҳои нав, беҳтар кардани графика, чорӣ кардани садо ва ғайра	√			√						
Элементи 4: Истифода намудани забони барномасозии JavaScript										
4.1. Танзим ва пайваст кардани JavaScript	√			√						
4.2. Шарҳ додани принципҳои асосии синтаксиси JavaScript	√			√						
4.3. Эълон намудани тағирёбандаҳо ва ба онҳо таъин намудани арзишҳои намудҳои гуногуни маълумот	√			√						
4.4. Истифода бурдани операторҳои арифметикӣ ва муқоисавӣ барои иҷрои амалҳои гуногун	√			√						
4.5. Истифода бурдани операторҳои арифметикӣ ва муқоисавӣ барои иҷрои амалҳои гуногун	√			√						
4.6. Шарҳ додани навъҳои гуногуни сиклҳо фарқияти онҳо	√			√						
4.7. Шинос шудан бо кори объектҳо, коркарди рӯйдодҳо, ва кор бо шаклҳо	√			√						
Элементи 5: Истифода намудани забони барномасозии Python										
5.1. Шинос шудан бо синтаксиси асосии Python, аз ҷумла қоидаҳои номгузории тағирёбанда, изҳорот, шартҳо, сиклҳо, функсияҳо ва ғайра	√			√						

5.2. Шинос шудан бо намудҳои гуногуни додаҳо дар Python, аз қабилҳои сатрҳо, рақамҳо, рӯйхатҳо, наворҳо, луғатҳо ва маҷмӯаҳо, фаҳмиши амалҳо ва усулҳои асосии онҳо	√			√							
5.3. Истифодаи намудани модульҳо ва функсияҳои фармоишӣ барои иҷрои вазифаҳои гуногун	√			√							
5.4. Кор кардан бо дархостҳои шабакавӣ ва коркарди маълумоти аз манбаъҳои беруна гирифташуда	√			√							
5.5. Истифодаи намудани функсияҳо ва имкониятҳои китобхонаи стандартии Python барои ҳалли масъалаҳои гуногун	√			√							

Навсонӣ (вариативнокӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Рамз (код) бо забони мушаххас. - ин:	- калимаҳои калидӣ, операторҳо ва ғайра (синтаксис ва сохтор).
Намудҳои додаҳо ва тағирёбандаҳо:	- масалан, ададҳои бутун, сатрҳо, массивҳо ва ҷӣ гуна онҳо дар забон истифода мешаванд.
Конструксияҳои идоракунии:	- изҳороти шартӣ (условные операторы) (if-else), сиклҳо (for, while) ва дигар конструксияҳо барои идоракунии иҷрои барнома.
Ҳалли масъалаҳои гуногун:	- аз қабилҳои кор бо санаҳо ва вақтҳо, коркарди сатрҳо, амалҳои математикӣ ва ғайра.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Ба кори мустақилонаи системаи компютерӣ ва Интернет технология шахсоне иҷозат дода мешаванд, ки аз муоинаи тиббӣ, аз дастурдиҳии ибтидоӣ, дастурдиҳии муқаддимаӣ, таълим ва таҷрибаҳосилкунӣ дар ҷойи кор, санҷиши донишҳои талаботи ҳифзи меҳнатро гузаштаанд.

Мутахассиси системаи компютерӣ ва Интернет технология уҳдадор аст:

- иҷро кардани танҳо он корҳое, ки дар дастурамали корӣ муқаррар гардаанд;

- риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва талаботи дохилии тартиботи меҳнат;

- ба роҳбари бевосита ва роҳбари болоӣ, оид ба ҳама гуна ҳолатҳои хатарноки ба ҳаёт ва саломатии одамон таҳдидкунанда, оид ба ҳар як ҳодисаи нохуш, бад шудани вазъии саломатии худ, аз ҷумла зоҳир шудани аломатҳои шадиди бемории касбӣ (заҳролудшавӣ) фавран хабар расонад;

- гузаштан аз омӯзиши усул ва тарзҳои бехатарии иҷроии корҳо ва расонидани ёри аввалия ба зарардида дар истеҳсолот, дастурдиҳӣ оид ба ҳифзи меҳнат, санҷиши дониши қоидаҳои ҳифзи меҳнат;

- гузаштан аз муоинаи тиббии ҳатмии даврӣ (дар давоми фаъолияти меҳнатӣ), муоинаҳои тиббӣ (таҳқиқ) бо роҳхати корфармо дар ҳолатҳои пешбинишудаи Кодекси меҳнат ё дигар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- расонида тавонистани ёри аввалияи тодухтурӣ ба зарардидагон аз ҷараёни барқ ва дигар ҳодисаҳои нохуш;

- истифода бурда тавонистани воситаҳои аввалияи сӯхторҳомӯшкунӣ.

Ҳангоми кор ба мутахассиси системаи компютерӣ ва Интернет технология, омилҳои истеҳсолии хатарнок ва зараровари зерин таъсир расонида метавонанд:

- баланд шудани сатҳи радиатсияи электромагнитӣ;

- баланд шудани сатҳи барқи статикӣ;

- камшавии ионизатсияи ҳаво;

- изофабори физикии статикӣ;

- шиддати аз ҳад зиёди анализаторҳои визуалӣ;

- тағйирпазирӣ ва намнокии ҳаво;

- дараҷаи баланди ғалоғула дар ҷои кор;

- аҳамияти баланди ҷараён дар занҷираи барқӣ.

Ҳангоми ҳодисаҳои ҷароҳатбардорӣ ва ё нотобӣ корро катъ карда, дар бораи ин роҳбарро хабардор созад ва ба муассисаи таъботӣ муроҷиат кунад.

Техникаи бехатарӣ

Дастурдиҳиро оид ба техникаи бехатарӣ ба чанд намуд ҷудо мекунанд. Таснифоти дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – ин марҳилаи муҳими фаъолияти ҳар як ширкат, аз ҷумла дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ маҳсуб меёбад. Дастурдиҳӣ аз рӯи мақсад, тавсифот, муҳлат, шахси мансабдор, инчунин, аз ваколатдоре, ки онро мегузаронад, ба

намудҳо ҷудо мешавад. Ҳама масъалаҳои таъмини беҳатарӣ дар истеҳсолот, мутахассиси дорои тахассуси муайян ҳал мекунад.

Дастурдиҳии муқаддимавиро оид ба техникаи беҳатарӣ муҳандиси техникаи беҳатарӣ ё мутахассиси дипломдор, шахсе, ки барои иҷрои ин гуна уҳдадорӣ тибқи фармон ваколатдор шудааст, мегузаронад. Ба дастурдиҳии муқаддимавӣ метавонанд кормандоне, ки барои беҳатарии тиббӣ ва беҳатарӣ аз сӯхтор масъуланд, ҷалб карда шаванд.

Дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба техникаи беҳатарӣ бо ҳамаи кормандони ба кор шурӯъ карда, новобаста аз собиқкаи корӣ, синну сол, сатҳи таҳсилот, гузаронида мешавад. Он барои хонандагоне, ки таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ мегузаранд, инчунин барои кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта ва коргарони муваққатӣ ҳатмӣ мебошад.

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи беҳатарӣ бояд маълумотро оид ба ҳама воситаҳои ҷимоявии аҳлона (коллективона) ва инфиродии дар корхона мавҷудбуда, инчунин тартиб додани пайдарҳамии онҳоро инъикос намояд. Ба дастурдиҳии мазкур масъалаҳои расонидани ёрии аввалия ба шахсони зарардида ҳангоми сӯхтор ё дигар ҳодисаҳои нохуш дарҷ мегарданд. Ин намуд дастурдиҳӣ ба кормандон дар ҳуҷраи техникаи беҳатарӣ гузаронида мешавад ва истифодаи воситаҳои техникийи омӯзиш ва воситаҳои аёни дар назар дошта мешаванд.

Хусусияти дастурдиҳии аввалия аз он иборат аст, ки он на дар ҳуҷраи мутахассиси техникаи беҳатарӣ, балки бевосита дар ҷойи корӣ гузаронида мешавад. Шахсоне, ки уҳдадоранд, ки онро бояд гузаранд:

– кормандони нав, аз ҷумла, мутахассисони системаи компютерӣ ва Интернет технологияи кироя;

– кормандони дар ду ё якчанд ҷой коркунанда тариқи шартномаи муҳлатнок;

– кормандони дар сафари хизматӣ қарор дошта;

– хонандагон, ки дар таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ қарор доранд;

– дигар шахсони дар фаъолияти корхона иштироккунанда.

Дастурдиҳии такрорӣ на кам аз як маротиба дар ним сол гузаронида мешавад. Санаи гузаронидан дар дафтари дастурдиҳии техникаи беҳатарӣ сабт карда мешавад

Ин чорабиниҳо дар доираи системаи ТИКТО аҳамияти махсус доранд. Масалан, пеш аз гузаронидани машғулиятҳои амалӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омӯзгор дар ҳар як дарс алгоритми амалҳои хонандагонро такрор мекунад, саволҳои дар мавзӯи дастурдиҳӣ дахлдоштаро медиҳад. Ин имкон медиҳад, ки хавфи ба вучуд омадани ҳодисаҳои нохуш дар машғулиятҳои амалӣ паст гардад, омӯзгорро аз ҳолатҳои нохуши аз ҷониби таълимгирандагон вайрон кардани тавсияҳои додашуда, эмин медорад.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба тахассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботи ҳудро дорад. Мисол, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии чориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ мегузаронад ва дар дафтар оид ба гузаронидани он

кайд мекунад. Ба ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсоли гузаронида мешаванд. Ба шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санҷиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, барои баромадан ба таҷрибаомӯзӣ иҷозат дода намешавад.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки мехоҳанд касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»-ро омӯзанд ва салоҳиятҳои сатҳи 4-уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- маҳорати ба таври шифоҳӣ ва хаттӣ муошират кардан;
- пешниҳод кардани ҳуҷҷатҳо мувофиқ ба талаботи муассисаи таълимӣ;
- ҳуҷҷат (сертификат) дар бораи аз худкунии салоҳиятҳои сатҳи 3-юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон дошта бошад;
- гузаштан аз муоинаи тиббӣ.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 4-уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»-ро меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- донишҳои касбии дидактикӣ ва методологияи ТАС доштан;
- методикаи таълими салоҳиятҳоро доро будан;
- на кам аз 5 соли таҷрибаи кории системаи компютерӣ ва Интернет технологияро доштан;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим будан;
- паст нашудани сатҳи таҳассусии омӯзгор на бояд аз сатҳи 5-уми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- аз муоинаи тиббӣ гузаштан.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ

Номгӯии асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Миқдор	Таҷҳизот	Миқдор	Мавод/дигар лавозимот	Миқдор
Калидҳо (печмуҳрагӣ, бозшаванда)	5 даста	Роутер	1 адад	Сӯхторхомӯшқунак	∞
Асбобҳои асосӣ		Свитчер	1 адад	Доруқуттӣ	∞
Асбоби пайваскунаки RJ-45 (Зажим)	5 дона	Компютерҳо (ноутбук, моноблок, нетбук)	1 адад	Удленител	∞
Маҷмӯи мурваттоб	5 даста	Антеннаи Wi-Fi барои компютер	5 адад	Барномаҳои таъминотӣ	∞
Маҷмӯи мурваттоби шашкунча	5 даста	Озмоишгари кабели шабакавии LAN RJ-45	1 адад	Ҷевони оҳанин барои нигоҳдории асбобу таҷҳизот	∞

Маҷмӯи анбӯрҳо	2 адад	KVM - (switch)	1 адад		
		UPS	1 адад		
		Диски беруна	2 адад		
		Флеш-карта 32 Гб	1 адад		
		Диски сахти беруна	1 адад		
		Стабилизатор	1 адад		
		USB-Озмоишгар (Tester)	1 адад		
		Универсал box M- Sata, Sata, M2;	1 адад		
		Дос- стансия USB, HDD, SSD	1 адад		
Мавод		Таҷҳизоти таълимӣ		Лавозимоти дафтардорӣ	
Кабели VGA, HDMI, DP, Type-C	100м	Проектор	1 адад	Коғази А4	1 баст
Кабель UTP-6	100м	Флипчарт	1 адад	Дафтар (журнал)	25 адад
HUB- Барномавӣ	1 адад	Тахта	10 адад	Маркер	1 баст
Конектор -RJ-45	500 адад	Компютерҳо	25 адад	Флипчарт	4 адад
		Экран	1 адад	Қалам	25 адад
		Тахтаи электронӣ/ интерактивӣ	1 адад	Блокнот	25 адад
				Маводи таълимӣ	
				Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
				Барномаи таълимии модуль	5 адад
				Дастур	∞
				Китобҳо	25 адад
				Видео (CD)	∞

Рӯйхати адабиёт

1. Китоби дарсии «Соҳти компютери фардӣ», Душанбе 2016с.
2. Китоби дарсии «Барномаҳои офисӣ», Душанбе 2017с.
3. Китоби дарсии «Модернизатсия ва таъмири компютерҳо», Душанбе 2020с.
4. Как работают с маршрутизаторами Cisco 2005г. Джо Хабракен.
5. Сеть. Как устроен и как работает Интернет 2013 Эндрю Блам.
6. Новейшая энциклопедия Компьютер и Интернет 2016. Виталий Леонтьев.
7. 222 проблемы с компьютером и их решение. 2016. Я. Лохниски.
8. Самоучитель полезных программ 2007 Левин А.Ш.
9. WINDOWS 10 Новейший самоучитель 2016. В. Леонтьев.
10. WINDOWS 7 MS Office 2010 завтра на работу. 2010 А Лебедев.
11. 1000 и 1 секрет BIOS 2007 А. В. Кубин П.А. Дмитриев, М. А. Финкова
12. BIOS и тонкая настройка ПК 2007 Д. Донцов
13. HTML за 10 минут. 2011 Стивен Холькнер.
14. Основы программирования на языке python. 2017 . Златополский Д.М.
15. Компьютерная графика 2015 Л.А. Залогова.
16. Программа обучения программированию на Scratch.
17. Создаем динамические веб-сайты с помощью PHP, MySQL, JavaScript, CSS и HTML5 2016. Никсон Р.

Сомонаҳои интернетӣ

<https://axeum.ru/instructions>
<https://robimgood.com.ua/zamena-tachskrina>
<https://www.yaklass.ru/materiali?chtid=459&mode=cht>
<https://www.mooyo.ua/news/kakaya-byvaet-operativnaya-pamyat-kompyutera-vidy-ozu-gayd-v-6-razdelakh.html>
<https://kakprosto.info/kak-vybrat-videokartu/>
<http://juice-health.ru/computers/498-types-of-hard-drives>
<http://juice-health.ru/computers/498-types-of-hard-drives>
<https://printeros.ru/info/vidy-printerov.html>
<http://ktatyane.ru/qparts/scanners>
https://works.doklad.ru/view/kjwVJ_A7GIs.html
<http://www.myshared.ru/slide/573694/>
https://www.youtube.com/watch?v=St_8DjFjv7Y
<https://vse-kursy.com/read/572-uroki-raboty-v-ms-word-dlya-novichkov.html>
<https://yalpi.org/it-i-po/obuchenie-softu/ofisnye-programmy/microsoft-office/microsoft-powerpoint/>
<https://infogra.ru/lessons/10-urokov-po-powerpoint>
<https://www.obrazstroy.ru/blog/besplatnye-pochtovye-servisy-obzor-i-registratsiya/>
https://help.mail.ru/mmail_web/registration
<https://hobbyits.com/sposoby-podklyucheniya-interneta/>
https://www.lessons-tva.info/edu/telecom-glob/m2t3_2glob.html

Funded by
the European Union

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ХАРИТАИ ФУНКЦИОНАЛӢ

Соҳа: Хизматрасонӣ

Касб: Системаи компютерӣ ва Интернет технология

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): SI 3513

Замимаи 1

Харитаи функционалии касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология»

УҲДАДОРИҲО		ВАЗИФАҲО				
А	Такмил додани малакаҳои бокортаъминкунӣ	А-1. Кор кардан дар даста ва бо мизоҷон/фармоишгарон	А-2. Такмил додани таҳассуси касбӣ	А-3. Истифода бурдани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ	А-4. Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи заминавӣ	А-5. Муошират кардан бо забонҳои хориҷӣ дар сатҳи миёна
		А-6. Ҳал намудани ваъиятҳои муноқишавӣ	А-7. Шиносоӣ бо AI (ИИ) Chat GPT YAGPT			
В	Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	В-1. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	В-2. Риоя намудани қоидаҳои зидди сӯхтор	В-3. Риоя намудани қоидаҳои бехтариӣ барқӣ	В-4. Риоя намудани қоидаҳои хангоми истифодаи Интернет	В-5. Гузaronидани дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ
		В-6. Расонидани ёрии аввалияи тиббӣ	В-7. Таъмин намудани амнияти иттилоотӣ хангоми кор бо маълумотҳо			
С	Шинос шудан бо компютер ва қисмҳои он	С-1. Шинос шудан бо қисмҳои асосии компютер	С-2. Шинос шудан бо қисмҳои иловагии компютер	С-3. Шинос шудан бо таҷҳизоти мултимедӣ	С-4. Шинос шудан бо системаҳои амалиётӣ	С-5. Шинос шудан бо тафсири системаҳои амалиётӣ
		С-6. Шинос шудан бо қоидаҳои фаъолсозии (активация) системаи амалиётӣ				

D	Насб намудани системаи амалиётӣ ва барномаҳои он	D-1. Танзим намудани БИОС	D-2. Насб намудани системаи амалиётӣи виндовс (OS-Windows)	D-3. Насб намудани барномаҳои ёрирасон	D-4. Ташхис намудани системаи амалиётӣи виндовс (OS-Windows)	D-5. Танзим намудани барномаҳои асосии системаи амалиётӣи виндовс
		D-6. Насб намудани барномаҳои мунтазам истифодашаванда (архиваторҳо, барномаҳои офисӣ, мултимедӣ ва ғ.)				
E	Кор кардан бо барномаҳои компютерӣ	E-1. Шинос шудан бо намудҳои файлҳо ва қолаббандии онҳо	E-2. Кор кардан бо барномаҳои зиддивирӯсӣ	E-3. Кор кардан бо барномаҳои офисӣ	E-4. Кор кардан бо барномаҳои графика	E-5. Кор кардан бо барномаҳои архиваторӣ
		E-6. Истифода намудани барномаҳои таҳлилӣ	E-7. Барқарор намудани ҳуччатҳои хоричшуда			
F	Гузaronидани ташхиси компютер ва қисмҳои он	F-1. Шинос шудан бо барномаҳои ташхискунандаи компютерӣ	F-2. Ташхис намудани қисмҳои асосии компютер	F-3. Ташхис намудани қисмҳои иловагии компютер	F-4. Ташхис намудани хотираҳои берунаи компютер (USB, Воx-HDD, USOTLPSH)	F-5. Кор кардан бо фармони сатрӣ (командная строка)
		F-6. Ташхис намудани барномаҳои компютерӣ				

G	Кор кардан дар шабакаҳои Интернетӣ	G-1. Истифода намудани таҷҳизотҳои шабакавӣ	G-2. Пайваст намудани шабакаҳои DSL, оптика	G-3. Насб намудани Роутер	G-4. Пайваст намудани таҷҳизотҳои беноқил (Wi-fi)	G-5. Санчидани коршоямии шабака
		G-6. Кор кардан бо барномаҳои Интернетӣ	G-7. Гирифтани маълумотҳои лозима аз шабакаҳои Интернетӣ	G-8. Кор кардан бо почтаи электронӣ дар Интернет		
H	Истифода намудани забонҳои барномасозӣ	H-1. Шинос шудан бо забонҳои барномасозӣ	H-2. Кор кардан бо забони аломатгузори HTML	H-3. Кор кардан бо забони барномасозии CSS	H-4. Кор кардан бо забони барномасозии Scratch	H-5. Кор кардан бо забони барномасозии JavaScript
		H-6. Кор кардан бо забони барномасозии Python				

	Сатҳи 2 - 28
	Сатҳи 3 - 14
	Сатҳи 4 - 11
Ҷамағӣ: 53 вазифа	

Талаботи умумӣ ба касби «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология»			Харитаи функционалии бо усули DACUM таҳияшуда, барои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология»
Сифатҳои касбӣ/салоҳиятнокӣ	Дониш, малака ва маҳорати умумӣ		«Системаи компютерӣ ва Интернет-технология»
<ol style="list-style-type: none"> 1. Хушмуомила 2. Меҳнатдӯст 3. Мушоҳидакор 4. Тоқатпазир 5. Бомасъулият 6. Покизакор 7. Боэҳтиёт 8. Ростқавл 9. Сарфакор 10. Дурандеш 11. Бодикқат 12. Устувории ахлоқӣ 13. Ба бемориҳои аллергияи устувор 14. Поквичдон 15. Боинсоф 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон 2. Қоидаҳои техникаи бехатарӣ 3. Қоидаҳои зидди сӯхтор 4. Забонҳои хориҷӣ 5. Истилоҳотҳои техникӣ 6. Сохтори компютер 7. Барномаҳои компютерӣ 8. Кор кардан дар даста 9. Истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ 10. Истифода намудани дастурамалҳо аз шабакаҳои Интернетӣ 11. Истифода намудани барномаҳои махсуси ташхискунанда 12. Насб намудани барномаҳои компютерӣ 13. Риояи қоидаҳои этика ва эстетика 14. Тарзи дуруст гузарондани ташхис 15. Банақшагирӣ ва истифодаи дурусти вақт 16. Истифода намудани шабакаҳо 17. Истифода намудани таҷҳизотҳои муосир 		<p>Иштирокчиёни таҳлили функционалӣ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комилов Мир – барномасози ҶДММ «Синон»; 2. Чалилов Абдурашид – барномасози ҶДММ «Вавилон-Т»; 3. Саломзода Маҳмудҷон - барномасози ҶДММ «Радиф»; 4. Додоев Зафар – барномасози ҶДММ «Радиф»; 5. Қамаров Назрулло – устои таълими истеҳсолии МДТ «Литсейи касбии техникаи сохтмони шаҳри Душанбе». <p>Модераторон: Данило Анишенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиха Сангин Бобоев - коршиноси маҳаллии ғайрикалидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиха Бахтиёров Озар - супервайзер оид ба методологияи ТАС</p> <p>Фасилитаторон:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Худоёров Ҳасан 2. Шопулотов Алишер
Таҷҳизот, асбобҳо, масолеҳи асосӣ ва сарфшаванда			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Асбоби пайваскунаки RJ-45 (Зажим) 2. Маҷмӯи мурваттоб 3. Маҷмӯи мурваттоби шашкунча 4. Роутер 5. Свитчер 	<ol style="list-style-type: none"> 8. Компютерҳо (ноутбук, моноблок, нетбук) 9. Диски беруна 10. Флеш-карта 32 Гб 11. Диски сахти беруна 	<ol style="list-style-type: none"> 22. Кабель UTP-6 23. Конектор -RJ-45 24. Барномаҳои таъминотӣ 	

6. Озмоишгари кабели шабакавии LAN RJ-45 7. KVM - (switch)	12. Антеннаи Wi-Fi барои компютер 13. Удленител 14. UPS 15. Стабилизатор 16. Медиаконвертер 17. HUB- Барномавӣ 18. USB-Озмоишгар (Tester) 19. Кабели VGA, HDMI, DP, Type-C 20. Дос- стансия USB, HDD, SSD 21. Универсал box M-Sata, Sata, M2		
Дурнамои оянда ва хусусиятҳо/мушкилоти касб			
1. Мутахассиси рақобатпазир дар бозори меҳнат 2. Нуфузи касб баланд бардошта мешавад 3. Сифати хизматрасониҳо мувофиқи стандартҳои байналмиллалӣ боло меравад 4. Омӯзиш дар тури ҳаёт	5. Норасоии таҷҳизотҳои муосири корӣ 6. Таъсир ба саломатӣ	Дар доираи лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст ш. Душанбе, Ҷумҳурии Тоҷикистон 20-21 ноябри соли 2023	

Funded by
the European Union

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ХУЛОСАҲОИ СОҲА (экспертиза)

Замимаи 2

**МАРКАЗИ МИЛЛИИ ТЕСТИИ НАЗДИ
ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

734003, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 192. Телефон: (+992 37) 224 53 67, 224 53 68, факс: (+992 37) 224 53 66.

Сомона: www.ntc.tj. E-mail: office@ntc.tj.

№ 1/11/330 аз «25» апрели соли 2024

Ба Лоихаи “Кумаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон”

Мавзӯ: Оид ба гузаронидани ташхиси (экспертиза)-и стандарти салоҳиятҳои касбӣ «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология»

Тибқи мактуби Шумо аз 18 апрели соли 2024, №3/13-531 оид ба гузаронидани ташхиси (экспертиза)-и стандарти салоҳиятҳои касбӣ «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон стандарти салоҳияти касбӣ «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология»-ро мавриди омӯзиш қарор дод. Баъди баррасии он ба хулоса омад, ки стандарти мазкур мутобиқи талаботҳои стандартҳои умумичаҳонӣ тартиб дода шуда, ба талаботи корхона ва муассисаҳо, ки ин касбро истифода мебаранд, мувофиқ мебошад.

Воҳидҳои салоҳияти дар стандарти салоҳияти касбӣ «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» дуруст муайян карда шуда, ба сатҳи таснифоти миллии таҳассусҳо ҷавобгӯ аст.

Бояд қайд кард, ки дар таҳияи стандарти салоҳияти касбӣ «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» бо дарназардошти ҳаритаи функционалии касбӣ «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» як нафар корманди Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бевосита иштирок кардааст.

Дар экспертизаи стандарти салоҳияти касбӣ «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» муовини директор Олимҷонзода У.О. иштирок кард.

Бо эҳтиром,
директор

С. Чаъфарзода

Иҷрокунанда: Т. Абдурахимзода
Телефон: 224 53 68

Ба Лоиҳаи “Кӯмаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаи маориф ва
Меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон

30 апрели 2024, № 1/151
(сана) (соҳибном)

Ҷамъияти дорои масъулиятш маҳдуди «ЕДОНИШ» мактуби Шуморо аз 24 апрели соли 2024, №67 оид ба гузаронидани ташҳиси стандарти салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор дода, ба маълумот мерасонад, ки стандарти касби мазкур фарогири дониш, малака ва маҳорат буда, ба талаботи бозори меҳнат ҷавобгу мебошад.

Дар лоиҳаи стандарти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» мафҳумҳои асосӣ оид ба касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» оварда шудааст, ки омӯзгор метавонад ба таълимгиранда онро ба пуррагӣ тафсир намояд.

Қайд кардан ба маврид аст, ки дар Лоиҳаи стандарти мазкур воҳидҳои салоҳият дар алоҳидагӣ ғирдоварӣ карда шудааст, ки ба таълимгиранда имкон медиҳад, ки ҳамчун мутахассис оид ба «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» малакаҳои худро дар ин соҳа беҳтар намуда, дар бозори меҳнати дохилӣ ва хориҷӣ мавқеи худро пайдо намоянд. Илова ба ин, стандарти салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» барои таҳияи барномаи таълимии модули мувофиқат менамояд.

Дар экспертизаи стандарти салоҳияти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» кормандони зерин иштирок намуданд:

Директори генералӣ – Умарова Л.Ф.

Директори генералии ҶДММ
«ЕДОНИШ»

Умарова Л.Ф

Ба Лоихаи “Кӯмаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаи маориф ва
Меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон

25.04.2024 № 19/2024
(сана) (сод/ном)

Ҷамъияти дорон масъулиятш маҳдуди «ВАТАН ИКТ» мактуби Шуморо аз 24 апрели соли 2024, №67 оид ба гузаронидани ташҳиси стандарти салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор дода, ба маълумот мерасонад, ки стандарти касби мазкур фарогири дониш, малака ва маҳорат буда, ба талаботи бозори меҳнат ҷавобгӯ мебошад.

Дар лоихаи стандарти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» мафҳумҳои асосӣ оид ба касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» оварда шудааст, ки омӯзгор метавонад ба таълимгиранда онро ба пуррагӣ тафсир намояд.

Қайд кардан ба маврид аст, ки дар Лоихаи стандарти мазкур воҳидҳои салоҳият дар алоҳидагӣ гирдоварӣ карда шудааст, ки ба таълимгиранда имкон медиҳад, ки ҳамчун мутахассис оид ба «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» малакаҳои худро дар ин соҳа беҳтар намуда, дар бозори меҳнати дохилӣ ва хориҷӣ мавқеи худро пайдо намоянд. Илова ба ин, стандарти салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» барои таҳияи барномаи таълимии модуль мувофиқат менамояд.

Дар экспертизаи стандарти салоҳияти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет технология» кормандони зерин иштирок намуданд:

Директор оиди тиҷорат– Тураев Б.А.

Директор оиди тиҷорат ҶДММ
«ВАТАН ИКТ»

Тураев Б.А.

Ба Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ҷамъияти дорои масъулиятш маҳдуди «Графика Принт» мактуби Шуморо аз 26 апрели соли 2024, №67 оид ба гузаронидани ташхиси стандарти салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор дод.

Қайд кардан ба маврид аст, ки стандарти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» тибқи талаботи байналмилалӣ буда, дар он воҳидҳои салоҳият вобаста ба сатҳ инъикос гардида, фарогири дониш, маҳорат ва малакаҳои муайян, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд оварда шудааст.

Инчунин, дар лоиҳаи стандарти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» талабот ба таълимгирандагон ва омӯзгорон оварда шудааст, ки дар оянда метавонанд тибқи он корбарӣ намоянд.

Бинобар ин, ҷамъияти дорои масъулиятш маҳдуди «Графика Принт» лоиҳаи стандарти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология»-ро қобили қабул шуморида, дар экспертизаи стандарти салоҳияти касби маскур мутахассиси пешбар Алимардонов А. иштирок намуд.

Директори ЧДММ
«Графика Принт»

Минияров И.Р.

✉ info@shedevr.com
🌐 http://shedevr.com

📍 734043, Республика Таджикистан, г. Душанбе,
проспект Рузикаи 127, 7 этаж БЦ «Рузика Плаза»

Ба Лоиҳаи «Кумаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ҷамъияти дорони масъулияти маҳдуди «Шедевр» мактуби Шуморо аз 3 майи соли 2024, №67 онд ба гузаронидани ташхиси стандарти салоҳиятҳои касби «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор дод.

Қайд кардан ба маврид аст, ки дар стандарти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» воҳидҳои салоҳият вобаста ба сатҳ инъикос гардидааст.

Дар лоиҳаи стандарти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология» талабот ба таълимгирандагон ва омӯзгорон оварда шудааст, ки дар оянда метавонанд тибқи он корбарӣ намоянд.

Бинобар ин, ҷамъияти дорони масъулияти маҳдуди «Шедевр» лоиҳаи стандарти касби «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология»-ро бо назардошти ислоҳи ҳатоғҳои имлоӣ ва техникаӣ қобили қабул шуморида, дар экспертизаи стандарти салоҳияти касби мазкур барномасозии компютерӣ - Саъдуллоев Қудратулло иштирок намуд.

Директори ҶДММ
«Шедевр»

Субҳонов М.